Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

5-6

NR. 5-6 SERIE NOUĂ (194-195) • ANUL XXI • Mai-Iunie 2017

apare din anul 1996

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale

www.revistasud.ro

Marin Popescu, *Vara pe Dâmbovnic*

Gest

de Marin Sorescu

Salcâmului
Când îi cade câte-o frunză
Îi vine parcă s-o miroase,
Ca soldații care, scoțându-și cizmele,
Își trec mai întâi pe la nas
Obielele.

E un fel de-a măsura drumul:
Am mai trăit o zi,
Am mai trăit o frunză.
Aproape că am vrea
Să duhnească îngrozitor,
Atunci am spune:
„Eh, ce-am mai mers !”

O, seara,
Când, unul cu spatele la celălalt,
Ne mirosim discret
Visele căzute, zilele, morții...

Editorial

Aral

Vasile GRIGORESCU

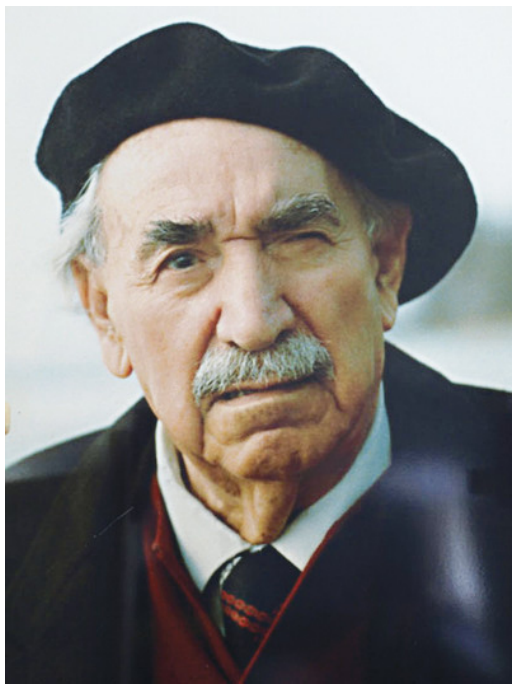
Constatăm un oarecare reviriment în domeniul culturii în zona Bolintinului. În parte, fenomenul se datorează unor edili dintr-o nouă generație, cu o înțelegere mai potrivită a rolului acestui vector socio-identitar fundamental. Astfel, pe lângă o abordare diferită, investiții de tot felul încep să se facă vizibile: infrastructură (Bolintin Vale), evenimente (festivaluri, simpozioane, concursuri, expoziții – Bolintin Vale, Florești-Stoenești), finanțarea de cărți și publicații (Bolintin Deal și Vale, Florești-Stoenești, Ogrezeni), acțiuni pentru prezervarea și valorificarea patrimoniului istoric și natural... Desigur, ca o paranteză, pentru cazul particular al Cartojanilor, implicarea unei personalități de talia d-lui Neagu Udroiu a produs aglutinarea unui pol cultural demn de luat în seamă, acum și în viitor. Se întrevede atingerea unei stări de normalitate, deși credem puțin probabil ca modestele mijloace ale comunităților din zonă să poată ridica un zid eficient în fața unei Capitale transformate într-un uriaș „aspirator” de oameni și resurse, ce se dezvoltă precum o oază din deșert, anulându-și identitar vecinii.

În altă ordine de idei, îmi amintesc cât de șocat am fost în urmă cu circa cincisprezece ani când am cunoscut o familie de români, stabilită în străinătate prin 1995-96, ai cărei copii nu cunoșteau deloc limba română. Cum se zice, prima oară este mai greu, apoi, după tot mai multe situații asemănătoare a intervenit obișnuința, precum și o oarecare înțelegere a fenomenului. Totuși, aflarea știrii că anul trecut s-au născut mai mulți „români” în afara granițelor decât în țară m-a bulversat, pentru că implicațiile ei sunt de o profunzime ce atinge fundamentul neamului. Prin urmare, energia vitală a nației, majoritatea viitorilor noștri creatori și consumatori de cultură s-au mutat și „slujesc” altor popoare. Extrapolând și exagerând cumva în interesul excursului, am putea spune despre România că, asemenea micilor comunități din jurul Bucureștilor, dacă nu va părăsi starea de letargie și autosuficiență, tiparele conservatoare, nu va putea face față ofertelor unei Europe mai „deschise”, mai „liberale”, mai bogate...

Despre Marea Aral am învățat ca despre unul dintre cele mai mari bazine acvifere ale planetei. Urmare a unor necumpănite măsuri ale conducătorilor sovietici, în decurs de numai cinci decenii, întinsul luciu de apă s-a transformat în deșert, într-o „mare” de nisip, ca să-i zicem așa, într-o „formă fără fond”. Ar putea oare România, în urma depopulării și a unor decizii sau în absența altora, să devină un „Aral cultural” ? Vom trăi oare apusul definiției clasice a conceptului de român ? Sunt gânduri stârnite de amintirea cuvintelor lui Maiorescu, pe când vorbea tocmai despre „forme fără fond”: „... mediocrițăile trebuie descurajate de la viața publică a unui popor și cu cât poporul este mai incult, cu atât mai mult, fiindcă tocmai atunci sunt primejdioase”.

Așadar, soluția s-ar afla la îndemâna noastră, în felul în care identificăm și etichetăm valorile, în felul în care ne desemnăm conducătorii și-i determinăm să ia măsurile adecvate pentru conservarea capitalului uman pe care încă îl deținem și a provoca, pe cât posibil, recuperarea celui din emigrație.

OAMENI DE LÂNGĂ NOI

Pamfil Șeicaru și Ciorogârla

pag. 16

Am citit despre...

Frunza universală și oaia carpatină

Florentin POPESCU

Nu trebuie neapărat să ai spiritul de observație al lui Caragiale (vă mai amintiți celebra lui afirmație: “Simt enorm și văd monstruos !”) ca să nu-ți scape unele trăsnăi care s-au petrecut și se petrec pe scena vieții noastre sociale de vreo două decenii încoace.

(continuare în pag. 2)

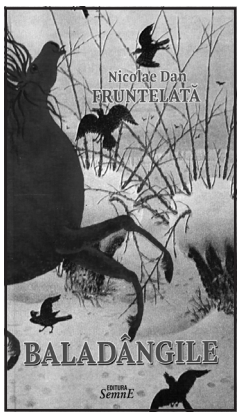
Ion Andreiță
Frumoase cărți de doamne și domnițe pag. 4

Titus Vîjeu
Cărțile Sudului pag. 5

Ciprian Necșuțu
Clubul de istorie pag. 18

Constanța Crudu
Bookfest 2017 pag. 19

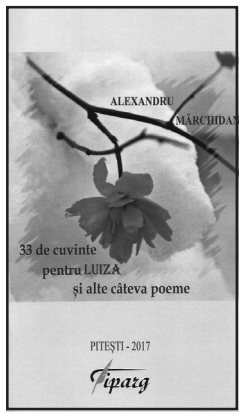
Biblioteca SUD-ului

Nicolae Dan Fruntelată, ***Balandângile***, Editura Semne, București, 2017. *Balandângile nu sunt o băşcălie a unui poet ironic şi glumeţ, ele sunt nişte lacrimi de ciudă şi de durere, ele vor să pecetluiască despărţirea de rodiile unor sentimente vetuste şi intrarea în lumea strepezită a corcodușelor care au fost menite vieţii noastre... Atât vă spun. Citiţi-mă şi daţi-mi dreptate ori înjuraţi-mă sănătos. Numai să nu rămâneţi indiferenţi. Asta ucide tot ce a mai rămas viu în fiinţa noastră !*

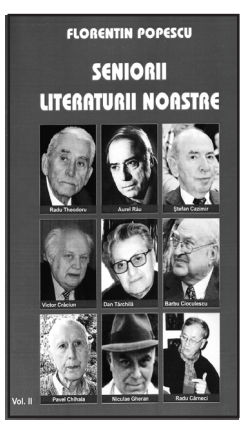
Rodica Lăzărescu, ***Invitație la confesiuni***, Editura Vatra veche, Târgu Mureș, 2016. *În drumurile ţării, Ministerul Culturii a ajuns o haltă în care rareori opreşte vreun tren, în afară de marfare cu vagoane goale. După alegeri, responsabilităţile sunt distribuite pe bază de algoritm politic, de unde şi lipsa de interes faţă de un departament cu un buget sub zero la sută din PIB. Exceptându-i pe Andrei Pleşu, Marin Sorescu şi poate pe un alt răsărit, omis involuntar, ministerul a fost condus de minori şi minoritari de mântuială. (Niculae Gheran)*

Alexandru Mărchidan, ***33 de cuvinte pentru Luiza şi alte câteva poeme***, Editura Tiparg, Piteşti, 2017. *în taler / vei pune / tăcerile împreunate toate / să dea din ele / ca din buturugi bătrâne / pacea / care pace pe pământ / nu are.*

Florentina Loredana Dalian, ***Miss Univers***, Editura Dobrogea, Constanța, 2017. *„Arta prozatoarei de a recurge la spaţii restrânse denotă o ştiinţă a mânuirii expresiei ca exerciţiu curent de gândire şi scriere, de concentrare dusă la extrem şi presupune un registru lexical practic nelimitat, redarea cu mână sigură a portretului personajelor, cunoaşterea şi utilizarea de procedee stilistice de natură a ajuta la descoperirea şi evidenţierea reliefurilor sufleteşti ale acestora." (George Corbu)*

Florentin Popescu, ***Seniorii literaturii noastre: dialoguri culturale***, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2016. *Desigur, personajele cărţii de faţă, ajunse la senectute, au în spatele lor o biografie bogată, plină de întâmplări şi evenimente. O viaţă care se cere a fi cunoscută – măcar acum, la senectute ! – de către cei care le-au citit, le citesc cărţile şi le cunosc împlinirile. Şi nu numai de către ei, ci şi de către mai tinerii cititori care poate ştiu puţin sau nimic despre aceşti seniori.*

Am citit despre...

Frunza universală și oaia carpatină

(urmare din pag. 1)

Aproape că se înțelege de la sine și că nu trebuie să faci ori să înțelegi politica pe care o derulează, ca pe un covor uriaș contemporanii tăi de toate orientările, de toate culorile și de toate vocațiile, ca să te amuzi, spunându-ți în sinea ta: „Ar fi prea trist și prea monoton să nu iei lucrurile sub nota lor comică !"

Și iată ce a provocat așternerea acestor rânduri pe hârtie și tipărirea lor chiar în pagina întâia dintr-o revistă de cultură de binecunoscut și binemeritat prestigiu.

Mai deunăzi un ministru a declarat public că lui i s-ar părea potrivită ca siglă turistică pentru România o oaie, care, susținea înaltul reprezentant al Executivului de la București, este o imagine mult mai convingătoare decât o frunză verde deasupra căreia să fie scris numele țării, simbol care, așa cum ne mai amintim că s-a întâmplat în legislatura trecută, a stârnit interminabile și contradictorii discuții.

Până aci n-ar fi fost nimic rău ori nelalocul lui (în fond libertatea cuvântului este aceeași pentru noi toți și nu văd de ce n-ar fi și pentru un ministru, indiferent de culoarea lui politică), dacă n-ar fi intervenit șeful Executivului, care a spus foarte hotărât că oile din Carpați trebuie să rămână în saivane și pe pășuni fiindcă, deocamdată cel puțin, n-au ce căuta în sigla turistică a țării și că *Frunza,* celebra „Frunză a Elenei Udrea" trebuie să rămână simbol, siglă, marcă etc. pentru România până în anul 2020. Normal că și noi, ca tot omul, ca tot românul, ne-am întrebat și încă ne mai întrebăm și în clipa de față: De ce obligatoriu ? De ce până în anul 2020 și nu mai devreme sau mai târziu ? Domnul prim-ministru ne-a băgat în ceață și-n ceață suntem și acum.

Să fie vorba de vreun contract care nu poate fi reziliat și e musai să fie respectat un anume număr de ani ? Să fie vorba de niște investiții costisitoare ce nu pot fi acoperite până în 2020 ?

Domnul prim-ministru nu ne spune. Și tare am fi vrut să știm !

În ce ne privește pe noi, ca publiciști, fără să fi făcut ceva sondaje și investigații în legătură cu ideea acelui ministru, credem că, în adevăr, oaia, oricât le-ar părea unora de ciudat, ar fi mult mai reprezentativă decât o frunză pentru o țară în care oieritul este o meserie milenară. În plus, să nu uităm că pe aceste meleaguri s-a născut o capodoperă precum „Miorița", ale cărei mesaje au înscris-o între miturile fundamentale ale folclorului românesc, poate și ale folclorului balcanic, pe când o frunză, oricât de stilizată grafic și oricât de original ar fi desenată, tot frunză rămâne. Nimic mai mult. Cum ar putea ea convinge, să zicem, un turist american sau pe unul din Africa de Sud, că România are valori turistice ieșite din comun, pe care trebuie să le viziteze ? Că doar frunze, sub milioane de înfățișări și de toate dimensiunile se găsesc pe tot globul și nu e musai să mergi pe plaiurile românești pentru a le vedea mai îndeaproape…

În fine…

Pe de altă parte, nu credem că politicienii noștri de azi sunt într-atât de lipsiți de imaginație încât să nu găsească un simbol cât mai potrivit pentru țară – fie el oaia, o pasăre, o plantă,o clădire, o imagine etc. etc. Lucrurile, zicea Brâncuși, nu sunt greu de făcut, trebuie numai să ne punem în starea de a le face…

Or, cum vedem, cei în măsură și îndrituiți cu puterea de a le face nu se „pun în starea de a le face"…

BOLINTIN - Istorie în imagini

Imagini din colecțiile Ion Mincu și Ecaterina Năstase

Lângă Monumentul lui Bolintineanu, 1940

Mihaela Tonitza, Victor Dobrișan, actorul Ștefan Iordache (stânga jos), Ion Mincu etc., 1982, pe str. Partizani

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

Ispita poeziei

Theodor Răpan vine către noi cu două cărți tipărite la Editura Semne a lui Ștefan Dulu, prietenul nostru, unul dintre editorii români care au rămas în acești ani de restriște culturală de partea literaturii adevărate.

Sonetarul lui Theodor Răpan conține 1001 Ofrande, adică sonetele reale, nu imaginare, ale unei vieți de poet. Le adaugă, în același format, o carte de Octave numită *Fiat Lux* !

Prietenul nostru venit din Câmpia Deliormanului este iremediabil bolnav de poezie.

Vorbeam la o altă lansare a unui volum al lui despre poet, fiu de învățător, ca despre un slujitor al căderii în lumină a Poeziei. Într-o zare a sonetului clasic italian al sublimei Renașteri. Cărțile lui sunt niște icoane într-o mânăstire din câmpiile Poeziei.

Sonetarul adună, să-mi iertați licența, toate sunetele operei poetice a lui Răpan. Sunetele pe care teoria literară le-a numit sonete, apropiindu-le de muzică, de forma poeziei pure. Ele sunt o expresie a sentimentelor fundamentale: iubirea, durerea, viața, moartea. Niște cântece scurte care îmbracă forma strigătului, niște doine profund românești de fapt, din care poetul alege numai laitmotivul, acea zicere sincopată a unui bucium ridicat spre îndepărtata zare a Evului de Mijloc.

Grădina Hesperidelor răsfață,/ Nemărginirea are chipul morții/ Momit dibaci de o flămândă ceață/ Cu gândul te aștept în fața porții !

Și iar:

Cămașa sorții prefăcută-n ie/ Se va topi cândva, iar tu, mirată,/ Sub candela-ndurării botezată/ Vei osândi iubirea pe vecie !

Cărțile lui Răpan sunt niște obiecte de artă. Alcătuite cu o știință veche a călugărilor medievali care au lăsat opere religioase, împodobite cu desenele fantaste ale lui Damian Petrescu ori cu imagini găsite în bibliotecile lumii, volumele lui de poezie desăvârșesc opera unui scriitor citit și pătimaș întru frumusețea lucrurilor perfecte.

Nu spun mai multe despre această lucrare a prietenului meu, pe care o consider întru totul o operă a disperării din noi, că ne trece păcătoasa, nebuna, frumoasa de viață și mai avem doar puține clipe să ne împărtășim cu această ispită a zilelor și a nopților: Poezia.

În *Octave*, Theodor Răpan scrie chiar un imn al ispitei.

Închei citându-l:

Îmi cheltui lacom viața și mi-e bine/ Beau vinul destrămării – sete-mi este/ Zaraf nepricopsit, îmi e rușine/ Să mint, să-nșel splendorile aceste,/ Căci, Doamne sfinte, crude ghilotine/ Vor destrupa simțirea de poveste.../ Dau piept cu iarna, sângele se-nfloare,/ Ispită, ție, îți ridic altare !

Et in Cartojani ego !

Cartea în două volume pe care a tipărit-o Neagu Udroiu la Editura „Semne”, a prietenului nostru Ștefan Dulu, în 2016 (cu sprijinul Bibliotecii județene Giurgiu, condusă de un confrate mai tânăr de gazetărie, Dan Mucenic), este o carte cu totul deosebită.

Ea se numește *Cartojani – istorii vechi și noi*.

Se vrea un omagiu complet și profund adus satului natal din Vlașca al acestui autor de cărți fundamentale despre istoria presei, despre lumea în care trăim și în care el a călătorit cu pasul și cu mintea deschisă. Neagu Udroiu, gazetarul, scriitorul, diplomatul, dar mai ales copilul de țărani din Cartojani, pune în această carte un poem despre satele Sudului românesc, o saga cu lacrimă despre întâmplările unei vieți care a fost mai ales dură și neiertătoare cu toți cei care au trăit-o.

Istoria a fost mereu un perceptor lacom. Spune Udroiu, într-o secvență memorabilă, zisa perceptorului din Cartojani din anii tulburi de după marele război: ***Lăm tăt ! Lăm viţică, lăm purcică ! Lăm tăt !***

Multor țărani români, războiul le-a luat chiar și viața pe fronturile Europei. Celor care s-au întors betegi, marcați pentru totdeauna de tragedia prin care au trecut, le-a luat mereu, până la piele, până la vise, până la dramul de speranță care i-a ținut în viață.

Cartea aceasta, de fapt, nu e numai despre un sat anume. Despre Cârtojanii vechi căruia Udroiu îi face o adevărată monografie. Este despre satul românesc și despre blestemul care l-a însoțit aici, în crucea vânturilor unei geografii tragice.

Fiecare eveniment descris e așezat în contextul cel mare al țării, al continentului, al lumii întregi.

Neagu Udoiu s-a născut în anul semnării odiosului pact Ribbentropp – Molotov, al cedării unei părți din Ardealul nostru Ungariei vecine și prietene cât încape. El își explică biografia sa de scriitor american: copil de țărani, încearcă să învețe carte, dar, din lipsă de mijloace, abandonează, face o școală de meserii, intră ucenic la o mare fabrică din București, continuă studiile la seral, apoi face o facultate „la zi” – Metalurgia, din cadrul Politehnicii – revine în fabrica de unde plecase ca inginer, apoi e ales și fascinat de mirajul presei, devine un ziarist de primă linie, primește o bursă în America, scrie cărți de călătorie, cunoaște oameni aflați în atenția lumii, oameni de cultură, politicieni, se întoarce acasă, trece prin experiența televiziunii, a agenției naționale de presă, intră în diplomație, are ani de ambasador la Helsinki și Tallinn, dar tot timpul trăiește frenetic, scrie frenetic, memoria lui este ca o lavă care acoperă evenimente și epoci și destine.

În spatele fiecărei cărți pe care a semnat-o se află o muncă grea, o documentare minuțioasă, răbdurie, un fel de „a da samă” de fiecare cuvânt.

Pentru *Cartojani*, Neagu Udroiu a umblat săptămâni întregi în arhive, a găsit izvoare autentice, a folosit cărțile unor învățători ai satului, pe care-i amintește cu un respect adânc. Citatele sunt savuroase, limba română curge ca o lacrimă de miere în pagina cronicii: *Avram Pană ot Zgaia și Trandafir ot Cârtojani acuzați de omorul lui Radu Moraru* devin personajele unui scurt roman polițist. Udroiu ne explică de unde vin Cârtojanii, legătura lor cu mânăstirea Stavropoleos, dar și cu Ostanița Pogoniană din zarea lui Petru cel Mare al Rusiei.

Înțelegem și legătura oamenilor, a „moșilor” acestei așezări cu pandurii (chiar numele lui Udroiu pare a se trage din Gorj), cu jienii, într-o mișcare uriașă, într-o circulație de neamuri, de balade, de cuvinte, care este atât de caracteristică Sudului valah.

Și iar se întoarce la biografia lui, la dinastiile țărănești ale satului din Vlașca, prin „istorii vechi și noi”. Proiectează niște personaje așa cum este, de exemplu, Constantin Popian, în jurul căruia se poate construi un roman. Poet, actor, falsificator de bani, un traseu fabulos alături de alte portrete de oameni care au intersectat istoria acestei așezări.

Nicolae Dan Fruntelată

În ferestrele cărții, Neagu Udroiu așază niște secvențe de proză, de fapt, niște poeme în proză, care măsoară dragostea lui pentru satul natal și credința într-un ritual al întoarcerii perpetue spre părinți, spre locurile din amintire.

Fac și refac, cu același drag al începutului, drumuri sub cerul Sudului, mă întorc în nemărginirea Câmpiei Române și la fiecare întoarcere, mă trezesc îngrădind în suflet crâmpeie din viața ei de azi și dintotdeauna ... Cai albi, fulgerând în întinderea câmpiei, trec îmbătați de liniștea fără oprire a pământurilor născute întru fericirea seminței, dansează peste foarfeca râurilor, ascultători la șoaptele depozitate în neștiute și complicate firide.

Udroiu se apropie, distanță de câțiva kilometri în geografia reală, cu sfiala cuvenită, de Siliștea-Gumești a lui Marin Preda. Și el a cunoscut o „poiană a lui Iocan”, în curtea lui Giulu din Cârtojani. Și el redescoperă simbolul salcâmului din câmpie: *De bucurie, salcâmul – în satul de câmpie, el este palmier și chiparos și tot ce vrei – a explodat peste noapte ningând totul. Sat alb, alb, colan de kașmir îmbrăcând umerii dealurilor desprinse în amfiteatru, cât să lase loc trecerii izvorului nostru de suflet – Dâmbovnicului...*

Cartea lui Neagu Udroiu nu ocolește nici istoriile dure ale unor ani când teroarea umbla îmbrăcată în haină de piele, în mașinile negre marca Volga ale anilor 1950. Povestea informatorului Securității, un intelectual al satului, șantajat să-și toarne consătenii, e o filă neagră a cronicii locului. Nu e vorba de vinovați târzii, de judecăți triumfătoare din perspectiva unui prezent tâmp și dispus el însuși să-și asume repetarea unor astfel de întâmplări, așa cum citim și auzim azi. E un avertisment, o lecție a istoriei care nu ne iartă niciodată.

Cărțile acestea, semnate de scriitorul Neagu Udroiu, de „fiul satului”, își depășesc vizibil condiția de polițe sentimentale, pe care un om le plătește vetrei nașterii sale.

El așază un loc pe harta mare a literaturii Sudului. Eroul cărții este Neagu Udroiu însuși, un haiduc al amintirilor lui. El umblă prin Vlașca, prin arhivele ei, prin istoria românească din ultimele vreo două veacuri, prin istoria lumii, prin biblioteci.

I-aș putea, poate, reproșa numai faptul că s-a lăsat dominat de memoria sa torențială, că n-a cernut îndeajuns acest nisip aurifer. Dar îi înțeleg disperarea de a spune totul, de a rotunji o istorie pe care altcineva n-o va mai continua.

Într-o toamnă spre iarnă, am fost la Cartojani, invitat de Neagu Udroiu la o manifestare culturală de la școala din sat. Am văzut Cartojanii, ulițele lui în pantă, am ascultat cum niște fete subțiri și blonde ca niște spice de grâu, îmbrăcate în ii românești, recitau din Eminescu. Am văzut lumina din ochii dascălilor, am văzut lacrima din colțul ochilor lui Neagu.

Prin cartea aceasta mă întorc în Cartojani.

De aceea spun: *Et in Cartojani ego* !

Pentru că înțeleg profund și confratern că acesta este Raiul lui.

Primește, Neagu Udroiu ot Cartojani, salutul unui sudist ot Bălăciţa !

Marin Popescu, un „pictor al Teleormanului”

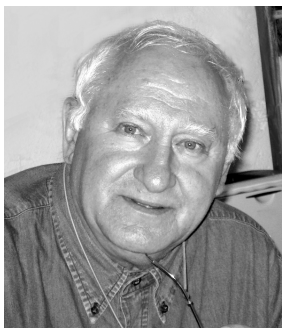
În data de 20 aprilie 2017, în orașul Alexandria, la Sala de Expoziții a Centrului Județean de Conservare și Promovare a Culturii Tradiționale Teleorman, a avut loc vernisajul expoziției pictorului Marin Popescu. Născut în anul 1957, în satul Gratia, a urmat cursurile liceului din Bolintin Vale, apoi pe cele ale Institutului de Arte Plastice „N. Grigorescu” din București. Din 1991 este membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, cu numeroase expoziții, atât în țară, cât și în străinătate.

„Urmând marile ritmuri ale naturii, peisajele lui Marin Popescu sunt de o încântătoare diversitate și de un rar rafinament cromatic. Tonurile sunt orchestrate armonios, ca într-o compoziție muzicală de un desăvârșit echilibru. Odată cu trecerea anilor, lumina izvorâtă din lucruri pălește ușor, umbrită de melancolia septembrională a trecerii timpului. O revărsare de culori mediteraneene este învăluită de cețurile metafizice ale nordului. E un paradis într-o insesizabilă destrămare. Deplasând contururile, pe nesimțite, spre o blândă, dar inevitabilă extincție, timpul este tema profundă din recentele tablouri ale acestui înzestrat pictor român.” (Șerban Tomșa)

Arhitectonic cu nr. 16

Frumoase cărți de doamne și domnițe

Don Andreiță

Denisa Udroiu
Măștile vii

Citind cartea Denisei Udroiu, gândul mi-a zburat fără veste la romanul lui Salinger, *De veghe-n lanul de secară*, care a surprins și încântat tinerețea noastră – și adolescența multora de lângă noi; și de după noi. Candoarea și sinceritatea eroului, scriitura studiat simplă, pe măsura „evenimentelor” – într-o lume dezabuzată, cu sentimentele tocite, rotitoare într-o răspântie fără azimut sigur – au impus cartea și pe autor în zodia perenității invidiate. În același lan în pârgă de franchețe, a vârstei doritoare de experiențe, plutește și *eroina* Denisei – pereche, parcă, *eroului* lui Salinger. Pentru unii eroi adolescenți, experiențele vin peste ei, adesea într-o avalanșă imprevizibilă; alții caută, ei, aceste experiențe – ceea ce ține uneori de temperament, dar, de cele mai multe ori, de timpul care nu mai are răbdare. Eroina Denisei pare a face parte din această a doua categorie: căutând experiența; timpul, de, altul decât cel de acum 50 de ani. Într-un fel, o și spune, în câteva cuvinte, pe coperta IV: „Sunt închisă în corpul meu, păzită de părinții mei, obligată să trăiesc pentru ca să mă poată ei iubi, pentru că ce ar fi viața mamei mele fără mine, obsesia ei, obiectul pe care își varsă nervii, fără mine, să îmi spună mereu că greșesc, că nu știu, că sunt naivă și că viața nu are nimic bun în ea”… Mai mult sau mai puțin direct, ea pune astfel pe tapetul balanței și relația/diferența dintre generații.

Iată și o frumoasă definiție a adolescenței: „Am 15 ani, un gând pe care l-am frânt, un hohot de râs, la o masă unde nu voi mai sta niciodată”.

Dar lanul de secară din cartea Denisei prinde să se coacă; experiența trece dincolo de adolescență, iar urmele acestei experiențe devin vizibile, scrijelate în învățăminte și stări – în consens cu timpul trăit: „Am 22 de ani și am murit de mult. 22 de ani când drumurile spre viață, bani, profesie, dragoste sunt deschise… Am 22 de ani și nici un viitor. Cu ochii ațintiți spre cer nu-l pot atinge, aripile-mi sunt prea mărunte, visul prea mare”. Blocată pe multe coridoare, eroinei îi mai rămâne dragostea, ademenită sufocant, în dorința de-a păstra, totuși, ceva concret, care să-i aparțină (și cu care poate, odată, să se justifice): „Te rog, lasă-mi o urmă în trup. Da, vreau un semn în trupul meu, de la tine. Pleci astăzi și nu te pot lăsa să pleci așa, ca să nu te uit, am nevoie de un semn de la tine, acolo unde pulsează, unde se trăiește, acolo, vino acolo și vei rămâne mereu în memoria trupului meu, în viața mea, altfel risc să te uit, risc să te uit, să te uit și nu vreau, nu vreau cu nici un chip să te uit în viața asta, nu vreau să cazi în uitare printre crăpăturile vieții mele triste, lasă-mă să mă bucur de semnul pe care mi-l dai”.

Stilul este unul modern, alert, fragmentat și fragmentar. Însușire descifrată excelent de către o colegă de generație a Denisei: prefațatoarea cărții, Corina Ozon: „M-a surprins plăcut modul în care jonglează cu stilurile literare și trece cu ușurință de la un plan al acțiunii la altul. La fel de mult mi-a plăcut cum reușește să completeze tabloul temporal, sub forma unor piese de puzzle care, la final, constați că se îmbină perfect”. Voi spune, în consecință, împreună cu prefațatoarea: „Vă invit să parcurgeți această călătorie, pentru că acțiunea se mută dintr-un loc geografic în altul, până la maturizarea personajului”.

Denisa Udroiu conduce cu talent și mână sigură acest pelerinaj al vârstelor – către o himeră tot mai îndepărtată.

Aurora Georgescu
Fabule și poezii vesele pentru copii

De mai mult timp ne încântă această talentată autoare de literatură pentru copii, fiecare carte a ei fiind un autentic eveniment, cu meritate pretenții de best-seller. În această ipostază s-au aflat cărțile *Anotimpurile*, *Iarna cu Moș Crăciun*, *Alfabetul în 31 de poezii și o scenetă*. Vine să întărească regula și noua ei apariție editorială, *Fabule și poezii vesele pentru copii*, Editura Adenium, Iași, 2016. Apărută în condiții grafice deosebite – format mare, hârtie-carton lucioasă, excelentă pentru ilustrația coloră, literă măricică, citibilă ușor de prichindei – cartea cuprinde 20 de poezii – un dublu-decalog de viață specifică vârstei – scrise cu măiestrie, în care învățămintele sunt sugerate simplu, cu umor, cu subiecte captivante și imagini poetice memorabile. O frumoasă, aplicată caracterizare a acestui volum, ca și a operei autoarei, face doamna Gianina Georgescu, profesor pentru învățământul primar, care afirmă: „În fabulele și poeziile sale, Aurora Georgescu folosește un limbaj jucăuș și atractiv, indirect și metaforic, dar trasat pe înțelesul celor mici, creând simboluri senzații și imagini din care copiii pot descoperi singuri semnificațiile și modurile în care trebuie înțeles mesajul pe care autoarea a vrut să-l transmită. În felul acesta, copiii învață mult mai ușor normele morale, iar părinții, beneficiarii indirecți, nu pot decât să fie mândri de ei”.

Voi argumenta spusele specialistului în materie prin câteva poezii din această carte. Să ne oprim, mai întâi, la chiar poezia care deschide volumul, Un cățel curios: *Curios din cale-afară / Un cățel mic de la țară / Întrebă dulăul-tată / De-i la fel în lumea toată // Fiindcă auzise el / Cum că într-un orășel / Oriunde privești pe stradă / Câinii au covrigi în coadă. // Se zbârli dulăul tot, / Dându-i una peste bot: / - Tare prostănac mai ești / De crezi astfel de povești ! / Leneșul când e flămând / Și de muncă n-are gând / Crede că în altă parte / Îl va duce altu-n spate ! // Vrei covrigi ? Ai să găsești / Oriunde ai să muncești. / Dacă nu-ți vei face treaba / Nimeni nu-ți va da degeaba !*. Și – *Carul și buturuga*: *Într-o curte un car mare / Pregătit pentru plecare / Se uita cu mult dispreț / La un ciot de lemn răzleț // - Ce mic ești ! Mă faci să râd / Când te văd atât de hâd ! / - Da, sunt mic, dar fiecare / Rostul său în lume-l are // Nu mereu doar cel mai mare / Este sigur cel mai tare ! / Astfel îi răspunse ciotul / Și, jignit, își mută locul. // Mândru, carul a pornit / Tras de-un cal nestăpânit / Și nu știu cum s-a-ntâmplat / Că o roată s-a-nălțat // Chiar pe ciotul defăimat / Și carul s-a răsturnat. / Ciotul e bine, pe loc, / Carul, bun de pus pe foc. // Învățăm, la o adică, / Din această întâmplare / Că și-o buturugă mică / Poate trânti carul mare*. Încă – spre bucuria orei de matematică: *O bomboană cu furnici*: *Pe măsuță e o cană / Și în cană o bomboană. / Pe bomboană o furnică, / O furnică foarte mică // Dar mai vin patru furnici / Și acum s-au făcut cinci. / Două se-ntorc, vrei nu vrei, / Și-au rămas, sigur, doar trei / Numai că vin alte șapte / Și acum sunt zece toate. / Dar câte mai vin pe drum !… / Și mai mult nu știu s-adun !* O… medicală: *Micul doctor*: *Am halat și stetoscop / Și-aud inima: trop-trop ! / Fac păpușilor injecții / Și lui Pufi îi fac frecții. // Dar aseară nu a vrut / Că probabil l-a durut / Și-o să-i dau ca doctorie / Un oscior pe farfurie. // Doar i-am zis și dă din coadă / Ce vrei Pufi ? Treci în cadă ! / Cum vrei să mănânci murdar ? / De spălat nu ai habar ?* În sfârșit – tot de-ale… apei: *Cui nu-i place să facă baie*: *O căpriță și o oaie / Au plecat să facă baie, / Dar când au ajuns la apă / Parcă li s-a-nfipt o țeapă ! // - Be-he-he ! Ce rece-i apa ! / Țipă îngrozită capra / - Me-ee-ee ! Mai e și udă ! / Strigă oaia, tot cu ciudă. // - Ce rușine ! Nu se poate / Să nu fiți și voi curate ! / Astfel le certă o rață / Ce-nnota de dimineață / Și bătând din aripioare / Le stropi pe față tare*.

Nu întâmplător, Aurora Georgescu este cunoscută – și recunoscută – drept *Poeta copiilor*.

O mențiune în plus, pentru pictorul Șerban Andreescu, cu adecvate ilustrații color – și constanță în ilustrarea celorlalte cărți ale autoarei.

OVIDIANA 2000

Ars moriendi sau Surghiun la Tomis

Anul acesta se împlinesc două mii de ani de la moartea poetului Publius Ovidius Naso – decedat în anul 17 d. Chr. la Tomis-Constanța. Același jubileu poate marca și anul următor, întrucât, după unii cercetători, decesul ar fi avut loc în anul 18 d. Chr. Tot anul următor s-ar împlini 2010 ani de la exilarea poetului la Pontul Euxin. Conform opiniei prof. univ. dr. Traian Diaconescu, specialist în limba și literatura greco-latină, de la Universitatea „Al. Ioan Cuza” din Iași, ar trebui, însă, să așteptăm încă un an. Domnia sa susține – și argumentează – că împăratul Augustus l-a obligat să plece din Roma în luna decembrie, anul 8 d. Chr., după ce se închisese sezonul de navigație. Călătoria de la Brundisium la Tomis s-a încheiat în luna martie, anul 9 d. Chr. Aici, la Tomis, a scris Tristia și Pontica – și a decedat în anul 18. Deschidem gala de festivități aniversare, prin care aducem în actualitate relegarea poetului latin, printr-un grupaj de micropoeme inspirate din viața și opera lui Ovidiu, scrise de reputatul universitar Traian Diaconescu – el însuși un talentat poet. Aceste perle poetice, oferite cu drag revistei noastre – de altfel, autorul, trăitor în dulce Târgul Ieșilor, este de obârșie sudist, ca orice oltean – întâlnesc pentru prima dată tiparul. Ele fac parte dintr-un volum în curs de apariție, ce se va numi „Ars moriendi sau Surghiun la Tomis”. (Ion Andreiță)

Traian DIACONESCU

Renasc
Când luna îmi varsă pe creștet
Ofranda divină,
O cupă de vin.
Surâde,
Secătuită de lacrimi,
Și umbra,
Sufletul meu latin.
Sunt
O troiță rătăcită
Pe un pământ
Străin.
*
Pe țărm,
Mă oprește Ovidiu:
„Dă-mi vâsla ta,
Vreau să mă întorc la Roma”.
„Am numai o vâslă
Și marea-i vicleană”.
„Nu-ți face grijă,
Sufletul meu e corabie,
Ca s-ajung la Roma
Îmi trebuie vâsle
Și-o sabie”.
*

Marea
Saltă brațe spre stele,
Ovidiu
Scrie pe frunze
De imortele.
Pleacă
Spre Roma trireme
Și toate uită să-l
Cheme…
Soarele
Sângeră rostind
Anateme.
*
Ovidiu
Coboară noaptea pe plajă
Și vorbește cu peștii
Din alte veacuri.
Zorii
Sunt plini de sudoare
Și lacrimi,
Pasăre a suferinței
Cu semințe în plisc…
Ursitele
Fumegă pe
Obelisc.
*

Păsări
Migratoare,
Peste fruntea ta largă,
Recită poeme,
Visând
Pajiști în floare,
Ca la Sulmo și Roma.
Renaște din spume
Anadyomene,
Și tu, ca Ullise, legat de catarg,
Asculți un sobor
De sirene.
*
La Sulmo,
Acasă,
Sub cer de mătasă
Ovidiu,
Sub ochii părinților,
Învață să zboare…
La Tomis,
În exil,
Lăcrimează ca un copil
Și privește spre mare…
Sângeră
Inima lui sub roțile
Carului Mare.
*

Cresc
Arbori și spice și strugur
Peste mormânt
Și semințe care cântă
În vânt.
Soarele delirează
Ca un cimpoi.
Și, scufundat în cuvânt,
Asculți,
În stepa geto-sarmată,
Marea
Oftând.
*
Poetul
Se înalță la cer,
Îl plâng
Bastarzi și munți și păduri
Și Istru și mări…
Vântul
Bocește-n brădet.
Ovidiu
E printre martiri
Un profet.
*

Calc
Pe frunze
Care murmură imne.
Arbori
Îmi cresc în suflet
Cu rădăcini în Sulmo.
Zei,
Ca niște păsări,
Peste Istru…
Sună
Pe metereze
Un sistru.
*
Sufletul
Se retrage în nostalgie
Și plutește, printre zei,
În Sulmo și-n
Copilărie.
Țipă,
Dincolo de umerii zării,
Pescărușii.
Calc peste alge și peste
Ursită,
Și înfloresc în mine
Scorușii.
*

Sufletul,
Când nu eram încă născut,
Mi-a găsit cetate
În Sulmo;
Acolo am înflorit din țărână
Ocrotit de străbuni
Și de zei.
Azi, în surghiun,
Aprind
În orice cătun,
Flacăra
Unui lăstun.
*
Azi,
Pe țărm,
O piatră cu chip de inimă
Mi-a surâs
Și vântul, cu degete calde,
S-a încurcat
În plete.
Rănile mele au început
Să se vindece…
Descopăr, printre sarmați,
O patrie nouă
Și frați.

CĂRȚILE SUDULUI

Titus Vîjeu

„Eu viața mi-am mutat-o în cuvinte”

Retras în vatra natală de la Glogova, pe locurile unde o tânără boieroaică din familia ce a dat numele așezării s-a îndrăgostit nebunește de Tudor Vladimirescu, Nicolae Dragoș își scrie cărțile de poezie cu sentimentul transcris în versul ales de noi pentru a prezida gândurile ce i se cuvin. Așadar, „eu viața mi-am mutat-o în cuvinte / Pe foi tăcute de hârtie, scrise / Și don

Quijote-am fost – dacă țin minte – / Ori călător prin lume ca Ulise”. Jurnalismul cultural exercitat timp îndelungat de poet l-a condus – între altele – la redactarea a două masive volume întitulate „L-am cunoscut pe Tudor Arghezi” cuprinzând mărturiile mai multor generații de cărturari care s-au confesat în ideea surprinderii unui portret cât mai exact al geniului literar născut sub identitatea de Ion N. Teodorescu la Târgu Cărbunești, în același perimetru gorjan în care avea să se ivească pe lume și „culegătorul de evocări” Nicolae Dragoș care publica în 1981 la editura Eminescu primul volum „izvorând din conștiința datoriei ce ne revine de a dărui memoriei hârtiei imaginile, amintirile păstrate în memoria unora dintre marii noștri contemporani”. Al doilea tom, deși redactat în aceeași epocă, n-a putut vedea lumina tiparului decât târziu, în 2007, sub egida Fundației Naționale „Niște Țărani” condusă de scriitorul Dinu Săraru. Sprijinit de Mitzura Arghezi, Nicolae Dragoș a reușit să reunească pagini „mărturisitoare” ale unor cărturari diferiți ca formație, de la Alexandru Balaci și Gh. Bulgăr la Rosa del Conte și Emilia Șt.Milicescu, de la Aurel Rău și Gh. Tomozei la Pan Vizirescu și Gheorghe Ursu, ultimii doi fiind victime ale represiunii comuniste. Astfel am putut afla din depoziția Georgetei Berdan, sora disidentului Babu Ursu că Tudor Arghezi a urmărit din loja oficială a Teatrului Național desfășurarea concursului „Cine știe câștigă”, difuzat de Radiodifuziunea Română, cu tema „Poezia lui Tudor Arghezi”, marele poet fiind impresionat de vastitatea cunoștințelor în domeniu deținute de tânărul inginer Gheorghe (Babu) Ursu...

Mi s-a părut cât se poate de firesc să regăsim într-o carte recentă de poeme precum *Casa din cuvinte* (Ed. Semne, 2013) versuri dedicate „Domnului Cuvântului Românesc Tudor Arghezi”, scrise *à la manière de* ..., într-o încercare de restituire cât mai aproape de modelul liric a unei simțiri omagiale: „Fiecare, precum știe, / Face o bijuterie... / Unu-i meșter de rubine / Și nu e un oarecine. / Altul s-a născut cu har / Să sculpteze-n chihlimbar... / (...) Peste timp, prin iarba nouă, / Prin mărgelele de rouă / Sau prin frunzele-ntristate, / Încep, iată, să se-arate / Gingașe miniaturi, / În rochițe, cu conduri, / Să le vezi că-ncep ca niște / Mici bijuterii să miște...”

Se vede limpede că Nicolae Dragoș exersează în cărțile sale caligrafia lirică, obținând admirabile rezultate. Fapt ce nu exclude practicarea poemului de amplitudine. Un bun exemplu îl constituie „Întâlnire cu Esenin”, poem în unsprezece module lirice și care istorisește o posibilă întâlnire între poetul din Riazani și cel din Glogova undeva, pe lângă „zglobiul Motru”, apa în care chipurile le sunt înfrățite. Ritmul este acela în care regretatul George Lesnea a răsădit în limba română „Anna Sneghina”: „Bine te-am găsit. M-ai chemat să vin / Din împărăția Cosmosului tată. / Dacă votcă nu e, să-nchinăm cu vin, / Chiar de nu e cazul s-o mai facem lată !” – afirmă tragicul autor al „Moscovei cârciumărești” iar confratele său român îi declară: „Mulțumescu-ți foarte, cinstea ce mi-o faci / Ca în pragul nopții oaspete de soi / Să te am pe-aceste locuri ce mi-s dragi, / Oaspete cum altul n-a mai fost la noi !”. Chiar dacă întâlnirea n-a avut loc decât în vis, cititorul pricepe că rusul nu e totuși „ultimul poet cu satu-n glas” și că și pe meleagurile noastre se mai află atari suflete lirice fascinate de viețuirea rustică.

La fel de puternic se dovedește și „Reportajul unei neîntrerupte călătorii”, însumând în cele peste trei sute de versuri ale sale elemente ale unui veritabil compendiu al artei lui Constantin Brâncuși, gorjeanul căruia Nicolae Dragoș îi dedică de altfel mai multe poeme scrise „pe retina sufletului”. Mă gândesc la „Icoană târzie”, „Vis cu pasărea Brâncuși” (admirabil titlu pentru o viitoare plachetă cuprinzând poemele omagiale dedicate marelui sculptor) „Îngenunchiată-i piatra...” sau „Minune la Coloana fără sfârșit”.

Același ton celebrator îl au și poeziile închinate Țăranului Român, cel care „Ca un stejar cu fruntea scrisă-n zare / N-a-ngenuncheat prin vremile vâltoare”, căci „a rămas cu cinste în picioare / Și a făcut cu glia legământ / De-ai fi și leagăn veșnic și mormânt”.

Tonul solemn, uneori ceremonios al poemelor din *Casa din cuvinte* cedează locul în *Scrimă în rime și catrene în zigzag* (Editura Revers 2014) unei necruțătoare viziuni asupra contemporaneității, asupra unei societăți umane în evident declin în raport cu lumea pe care au reprezentat-o cu cinste înaintașii. Catrenele reunite în volum sunt „un fel de jurnal blitz, la zi” vizând „cuvinte mari cu fapte mici” ale amatorilor de chilipiruri politice, ale „panglicarilor de cuvinte” și ale democraților de conjunctură: „Democrația ! Un lingvistic dar ce-l are omenirea de la greci. / E, câteodată, râul necesar / Pe puntea amăgirilor să treci / Ca un Socrate – viu simbol în veci – / Sorbind speranțe dintr-un trist pahar”.

De altfel, în ultimii ani, Nicolae Dragoș a cultivat cu mult aplomb poezia satirică, urmărind *Cu ochii-n 4* existențe *De toate culorile* și producând în mai multe volume de fabule pilde de sorginte sapiențială, menite să contribuie la îndreptarea derapajelor morale ale timpului nostru. Un volum intitulat *De vorbă cu Esop* este o încercare de a transfera în contemporaneitate un filon de antică înțelepciune promovat în urmă cu două milenii și jumătate de Aesopus, rămas în conștiința literară a lumii drept „părinte al fabulei”, dar și drept un autentic filosof.

Heralda

Serghie Bucur este un autor pe care-l cunosc de câteva decenii bune, adică din vremea în care scria torențial poezii pe care avea să le publice în volum abia după schimbarea calendarului literar

din ’89. Nu știu dacă în ultimii ani va mai fi fost preocupat a scrie versuri căci pare a-și fi îndreptat întreaga atenție asupra prozei, pentru care dovedește o superioară vocație. Faptul a devenit limpede odată cu apariția romanului *Apter* în urmă cu mai mulți ani, retipărit într-o a doua ediție în 2016 la editura Eikon. Mi s-a părut că el a reușit să ofere cititorilor un admirabil portret, în linia „basoreliefului epic” pe care Tudor Vianu îl depistase în descrierea lui Mihai Vodă Viteazul de către Nicolae Bălcescu, eroul acestui roman istoric scris din micropanouri epice pe care lectorul le reunește într-o catenă fără fisuri. Alături de liderul pașoptist de la 1848 apar falnicii săi comilitoni Rosetti, Golescu-Arăpilă, Ion Ghika, Cezar Bolliac, Ion Câmpineanu, dar și bineștiute siluete „externe” precum Chopin și George Sand. Nu lipsesc nici revoluționari ca Giuseppe Mazzini ori Karl Marx, pentru că „primăvara popoarelor” s-a desenat prin penelul multor autori porniți să demoleze împărățiile evropenești. Incursiuni în vremuri ceva mai apropiate de noi sunt facilitate de siluete culturale moderne, precum Camil Petrescu, zăbovind la Biblioteca Academiei asupra personajului considerat de el „un om între oameni” ori Mihail Sebastian, ce-l intersectează pe părintele literar al lui Ladima pe Calea Victoriei, cu sentimente nu foarte plăcute, consemnate de altminteri în „Jurnalul” său, apărut postum, ce avea să producă în anii nouăzeci o emoție aproape generală. Astfel încât, pornind de la „subiectul Bălcescu”, romanul lui Serghie Bucur acoperă un secol de simțire românească, aptă să contribuie la scrierea unei adevărate istorii a mentalităților, chiar dacă autorul s-a concentrat mai cu seamă asupra prezenței lui Bălcescu pe meleagurile prahovene pe care Serghie Bucur, absolvent al unei facultăți de istorie le-a investigat cu atenție. Lucru binevenit, un „atelier al romanului” anexat beletristicii din volum aduce clarificări în statutarea unei îndelungate „obsesii”culturale, începută în anii șaptezeci ai secolului trecut. Popasul lui Bălcescu, urmărit de potera domnească în drumul său de căuzaș către Telega, la conacul Mavros-Cantacuzino de la Călinești a declanșat ideea cărții. „Copilărisem la Călinești, jucându-mă pe sub zidurile conacului Mavros-Cantacuzino, fără a-mi fi dat vreodată seama că, dincolo de ele, Nicolae Bălcescu (...) fusese acolo” – mărturisește scriitorul care va începe „într-o dimineață de august 1978, pe la 4 dimineața” scrierea unei cărți pe care o va încheia mulți ani mai târziu, însuflețit de ideea că Bălcescu și-a dorit „măcar un braț ca al lui Mihai și o inimă cel puțin pe jumătate ca a voievodului ucis la Câmpia Turzii”. Rezultatul ar putea fi sintetizat prin echivalarea cărții cu o „istorie a românilor supt Nicolae-Vodă Viteazul”. Chiar dacă Bălcescu nu a avut acces la domnia Țării Românești, el a fost și a rămas un voievod fără prihană al tuturor românilor.

Tema însă nu a fost epuizată. O dovedește faptul că în *Heralda*, volum de povestiri apărut la aceeași prestigioasă editură Eikon, Bălcescu și apropiații săi reapar în paginile din „Absența”, „Semnul de carte” ori “Ascunzătoarea”. Aceasta din urmă, povestire alcătuită din treisprezece module reprezintă probabil nucleul romanului pe care-l scria prin ’81 Serghie Bucur: «Frământări. În “Ascunzătoarea”, cu labirintica ei desfășurare și noianul de nedumeriri și întrebări: pe unde o fi ajuns Bălcescu în Călinești – prin Filipeștii de Târg- Nedelea, adică pe drumul Târgoviștei (pare mai plauzibil din două motive: 1) Traseu pe care, deghizat, nu putea fi descoperit poate nici luat în seamă, 2) Drumul acesta avea încă ceva din galopul calului lui Mihai Viteazul sau pe acela al Văii cu Praf =Prafova=Prahova (...) măcinat de neîncredere și speranță». Am citat, desigur, din „atelierul romanului” numit *Apter*. Iar aici în *Heralda* se zăresc limpezirile. Serghie Bucur scrie într-o manieră cu adevărat modernă, lăsându-și cititorul să-și dilate imaginar lumea propusă de el. Îi oferă aceluia culorile și pensula. Tabloul și-l face fiecare *à son goût*. Autorul este și un introdus în tehnica reprezentărilor vizuale. Altfel spus, face grafică și pictează în acuarelă. Nu întâmplător marele Delacroix apare în salonul doamnei George Sand unde «Chopin cântă psalmul său preferat: „Iuda Învingătorul”».

Subintitulându-și scrierile din *Heralda* „nuvelette”, autorul se străduiește să se încadreze în numărul redus de cuvinte pe care-l presupune specia. Esențele epice rezultate sunt remarcabile, fie că e vorba de Valahia ori Franța secolului al XIX-lea, de Europa postbelică, cu zbuciumul ei marcat de prăbușirea zidului berlinez, de Bucureștiul agitat și meschin, de târgul muntenesc în care putem bănui urbea în care Hașdeu și-a construit magicul castel. Și pentru ca aceste rânduri să nu se transforme într-o „lapsustory” (titlul uneia din nuvelette) probabil că veți dori să știți cine este Heralda. Fără îndoială, o doamnă. Poate Clemansa Noru, profesoară de fizică într-un liceu oarecare, poate Nelia, poate Leni, poate oricare altă femeie din splendida galerie de personaje gazduită de cele două sute de pagini ale cărții. O carte scrisă cu o mare știință a sugestiei. Exemple ? Iată unul, final de povestire: „Aerul tremură conturul lui Vrotea. Tremură amiaza care încinge necontenit asfaltul. Din el se desprind cuvintele pe care ar fi vrut să le mai adauge, dar sirena unei ambulanțe sfâșie clipa, sfărâmând-o...”

Cine-a spus oare: „suggérer, c’est l’art” ? Mai mult ca sigur, Paul Valèry...

Ionuț Caragea (n. 12.04.1975, Constanța) este poet, prozator, eseist, critic, editor, promotor cultural. A publicat în jur de 30 de volume în limbile română, franceză și spaniolă, apărute în țară și în străinătate, în ediții tipărite sau electronice. Debutează în 2006 cu volumul de poezii *Delirium Tremens*, urmat de *M-am născut pe Google* (2007), *Donator universal* (2007), *Analfabetism literar* (2008), *Guru amnezic* (2009), *Poezii de dragoste* (2010), *Suflet de zilier* (2011), *Umbra lucidă* (2016) etc. Acestora li se adaugă cărți de aforisme, de spiritualitate, science-fiction etc. Între 2003-2011, a trăit în Montreal, Canada, devenind cetățean canadian în 2008. Aici, împreună cu poetul Adrian Erbiceanu a fondat, în 2008, Asociația Scriitorilor de Limba Română din Québec și editura ASLRQ. Tot împreună cu Adrian Erbiceanu și Dumitru Scorțanu realizează prima antologie a scriitorilor români din provincia Québec. În 2012 se întoarce în țară și se stabilește la Oradea, publicând în același an cartea *Patria la care mă întorc*. Poezia fostului sportiv de performanță, mai exact, rugbist, izvorăște dintr-un talent nativ autentic. El scrie cu inima dar și cu mintea. Efluviile sentimentale sunt bine supravegheate și disciplinate de logică, de o rațiune în stare de veghe continuă, de o conștiință civică în alertă. Versurile sale au în egală măsură sensibilitate și forță, inteligență și curaj. Restul e viață trăită la temperatura marilor caractere. (Victoria Milescu)

Donuț Caragea

Umbra cu ochii albaștri

aș fi vrut să fii
mai bun cu mine, tată
să mă-nveți ce înseamnă sufletul
sentimentele
aș fi vrut, dar nu te condamn
ai fost la rândul tău
un suflet orfan
care și-a căutat de unul singur
drumul în viață

acum ești doar o umbră
cu ochii albaștri
care mi se arată în vis
atât a mai rămas din tine
un cer infinit închis
în doi ochi albaștri

nici mâinile tale titanice
nici pieptul puternic
pe care adormeam ascultându-ți
bătăile atât de liniștitoare ale inimii
crezând că nu vei muri niciodată
nici vocea aspră și scurtă
de neînfricat lider
care acum mi se pare
prima notă din simfonia neterminată
a transformării mele

cât mi-aș dori tată
să te văd întorcându-te
la ora 17 de la serviciu
să mai caut bomboane
prin buzunarele hainelor tale
să-ți aduc o cană cu apă la pat
să mă iei din nou la grădină
să muncim pământul și să ne bucurăm
de roadele sale
cât mi-aș dori să strigi iarăși
pe terenul de rugbi
încurajându-mă să marc un eseu
cât mi-aș dori să-mi citești poemele
să-mi cunoști femeia pe care o iubesc
și să-mi ții în brațe fetița
cu ochi albaștri
nimic nu a fost în zadar
privind ochii copilului meu
mă gândesc la toate sentimentele
și la sufletul pe care n-ai reușit
să le transpui în cele mai
blânde cuvinte

dar poate că tocmai acesta
este paradoxul poeziei mele

eu sunt continuarea a tot ce
nu ai reușit tu să faci
așa cum copilul meu este
continuarea a tot ce
nu voi reuși eu să fac

ochii noștri albaștri
ne vor aduce mereu aminte
unde am fost, unde suntem
unde am rămas
și unde vom ajunge
să ne întâlnim cerurile

o nouă viață cu umbra

s-au spus multe povești
pe acest pământ
despre poet și umbra sa
dar până acum
nimeni nu și-a imaginat
că ei vor trăi o nouă viață
într-o carte de poezii

după ce veți termina de citit
și veți închide coperțile acestei cărți
să nu fiți triști, să nu plângeți
poetul și umbra sa vor fi
mereu fericiți

vă rog doar să vă gândiți mai mult
la umbrele voastre
să le tratați cu respect
și să le iubiți așa cum vă iubiți
pe voi înșivă

atât am avut
de zis

Poemul meu de azi

și această zi va trece
o zi ca oricare alta în care
poate cel mai frumos lucru
a fost un poem despre viață
pe care l-am scris în ciuda
tuturor previziunilor sumbre
despre timp și distrugere

un poem ca un cântec suav
lângă zidurile cetății adormite
transmis din generație în generație
de copacii bătrâni
prin foșnetul frunzelor

un poem ca un râu
obosit de atâta goană prin defileuri carstice
odihnindu-se sub pletoasele sălcii
care-i spun, printre lacrimi
povestea lor tristă de sfânta sărbătoare
când le-au fost rupte crengile

un poem ca un soare
care se ascunde după turla bisericii
când pot privi orașul în toată
splendoarea sa

un poem ca un Dumnezeu
care scoate stelele din jobenul nopții
cu mâna lui nevăzută
și le aruncă în calea dorințelor mele
iar eu nu mai trebuie să sufăr
de blând-ucigătoarea plictiseală

un poem pe care-l va citi
ultimul om de pe Pământ
la revărsatul zorilor
și va spune
îți mulțumesc ție
poet al unei generații de orbi
că n-ai renunțat
să visezi la nemurire
îți mulțumesc că ai fost
atât de legat de viață
prin cuvânt
și în tăcerea ta
când alții profanau
templele sacre ale sufletului
ai scris poeme de iubire
îți mulțumesc că nu m-ai lăsat
să mă prăbușesc în mine
și mi-ai dat puterea să înfrunt
cu pieptul dezgolit
și pletele în vânt
apocalipsa

Poezie cu cifru

nemurirea este o poezie cu cifru
codul îl știe doar
sufletul meu

eu tot încerc să-l aflu
pe ghicite prin poemele mele
îmi storc mintea de idei și de sensuri
dar codul îl știe doar
sufletul meu

apare și specialistul
își stoarce și el mintea
de idei și de sensuri
dar codul îl știe doar
sufletul meu

nu-i nimic
voi aștepta ca sufletul meu
să-și lase jos sacul de carne
pe care-l duce-n spinare și să viseze
un pic cum se moare
poate îl voi trage de limbă
sau poate, cine știe
nu se va întoarce din vis

va rămâne într-o adunare ad-hoc
încât moartea să aibă
pe cine să poarte ca breloc
la cheile cu care se deschid
toate porțile

Luminile noastre erau aprinse

moartea nu are încredere
deplină în umbre
altfel le-ar fi dat coasa
cu împrumutul

dar umbrele
n-au greșit cu nimic
au încercat să intre în noi
și n-au reușit

luminile noastre erau aprinse
și umbrele au rămas
la picioare
întinse

Nu mă opresc

ar trebui să mă opresc
să-i dau tăcerii
ce e al tăcerii
căci înțelepciunea nu e
șarpele care se înghite pe sine
până se sufocă
cu propriile cuvinte

știu asta, dar nu mă opresc
până când Dumnezeu
nu-mi cere el însuși
să mă opresc
vreau să-i pară un pic rău
din pricina încăpățânării mele
cu toate că s-ar putea
să-i pară bine
și nu știu eu de ce

oare cuvintele
se vor preface în păsări
și vor cânta la fereastra
inimii sale ?

sau ele sunt doliul fericirii
pe care mi-l îngăduie să-l port
până când voi muri
și odată cu mine
vor muri și toți oamenii ?

Autobiografie

sunt osul de pește
înfipt în gâtlejul
infernului
și fluturele captiv
în plasa de păianjen
a cerului nopții

sunt insomniacul
trist ca o lumânare stinsă
spălându-și ochii însângerați
cu roua dimineții
când sufletul devine
un câmp nesfârșit
de maci

sunt cartea în care
mi-am îngropat copilăria
și praful care se depune
pe coperți

sunt focul inimii
și focul distrugerii
sunt cenușa și vântul
care împrăștie cenușa
sunt apa vie a facerii
și lacrima morții

sunt cuvântul cel dintâi
și cuvântul mut
sfredelind inima
și creierul

sunt zborul
și umbra

sunt teza
și antiteza

sunt

paradoxul

Cuvinte nepotrivite

din timp nu lipsește nicio secundă
toate bătăile inimii îmi sunt numărate
clepsidra se învârte la infinit
amestecând amintirile
sunt o reciclare a trecutului meu
și o etichetă de expirare
a prezentului
mi se întâmplă
să mă trezesc în pârgul viselor
cu un gust amar de viață în gură
și niște cuvinte
încearcă să fie gânduri
întorcându-se în lacul de cleștar
al întunericului
tu nu știai că nemurirea mea
era ridată de cuvinte
nepotrivite ?

Continente

sunt două continente
între care sufletul meu călătorește
atras de nevoia cunoașterii
continentul alb al hârtiei
și continentul negru al umbrei
iar femeia, da, femeia
e continentul
în care mi-am îngropat
iubirea
ca pe un sâmbure
din care va răsări
nemurirea

Jurnalul roșu (III)
De la Paște până-n Paște

Ion STATE

25 aprilie 1954. Prima zi de Paște. Sunt de serviciu. Nu constituie pentru mine și ai mei nici-o importanță această zi. Ieri am avut, pentru a-mi face cumpărăturile de Paște, 6 lei, pe care i-am planificat astfel: 4,10 lei pentru pâinea pe două zile, iar restul... alimente.

27 aprilie. Azi e plata acontului. Am putut satisface pentru o zi cererea stomacului copiilor. Discutăm plecarea la Godeni, unde știm că e fericire pentru câteva zile sau numai una. Ca apoi să înceapă seria lipsurilor.

15 mai. În sfârșit, deși contrar voinței mele, azi au plecat copiii – cei patru mici – la Godeni, unde i-a așteptat Dorina, cu prietena ei Melania.

1 august. Am plecat în concediu la mare.

14 august. M-am înapoiat de la Vasile Roaită [Eforie] și-am plecat la Godeni. A fost mare bucurie pentru copii. Pe Nelu l-am găsit bolnav, e slăbit de tot.

27 august. Am venit cu Mariana și Aurelia la București.

1 septembrie. Copiii au început școala, mare bucurie pentru Aurelia.

[Aici *Jurnalul* sare peste aproape șase luni, continuând din februarie 1955.]

10 februarie 1955. Aurelia e bolnavă. Plămânii nu o mai ajută. Suntem foarte îngrijorați, doctorul spune că e mai în pericol decât Antoaneta. Ne uităm cu milă și nu avem cu ce le trata.

12 februarie. Azi am luat 307 lei leafă. A fost o zi de pelerinaj la noi. Toți la care am avut să le dăm bani ne-au onorat cu vizita lor, așa că din toți banii a doua zi nu am mai avut cu ce cumpăra 100 kg cărbuni. Și totuși mai am de dat aproximativ 600 lei datorii.

15 februarie. Azi am fost cu o cerere la Direcția Generală pentru a mă ajuta cu ceva bani. Nu am reușit a găsi directorul. Am plecat de acolo fără nicio țintă, știind că acasă mă așteaptă toți să le aduc ceva mâncare fiind nemâncați din ziua trecută. E ora 18, plec la un prieten în cartierul Dămăroaia, care a fost atât de bun că mi-a dat 20 lei și câteva bucăți de șuncă cu care am împăcat copiii.

20 februarie. Nu avem să dăm nimic la copii, a rămas de ieri puțină ciorbă de cartofi. Am împrumutat 10 lei la Gh. Mălăncioiu și am adus când am terminat serviciul o pâine. Am luat de restul iaurt pentru Antoaneta și Aurelia, care sunt tot bolnave. O suferință care nu se poate vindeca decât cu hrană. Toți medicii prin diagnostic – lipsă de alimentație – anemie. Noi cei mari, nu am mai luat o masă pe zi de mult timp, cred că de la 20 ianuarie. Marioara s-a dus la Tanti Dorina să-i ceară ceva bani și alimente, dar nu a găsit-o acasă, așa că pentru mâine nu avem nimic mâncare. Printre altele, Aurelia ne spune că ea când se duce la școală și pleacă nemâncată și știe că nu avem niciun ban, după ce trece colțul străzii, stă acolo și plânge ca să nu o vadă nimeni.

22 februarie. Azi am plecat la serviciu cu speranța că am să găsesc un binevoitor, și am găsit; încasatorul mi-a dat 1 leu ca să-mi iau o jumătate de pâine, din care o bucată i-am păstrat-o pentru Antoaneta, știind că mă întrebă „ce mi-ai adus tătuțule ?”. E ora 9 seara, ne-am strâns toți acasă. Nu e nimic de pus pe masă. Marioara adună câteva cepe, morcovi, puțină fidea și 2-3 cartofi, le pune și face o supă și iarăși înșelăm o zi, cu gândul la data de 27, când iau acontul.

26 februarie. Azi e o zi grea. Timpul e mizerabil, plouă cu lapoviță și s-a făcut un polei nemaipomenit. Pentru dimineață avem 500 g de pâine, din care trebuie să împăcăm 9 suflete, nu s-a ajuns la toți, a trebuit ca Mariana și Aurelia să se ducă la biserică să capete colivă și altele că e zi de sâmbăta morților și așa am mai înșelat stomacul. Antoaneta nu a cerut nimic mâncare, mă așteaptă pe mine, zice că vine tătuțu, azi cumpără leafa și ne aduce bunătăți. Și așa a fost că fără să știu, ni s-a dat sistemul premial, 200 lei și am luat cele ce s-a putut, dar nu a fost îndeajuns că a trebuit să dăm datoriile, așa că peste câteva zile suntem din nou în aceeași situație.

1 martie. Copiii așteaptă mărțișoare, m-am dus să le iau, dar nu m-am îndurat să dau câțiva lei, mai bine am luat cele necesare să le repar încălțămintea. Aurelia a plecat la școală cu Mariana fără să mănânce ceva. Seara s-a dus la Ion Ispas la brutărie și i-a dat o pâine caldă și o lipie. Antoaneta când a văzut pâinea nu mai știa ce să facă de bucurie. A scris Dorina de la Godeni, nu ne-au făcut surpriză plăcută rândurile ei. Ninge groaznic. Elvira a luat bursa, și-a cumpărat pantofi, pentru ea, pentru noi o sticlă de vin.

5 martie. Azi Aurelia a plecat de la școală în timpul lecțiilor, nu a mai putut răbda de foame și fiind sâmbătă s-a dus la biserică poate va face rost de ceva pentru alinarea foamei. I-a adus și lui Nelu și Antoanetei o chiflă.

7 martie. Azi am făcut rost de 4 lei de la un încasator de am luat o pâine, sunt nemâncat de 30 ore, dar nu mai am poftă să mănânc. Am găsit ca mâncare pentru azi puțină varză, pe care am împărțit-o cu Nelu. Aurelia a adus o pâine caldă de la Ispas și cu cea care am adus-o eu ne-am făcut masa de seara. Iulică și Elvira nu au mâncat, în schimb ceilalți nu se mai săturau, în special Mariana, când a venit de la școală s-a repezit disperată la pâine. Am trimis-o la un vecin (Mitică) să-i ceară 10 lei și acolo a făcut gesturi de dispreț, lucru care ne-a jicnit pe toți.

8 martie. Am plecat la servici ca întotdeauna fără să am ceva de mâncare la 11 ore de serviciu, dar nu mă gândesc la mine și nici la ceilalți, decât la Antoaneta, că se scoală, cu toate că toată noaptea nu a putut dormi, foamea o frământă groaznic și iar începe cu plânsul cerând ceva. Ne-a dat madam Șerban niște fasole, ceapă și zarzavat și un litru de gaz, pe care a trebuit să îl dăm proprietăresei – madam Roșca – că-i datoram. Nu avem altceva mâncare decât ciorbă de fasole fără pâine sau mămăligă. La ora 16 când am venit de la servici nu era gata mâncarea și m-am mulțumit cu câteva murături. Pentru copii a găsit o lăptăreasă care i-a dat câteva kg de lapte, să i le plătim când iau salariul.

11 martie. Sunt liber și am ocazia să văd ce se întâmplă când se scoală copiii și nu au ce trebuie. Prima scenă a făcut-o Elvira când să plece la facultate, nu a mai găsit nimic mâncare, că Iulică sculându-se mai înainte luase toată pâinea. Pe cei mici i-a împăcat cu lapte, venind din nou lăptăreasa. Eu și Marioara nu am mâncat, abia seara a făcut rost de la o vecină de 5 lei, o sticlă cu bulion și o pungă cu fidea, de-a făcut o supă. Mai sunt și suflete bune care se gândesc la situația noastră. Madam Sfetcu e dintre aceștia. Aurelia și Mariana mai primesc de la colegele lor câte o gustare la școală.

1 aprilie. După dată ar fi luna primăverii dar timpul e rece. Copiii nu se pot bucura de binefacerile naturii, ar vrea să se joace pe afară, dar n-au îmbrăcăminte satisfăcătoare. Nelu tot nu se lasă, el e mai toată ziua afară. Acum câteva zile i-a dat vecina noastră, Madam Ionescu, o pâine, brânză și marmeladă și de atunci, fiindcă el e cel mai certat cu stomacul, așteaptă „că poate vreo cucoană îi mai dă ceva, poate vreuna care i-au murit copiii”, așa spune când îl chemăm în casă. Ada e supărată, azi fata vecinului nostru, Țăghiliu (colonel), umbla prin curte cu o pungă cu bomboane și nu i-a dat și ei. Mai târziu, când la insistențele servitoarei, Baba Ileana, i-a dat bomboane, a refuzat și i-a spus „nu-mi trebuie, mănâncă-le tu”. Aurica mai face rost de pâine de la brutăria lui nea Ispas. Mariana trăiește mai mult cu medicamente. Ce poate să-și mai astâmpere foamea cu laptele ce-l primește de la dispensar.

9 aprilie. Azi Aurelia a fugit de la școală, nu a mai putut sta la lecții, foamea o chinuia. A luat și pe Nelu și fiindcă era sâmbăta morților, s-au dus la biserică și au căpătat. În plus i-au cerut preotului 10 lei împrumut. De la Godeni primim vești rele despre Dorina, nu vrea să mai vină aici.

15 aprilie. Astă seară m-am dus cu Iulică la biserică, la cântarea Prohodului. Sunt opt ani de când nu am mai fost la această slujbă religioasă. M-am simțit parcă refăcut sufletește.

17 aprilie. Ziua de Paște. Nu avem cu ce ne bucura atât de mult, totuși Marioara a făcut câte ceva pentru bucuria copiilor. Am ciocnit cu toții ouă roșii, am avut vin și cozonac, (ieri am găsit în tramvai, un coș cu un cozonac și ouă, uitat de vreun călător).

(Notele aparțin prof. Corneliu State)

(Va urma)

În vizită la...
Valter Mărăcineanu

Mioara MĂNESCU

Monumentul închinat căpitanului Nicolae Valter Mărăcineanu

Mănăstirea Samurcășești (Ciorogârla), 5 aprilie, anul acesta. Lăcașul este ctitorie din 1808 a vornicului Constantin Samurcaș și a soției sale, Zinca. Dar despre acest lucru s-a mai scris și se cunoaște istoria mănăstirii. Obiectivul vizitei a fost cimitirul așezământului, pentru a identifica anumite monumente funerare.

Cum am pășit în curtea mănăstirii, privirea abia a putut cuprinde bogăția și frumusețea naturii din interiorul ei, ce te întâmpina veselă cu verdele crud din iarbă, din pomi, din arbuști; magnolii înflorite în diverse culori (alb, roz, grena și crem, ceea ce eu nu mai văzusem !), forstiția galbenă tunsă aproape triunghiular, gutui japonez cu flori roz ca minitrandafirii și alte specii pe care nu le-am recunoscut. O simfonie de culori naturale învăluită într-o liniște greu de imaginat. Și nu e tot, căci m-a impresionat mult ceva ce m-a dus cu gândul în copilărie – mușcatele din fereastra mamii-marii Ilinca. Parcă le văd și acum ! Aici, de-a lungul chiliilor cu prispă se înșirau ca un lanț neîntrerupt ghivece cu mușcate roșii ce întregeau tabloul natural. Curățenia și ordinea tronau, de asemenea. Cinste și respect pentru măicuțele care aveau în grijă toate acestea.

Mai departe, clădirea splendidă a mănăstirii, pe care o cunoaștem cei mai mulți dintre noi. În spatele ei se află o veche fântână, din păcate fără apă potabilă, dar împrejmuită cu gărduleț din lemn, acoperită, îngrijită plăcut.

Dincolo de curte se află cimitirul mănăstirii. Impresionant prin ordinea așezării mormintelor, prin curățenie, prin verdeața de pe aleile înguste – pe care am pășit cu multă sfială – prin florile minunate și atât de îngrijite.

Din nou liniște. Câtă liniște ! Am cunoscut cu o jumătate de secol în urmă o tânără, pe atunci studentă la medicină, care în sesiunea de examene mergea să învețe în liniștea cimitirului Belu. Atunci n-am înțeles, mi s-a părut o ciudățenie; acum aș face exact la fel !

Central, cimitirul are o capelă mică. De jur împrejur morminte ale monahiilor, dar nu numai. Încă de la intrare, în dreapta, se află monumentul funerar al stareței, timp de 15 ani (1894-1909), Sofia Heliade, sora binecunoscutului Ioan Heliade Rădulescu. Și sunt multe asemenea, dar mi-au atras atenția numele cunoscute. Dar, tot păsind printre morminte, am avut o curiozitate. Crucile au înscrisuri pe ambele părți. Am fost tare derutată. Care e fața, care e spatele ?

În stânga, alte două monumente, înalte, impunătoare, cu vremea trecând peste ele. Unul are inscripția: *„Aici este înmormîntată / Lucsița Valter Mărăcineanu / de 80 ani (15.04.1814 – 26.06.1894). / După dorința ei s-a pus alături / mormîntul fiului său pentru a-i / reaminti că jalnica mamă / plînge pe fiul ei.*” Rămâi mut. Câtă sensibilitate !

Dar cum istoria de altădată s-a mutat pe Internet, am găsit scris că Valter Mărăcineanu pregătise o scrisoare către mama sa:

„În momentul când vei primi această ultimă scrisoare să știi că eu am incetat a mai exista. Mi-am dat viața pentru iubita mea patrie. Soarta a voit așa ! Nu trebuie să ne plângem, eu unul mulțumesc soartei de favoarea ce mi-a făcut-o. Am murit liniștit, făcându-mi datoria pentru patrie. Aș dori să fiu îngropat în scumpul meu București, dar fiindcă este greu a mi se rezolva această ultimă dorință copilărească, lasă-mă acolo unde sînt, că sînt foarte bine.” (*Asalt la redute. Eroi ai războiului de independență*, Editura Militară, București, 1969)

Așadar, mama eroului a amenajat un cenotaf, ridicând o cruce din marmură cu inscripția: *„Ridicat acest mormînt în memoria / căpitanului Nicolae Valter Mărăcineanu / după dorința mamei lui. Mort / în războiul cu Turcii, pentru independența / țării la 30 august 1877. / Rămășițele sale sînt înmormîntate / pe cîmpiile din jurul Plevnei.*”

Născut în 30 mai 1840, avea numai 37 de ani când a pierit.

Nu departe, un alt mormânt cu cruce înaltă, din marmură neagră, pe care scrie: *„Aici odihnește căpitan / Ioan Buiurca / 02.11.1841 – 25.08.1898 / Luptat-am cu oștirea / La Plevna pentru țară / La gloria, mărirea, / Virtutea militară. / Dumnezeu la sînu-i cu drag-l-strînge / Soția lui iubită cu durere-l plînge.*”

Găsesc interesant că în același cimitir sunt două morminte a doi luptători în Războiul de Independență din 1877: unul devenit erou, amintit în cărțile de istorie, iar celălalt, supraviețuitor al războiului. Oare a avut parte de vreo recunoaștere militară în timpul vieții sau post mortem pentru devotamentul pe câmpul de luptă ?

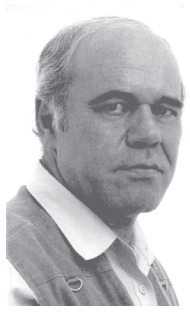
Am părăsit cimitirul într-o adâncă tăcere, liniște sfântă și întrebări fără răspuns.

Adaug un lucru nelegat de locul în care am fost, dar legat de subiect. Mă întorc în timp și, prin anul 1968, fiind în clasa a XI-a la liceu atunci, plec într-o excursie organizată de școală în nordul Moldovei. Am ajuns până la Putna, unde este înmormântat domnitorul Ștefan cel Mare. Dar până acolo am poposit pentru puțină vreme la mănăstirea Văratec, în comuna Agapia. Aici este înmormântată Veronica Micle. Pe cruce am citit – parcă acum văd ! – și am memorat până azi, următoarele: *„Și pulbere, țărînă de tine se alege, / Căci asta e a lumii nestrămutată lege. / Nimicul te aduce, / Nimicul te reia, / Nimic din tine-n urmă / Nu va mai rămînea.*”

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (IV)

Între topos și atopos

Bogdan I. Pascu, poetul „descoperind lumina din cuvânt”

Florentin Popescu

În jurul anului 2000 în București și în țară s-a declanșat o adevărată mișcare literară care și-a propus (nu atât printr-un program colectiv, cât mai degrabă prin diverse inițiative particulare) să „înpământenească” și la noi ciudate și sintetice formule poetice din Orientul Îndepărtat, îndeosebi din Japonia. Este vorba de formule cărora nu li s-au găsit nume autohtone, (rămânând sub denumirea din țara de origine Haiku, Tanka ș.a.) fiindcă nu mai fuseseră practicate până atunci de autorii români. E adevărat, aveam (și avem și azi) și noi poemul într-un vers, catrenul, aforismul poetic, însă răspândite pe o scară mult mai mică decât avea să se întâmple cu amintitele formule orientale.

În aparență simple și la îndemâna oricui, amintitele creații au atras un număr foarte mare de poeți, a luat ființă și o asociație de

profil, iar volumele care au ieșit de sub tipar au fost, probabil, de ordinul sutelor.

Acestei mișcări s-a raliat și Bogdan I. Pascu, frecventator al unor cenacluri bucureștene și autorul cărții „Adieri în amurg” (Editura Amurg Sentimental, București, 2001), prima în ordine cronologică din creația acestuia și totodată întâia care ne-a parvenit și nouă.

Cartea se deschide cu *Prolegomene* – un text în care autorul pledează pentru poemul scurt, aducând ca argument unele creații ale scriitorilor români, de la Ion Pillat și până în imediata noastră contemporaneitate (Marin Sorescu, Nichita Stănescu, Cezar Baltag și alții). „Contestat, ignorat, neînțeles, minimalizat, greu de lămurit și de acceptat, definit ca facil, livresc, cosmopolit, exotic, fenomenul literar al poemului scurt de inspirație niponă (fie el *haiku, tanka, ranka, rebgay, gunsaku, senryu etc.)* – scrie Bogdan I. Pascu – este o prezență vie plină de valențe estetice încă nebănuite, o prezență nu de ieri de azi ci de ani buni…Această întreagă mișcare Haiku internațională – este un adevărat ambasador cultural al țării…”.

Este interesant de observat că Bogdan I. Pascu își dublează, dacă putem zice așa, *Prolegomenele* lui cu mai multe citate din scriitori și filosofi, de la noi și de aiurea, în care aceia își afirmă, la rândul lor, crezul estetic. În context sunt reproduse mici citate din Eugenio Montale, Vasile Băncilă, Al. Piru, Petru Creția.

Cât privește poezia, lectorul remarcă de la început o anume predispoziție către surprinderea unor secvențe marine (primul ciclu se intitulează chiar așa *Cu gândul la visul mării)* și într-o secvență *ranka* citim: „Seara la țărm/sub valuri de-ntuneric/ doar vântul cântă –

/În larg se pierd umbre/de păsări și stele./Nisipul mării/ cernut mereu de valuri/pulbere de timp – /Corăbii scufundate/ sunt dorurile noastre”.

Iată, mai la vale, mi se oferă mai multe poeme *haiku* și un ciclu dedicat „copacului, desfrunzit”, din care am reținut: „Doar vântul –/pe ramuri desfrunzite/cuiburi goale//Ramuri goale –/ susură rugăciunea/ mesteacănului”. Este limpede că autorul și-a însușit, cum era de așteptat, lecția poeziei nipone de scurtă respirație, sentimentele transpuse liric fiind cele legate de natură și de anotimpuri, prin străfulgerările de o clipă poetul „desenând” de fapt propriile-i trăiri interioare. De altfel, el merge mai departe și-n cea de a doua parte a cărții „comentează”, în proză și-n versuri, creațiile din domeniu ale colegilor. Un exercițiu interesant, venit din experiență, dar și din pasiune.

Tot de un exercițiu literar insolit este vorba și în vol. „Oglindiri” (Editura Amurg Sentimental, 2001), unde Bogdan I. Pascu glosează liric pe marginea unor citate din poezia Alexandrei Firiță, pe ale cărei coordonate de simțire și de trăire se regăsește pe sine. Citatele reținute sunt, până la urmă, pretexte pentru ceea ce scriitorul numește „Poeme gemene”.

Adevărata măsură a talentului, însă, o dă Bogdan I. Pascu în volumele „Povara nesomnului” (Editura Amurg Sentimental, 2002) și „Zăpezi ce nu au fost nicicând” (Editura Astra - Nova, Brașov, 2009.

Romantic și totodată pe deplin lucid, cu o mare răspundere, asumată, față de cuvântul destinat tiparului, poetul dă frâu liber gândurilor și sentimentelor, lipsit de prejudecăți și în ceea ce privește forma. Versul alb alternează cu cel de structură clasică (ritm, rimă ș.a.), melodicitatea de sorginte folclorică face casă bună cu ideile sugerate de lecturi sau de înțelegerea creației confraților, pentru care manifestă o înțelegere totală.

Cartea conține multe versuri frumoase – ecou nemijlocit al întrebărilor și frământărilor unui suflet pentru care fiecare clipă trăită semnifică ceva anume: o bucurie, o melancolie, un vis, o întoarcere în amintire etc. etc. În context, bardul, cel care trudea la cuvânt, „descoperindu-i lumina” într-un tom anterior, oferă o veritabilă „artă poetică” demnă de sine: „Cine se gândește când scrie/la celălalt, la cel ce va citi cândva/acele cuvinte, acele gânduri, acele/nedeslușite șoapte ce se aud din spatele/cuvintelor ? Cine ?/Cine se gândește când scrie ?/ Cine mai poate măsura adâncul,/adâncul tulbure, amăgitor al sufletului ? Cine ?/ Cine nu se sperie simțind apăsarea aceea nevăzută,/apăsarea de pe umărul drept ce-i poartă mâna/peste zbuciumul Cuvântului –/Cine aude fâlfâitul de aripi ce sfâșie ultimul văl/al nopții – înălțare îngerească/peste inima poetului, peste prea plinul sufletului său/ce ar vrea să nu mai poarte/povara Cuvintelor, setea lor chinuitoare/acoperită de sarea lacrimilor –/ Cine se gândește când scrie că le lasă în colivia/zăvorâtă a paginilor, ostatice înlănțuite/de toanele timpului ce-și poartă meandrele/spre cei de dincolo/ ștergându-ne din amintire/chipul poetului, umbra glasului său cu zvon de/rugăciune – zidind în cei ce vin/ nesfârșitul pustiu al uitării,/CINE ?” (*În taină slova se rostește…)*

În „Zăpezi ce nu au fost nicicând” avem de a face cu un poet pe deplin format, mai bine decantat decât înainte, textele fiind străbătute de la un capăt la altul de fior metafizic, iar ideile dau contur unui univers de simțire și de gândire ce atestă în Bogdan I. Pascu deopotrivă un romantic, cum am spus, dar și un spirit exigent cu sine, un visător bine temperat, pentru care cuvântul ce a stat la baza zidirii lumii este mijloc de comunicare și de confesiune, oglindă a prea plinului sufletesc – care știe a se face auzit, prin metaforă, poetul bucurându-se de toate ale lumii și ale naturii, ori întristându-se când dreptatea, frumosul și buna ordine a Universului cată să-și iasă din matcă.

Bogdan I. Pascu este un poet pe care va trebui să-l redescoperim prin lectură și nu facem deloc silă conștiinței afirmând că anii ce se vor scurge de aici înainte vor da o nouă strălucire creației lui.

Povestuind în vremurile noastre

Florică DAN

Am primit o carte de povești autentică din partea unui bunic fericit, nu numai că are o nepoțică care își va aduce aminte sigur de el, dar și pentru că se află împreună pe coperta unei cărți de acest fel, pe care au scris-o, cu contribuții de elaborare, ce-i drept, diferite.

Bunicul scriitor se cheamă Vasile Szolga, iar nepoțica sa, sper să vă fie de ajuns, se cheamă Deea. Cartea pe care au scris-o (au realizat-o) se intitulează *Poveștile lui Babu pentru nepoțica sa Deea* și a apărut în anul 2015 la editura Rawex Coms a Ralucăi Tudor. Pe bunic l-am întâlnit atunci când mi-a înmânat cartea în discuție, la cenaclul „Octavian Goga”, condus de binecunoscutul scriitor Geo Călugăru.

Portretele lor sunt schițate de un penel necunoscut pe coperta a patra a cărții, așa că Deea, ascunsă sau nu sub acest pseudonim, își arată înfățișarea plăcută alături de o ființă dragă ce-și folosește timpul școlind-o înainte

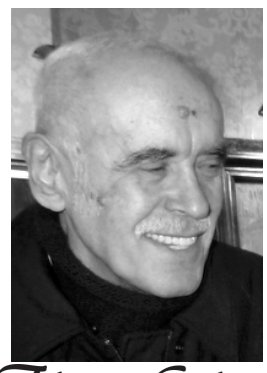
de școală, uzându-se în acest sens de *mintea românului cea de pe urmă*. Sau, altfel spus, lucrează responsabil pentru împlinirea *celor șapte ani de acasă. Pentru că atunci când s-a întâmplat și cu cine s-a întâmplat, țelul a fost o bună educație a celui care trebuie să intre în viața reală la timpul și la locul potrivit, deplin convins că prin crezul și faptele sale binele pe cate îl și dorește va avea câștig de cauză în mediul în care își va trăi viața. În acest fel copilul, încă la vârsta la care poveștile îl încarcă pozitiv pentru viața care urmează, adorme liniștit , într-o atmosferă de basm și nu într-o atmosferă de desene animate, urmare cărora deseori se trezește din somn țipând.*

Cartea este alcătuită din treisprezece povești, din care ultima este împărțită în șase fragmente. Nouă dintre ele au în prim plan obiecte din jurul celor mici (ceas, pernă, pisicuță, floare, pom fructifer, tablou, pătură) cu care aceștia sunt deja obișnuiți despre care află că pot avea, ajutați de multă imaginație, semnificații multiple, care pot face viața interesantă și plină de mister. Fiecare poveste începe cu un mic dialog dintre narator și micuța sa ascultătoare în care aceasta din urmă își exprima dorința ce să conțină ca principal personaj, povestea de câteva pagini. În finalul poveștii nepoțica este trimisă repejor la culcare și ea, culmea, ascultă, nu înainte ca bunicul să recunoască faptul că a încalecat pe șa (de cele mai multe ori), pe urs, pe căpșună, pe găleată… Și a spus povestea așa.

Despre Babu, pricipalul autor al cărții de povești, Jean Andreiță afirmă pe coperta a patra a cărții, cu subiect și predicat, că „este un personaj fabulos, desprins parcă din *O mie și una de nopți*, care seară de seară, îi deapănă zeiței sale Deea, povești dintr-o lume în care timpul nu mai este ceea ce pare”. Întâlnim eroi din basme aparținând poporului român, la care am fost formați și noi cei maturi, aflați, desigur, la senectute, care trec prin întâmplări extraordinare. Dar ce fericire să ai un asemenea bunic - scriitor,care cu atâta drag își adoarme drăgălașa sa nepoțică, într-o atmosferă de basm ce-și trage seva dintr-un trecut de care suntem intim legați.

Și totuși o să vă divulg că pe Deea, o cheamă, Andreea !

A. L. Zissu – M. H. Maxy: o prietenie care a funcționat

Florin Colonaș

Pentru cine citește memoriile lui Belu Zilber, comunist „pur sânge”, arestat în Franța în al patrulea deceniu din secolul trecut în timpul studenției, încarcerat apoi peste alte decenii de către chiar colegii de partid, catalogat drept un pion foarte important în procesul intentat lui Lucrețiu Pătrășcanu, bătut și schingiuit cu sadism de înșiși toavarășii de luptă ideatică, care-i erau în plus coreligionari, își poate da seama cu ușurință de cruzimea temnițelor comuniste, dirijate de către organele de securitate, pornite să edifice o nouă societate.

Am început cu acest exemplu pentru a descrie martiriul unui alt personaj, care a purtat și el însemnul stelei lui David, un om cu o bună situație materială, trecut și el prin celulele inchiziției securisto-comuniste pentru vina de a fi fost un prosper om de afaceri, ceea ce, la acel moment se traducea prin expresia draconică: exploatator al clasei muncitoare, așadar, dușman al poporului.

În momentul preluării abuzive a puterii de către guvernul comunist în numele clasei muncitoare, se confisca de la burghezo-moșierime tot ce se putea, inclusiv viața individului și eventual a membrilor familiei acestuia. Uimitor este însă faptul că de la personajul de care ne ocupăm, cu toate mijloacele barbare folosite în mediul carceral, cu toate informațiile obținute de la „turnătorii” care s-au înmulțit precum muștele în societatea românească, nu s-a putut obține o informație care să ghideze caracatița securistă pentru a pune laba pe un „obiectiv” particular, care ar fi prins bine stomacului niciodată sătul al torționarei instituții care de abia se înfiripase pe cenușa rudei sale burgheze: „Siguranța”.

În fond, despre cine și despre ce este vorba ?

Răspunsul laconic ar fi: un personaj care a activat în sfera afacerilor dar și în sfera publicisticii și a literaturii, care dispunând de mijloace materiale și-a construit o casă într-un loc mai special, în Germania.

În rândurile care urmează se dezvoltă și se argumentează un fapt necunoscut până în zilele noastre. Vă invit, deci, să depănăm împreună o poveste ce are în anumite momente accente de roman polițist.

Despre un autor cu nuanțe avangardiste, A. L. Zissu, în general se cunosc destul de puține date. Chiar și despre lucrarea sa cu amprente avangardiste, *Spovedania unui candelabru*, tipărită la editura pariziană Picart, în 1928, în versiunea franceză a lui A. L. Esra sub titlul *Confession d'un candelabre*. Dimensiunile volumului sunt 23,3x18 cm și 78 de pagini. Trebuie spus că, în 1926, a apărut în traducerea lui Fundoianu. Coperta este semnată de Alexandru Brătășanu, cu un frontispiciu semnat de M. H. Maxy, reprezentând pe autor. Tirajul a fost de 500 de exemplare, atât la ediția franceză ca și la cea românească. Cu tot tirajul suficient de mare este o carte rarisimă. Volumul a fost lansat cu o banderolă, care constituie ea însăși o raritate bibliofilă. Trebuie subliniat faptul că există și un tiraj de lux, tipărit pe hârtie *Japon* în numai douăsprezece exemplare, desigur, vânat de către orice amator de carte rară.

L-am amintit pe Alexandru Brătășanu, un maestru al graficii și scenografiei prea puțin cunoscut, pentru valoarea creațiilor sale în domeniu. Elev al lui Fernand Léger și Sonia Delauney, pe când se afla în stagiul de învățătură la Paris, unde, fără discuție a cunoscut mulți artiști de renume, a văzut marile muzee și expozițiile timpului, vizitând numeroase ateliere ale unor artiști care sunt astăzi nume mari ale artei. În țară s-a remarcat ca un important profesor de scenografie la catedra Institutului de Teatru. A semnat decorurile unor piese de referință la „Teatrul de Comedie” bucureștean, între care chiar piesa de deschidere a teatrului în 1 ianuarie 1961, semnată de Al. Mirodan, *Celebrul 702*, cu o distribuție aleasă și care a avut un succes triumfal. Ca și Maxy, Brătășanu își merită un loc de cinste într-o istorie a cărților românești ilustrate, lucrare încă nescrisă, dar care într-o zi va vedea lumina tiparului.

Se cunoaște mai puțin, ca să nu spunem mai nimic, despre acea clădire care a aparținut lui A. L. Zissu, la Berlin. Este vorba despre o vilă construită pentru familia sa, o clădire modernă ridicată într-un cartier mărginaș al capitalei germane, dar care avea o bună legătură de Metrou (Esbahn), ce permitea locuitorilor din zona încă puțin populată, un acces confortabil spre centrul marelui oraș.

Interesant este faptul că într-unul dintre numerele din 1934 ale revistei *Șantier* (redactor șef Ion Pas), care continua publicația *Omul liber*, găsim în ultimul număr din acel an într-un articol semnat de Anton Dumitrescu intitulat *Noe, năismul, Zissu și zahărul*, inserată următoarea frază: „Acum la Berlin, într-o foarte somptuoasă vilă se zice, învârtind foarte importante afaceri, locuiește Zissu, un literat subțire”.

Colaboratorul publicației, frecventând „capela” presei românești situată în partea de sus a uliței Sărindarilor, cartierul general al tipăriturilor jurnaliere, s-a intersectat cu o știre care i-a trecut pe la ureche, un „brand” din armamentul zvonistic care era lucrat la fiecare masă a stabilimentului Capșa, în momentul când savura un capuținer, cu colegii.

Despre această locuință „cu confort sporit” nu s-a vorbit decenii. O discreție absolută a proprietarilor a învăluit-o în ceață, în așa mod încât nici după 1944 cumplita Securitate nu a aflat de ea. Este o poveste interesantă, care, cred, poate interesa cititorul.

De curând, o respectabilă doamnă cu preocupări în domeniul dezvoltării urbane și a culturii locuinței, o eminentă cercetătoare germană, Doctor Arhitect Heide de Becker, absolventă a Universității Tehnice din Berlin, care a lucrat în cadrul Institutului de Urbanistică publică începând cu 1992 multe din cercetările sale în domeniul istoriei unor clădiri cu un trecut interesant ale marelui oraș-metropolă al civilizației europene. Cea mai recentă lucrare a Doamnei Arhitect Becker se referă tocmai la vila Zissu. Este vorba despre un tom elegant de 136 de pagini, rod al muncii unei persoane nu numai autorizate în domeniu, dar, totdeodată, extrem de motivată.

Vila este situată în cartierul Grunewald. Acesta era către 1920 situat la periferia Berlinului și aparținea districtului Teltow, fiind lotizat în parcele. Avea în interiorul său un număr de cinci loturi (Diana, Hubertus, Hertha, Halen și al Regelui). Zona era mlăștinoasă, așa cum la noi, în Capitală, era cartierul Cotrocenilor, a cărui pânză freatică aflată la mică adâncime dă și astăzi mare bătaie de cap proprietarilor elegantelor vile din cartier, inundând subsolurile la cantități pluviale notabile.

Zona Grunewald era pregătită pentru a deveni un cartier rezidențial, având pregătite toate lucrările edilitare (apă, canal, electricitate, străzi, trotuare) așa după cum și în Bucuresti a existat un asemenea amplasament (parcelarea Negroponte), realizat înainte de război, care în 1952, fiind gata „echipat” cu tot ce trebuia pentru un trai civilizat, având până și stâlpi cu plăcuțele indicatoare ale străzilor, a oferit șansa partidului comunist de a se lăuda cu noul cartier Floreasca, după numele lacului din apropiere.

La începutul anilor ’50, cartierul acesta avea un farmec deosebit. Pe străzile pavate cu piatră cubică, cu trotuare curate și puțină animație, între rarele construcții tip vilă tronau lanurile de culturi și grădinile proprietarilor care nu apucaseră sa construiască. Nu de puține ori puteai vedea și câte o vacă sau capră păscând în tihna acestui spatiu sortit edificării unor locuințe orășenești cu un confort deosebit. Și iată că în 1952 viața patriarhală se sfârșește și începe construcția unui nou cartier, alcătuit din blocuri P+3, unele având și spații comerciale moderne pentru acea vreme. Cartierul străjuind lacul Floreasca, parte a salbei lacustre a Capitalei, oferea prin ștrandurile sale și cluburile nautice o importantă bază de agrement, remarcându-se în acea epocă de restricții printr-o aură aristocratică.

Apropo de A. L. Zissu și M. H. Maxy, un fapt care merită amintit este acela că pictorul venind către toamna lui 1922 la Berlin, s-a deplasat la Grunewald, unde a realizat cel puțin un peisaj în „plein air”. Să fie oare o legătură între vizita sa și viitoarea construcție aparținând lui A. L. Zissu, prieten, dar și susținător al său în plan financiar ?

Singura lucrare din zonă identificată, deocamdată, este o lucrare „cuminte”, în tuș, în care artistul a prins în cadru nu numai cele două yachturi care dau o nota romantică, ci și numeroasele furnale din zona periferică a capitalei Germaniei. Contactul cu arta marilor artiști prezenți în metropolă, asidua vizitare a muzeelor și galeriilor, în special a celei condusă de Herwart Waden, numită „Der Sturm” (Furtuna), va avea asupra sa un efect miraculos, ceea ce va conduce la o adevărată explozie stilistică, reflectată în opera sa, mărturie fiind acceptarea, în aprilie 1923, cu o personală la cea de-a 118-a expoziție a Sturm-ului, urmată de alăturarea unor compoziții la grupul celor de la manifestarea 119, cinci lucrări selectate de însuși exigentul galerist Walden din precedenta manifestare.

La Grunewald peisajul rustic era încântător: vite, copaci seculari și căprioare, așa cum este idilic ilustrat prin grafica frontispiciului gazetei locale *Grunewald – Echo*, 1929, la zece ani de la apariția publicației, care ne conduce astfel în atmosfera locului. Pe ici, pe colo, timid, se începuse ridicarea unor vile, care cu siguranță promiteau încă de la început a fi construcții cu o formă agreabilă.

Ridicată între 1928 și 1929, construcția cu un plan rectangular este o vilă unifamilială proiectată de către arhitectul M. Rachlis la comanda lui Avram Leiba Zissu. Arhitectul, născut la Moscova, a studiat la Kiev și München, exilându-se împreună cu părinții săi la Londra după Marea Revoluție din Octombrie 1917, pentru a se stabili în final la Berlin.

Proiectul lui Rachlis a fost amplasat pe o suprafață care se lotiza, în cadrul unui ansamblu de vile. Arhitectul se bucura de un bun renume printre artiști și colegi din breaslă. Clădirea avea proiectate decorații interioare, ceea ce-i sporea considerabil luxul, eleganța fiindu-i conferită de calitatea materialelor utilizate și în egală măsură de maniera prelucrărilor (marmură, travertin, granit) de către meșteri de „primă mână”. În martie 1928, scrupuloșii funcționari de la primăria berlineză dau „unda verde” începerii construcției, aprobând proietul.

Vila a fost înzestrată cu o uriașă suprafață vitrată care se întinde până la pardoseală, realizând, în acest mod, o trecere armonioasă între interior și exterior. Suprafața aceasta luminoasă, situată la fațada dinspre lac, oferă o mare perspectivă asupra unei terase în trepte, care coboară o mică diferență de nivel spre luciul apei aflate la bază. Mai mult decât atât, suprafața aceasta vitrată, care în fond este unul dintre pereții livingului, se poate coborî prin pardoseală în subsolul clădirii, creînd în acest fel o prelungire a încăperii pe generoasa suprafață terasată.

În Grunewald există un colier de cinci lacuri, așa cum în jurul Capitalei noastre există salba lacurilor Floreasca, Tei, Băneasa, Străulești.

Să ne abatem puțin de la șantierul încântătoarei locuințe. Strălucind în soare, așa cum fusesem răsplătit cu dărnicie în acea zi de început de februarie 2016, vila perfect întreținută, de un alb imaculat, cu o mică peluză în față, în care firul de iarbă era măsurat și tuns la milimetru, cu ferestrele de mici dimensiuni de la stradă, asemenea unui șirag de perle zâmbitoare care dau binețe trecătorului. Un adevărat miracol pentru ce s-a petrecut în anii patruzeci, dacă ne gândim că numai la câțiva kilometri marele oraș era devastat de covoarele de bombe aruncate din cer sau lansate de bateriile de tunuri grele.

În duminica aceea liniștea pastorală era întreruptă armonios doar de trilurile păsăretului bine reprezentat în abundența vegetației.

În ’45, când în marele oraș al Europei rar se mai vedea câte o construcție în „picioare” după ce fumul negru al războiului a dispărut, cartierul acesta socotit mărginaș a devenit o adevarată oază, simbol al păcii.

Mă preumblu cu un prieten arhitect, fără să scoatem o vorbă, kilometri pe aleile de vis ale acestui cartier care farmecă prin simbioza clădirilor cu vegetația.

După capitularea Germaniei, prin separarea țării în două entități statale și politice complet diferite, Berlinul occidental rămâne o enclavă pe teritoriul Germaniei Democrate, ocupate de trupele Armatei Roșii, în timp ce în zona occidentală erau trupele aliaților, americane, engleze și franceze, la Grunewald fiind încartiruite trupele engleze, iar în casa Zissu se va afla reședința Consulului General al Olandei.

De altfel, astăzi casa care este locuință particulară a unei onorabile familii, este înconjurată de oficii diplomatice. La câțiva metri se află reședința misiunii diplomatice a statului african Djibouti, apoi misiunea Republicii Irlanda, mai încolo Turcia, apoi multe altele. Drapelele fluturând ale acestor state imprimă o notă aparte în liniștitul cartier printr-o cromatică care atrage privirea.

Parcela cumpărată de către Zissu este situată pe Gustav Freytag Strasse (jurnalist, povestitor, filolog german, 1815-1896). Proprietarul care a ridicat casa cu gândul că își va petrece o bună parte din viață acolo, gândindu-se, totodată și la fiul său care urma să fie școlit în domeniul filosofiei și politicii în marea universitate berlineză Humboldt, s-a născut la 6 februarie 1888 la Piatra Neamț, într-o familie evreiască, mic burgheză, care mai avea trei băieți și șase fete. Încă din copilărie a fost foarte religios. De altfel, va fi numit rabin, dar nu-și va exercita misiunea religioasă. Era tipul omului preocupat de a asimila cât mai multe cunoștințe în diferite domenii. Îl va preocupa sociologia, filosofia, istoria, teologia. Când avea șaisprezece ani, tatăl său va pierde afacerea. Fire cu spirit întreprinzător, reia afacerea fiind fascinat de triada: muncă, producție, profitabilitate. Un an mai târziu este dominat de ideea de a ajunge în Germania pentru a studia sociologia și filosofia.

Fire dinamică, în 1906, la Iași, inițiază o asociație culturală, dovedindu-se o prezență activă, prin scris, în paginile publicațiilor, atât în limba română cât și în idiș.

Se va căsători în 1914, iar în 1917 va prelua firma de ulei și vopseluri „Zimmer”, care aparținea socrului său. La scurt timp va deveni Director General al Biroului pentru vânzarea zahărului și prim acționar al fabricii de zahăr din Ripiceni.

În 1920 va deveni consilier economic, fiind în același timp foarte activ ca scriitor și editor. În 1940, sub regimul Mareșalului Antonescu, va conduce Biroul pentru Palestina, de asemenea va fi în conducerea Partidului Evreiesc din România. Tot el va avea meritul de a înființa Institutul National pentru Export, colaborând cu firme din diferite sectoare economice: păduri, alcool, cherestea, vite, industrie alimentară, dând acestor ramuri de activitate un adevărat impuls. Subvenționează Biroul Comercial Român-German, ca o prelungire a faptului că a dorit, dintotdeauna, să studieze în această țară, realizând țelul pentru fiul său.

Prin ideile, capacitatea de cuprindere, intuiția sa remarcabilă, devine un magnat al economiei. Prestigiul îi crește neîncetat datorită abnegației sale, priceperii și mai ales succeselor obținute în 1920, drept pentru care i se propune postul de Ministru al Comerțului și Industriei, pe care-l refuză însă.

Ca simplu cetățean duce o viață obișnuită, principala preocupare fiind activitatea zilnică, care-l absoarbe în totalitate.

Soției sale îi place însă luxul. Doamna, împreună cu fiul lor, vor locui mai mult la Londra, Paris și Germania, unde băiatul avea toate condițiile de a studia și a înfăptui idealurile tatălui.

(continuare în pag. 20)

TRIANON 100: Fantomele moroilor, Bela Kun și Miklos Horthy, bântuie o Europă aflată în derivă

Gl.Bg.(r) Gheorghe DRAGOMIR
Președinte *Centrul de Etică și Strategii (CES)*

Motto: *Tu sârbule, croatule, neamțule, slovacule, valahule, / Ce tot mușcați pe maghiar ? / Nu sunteți decât niște corbi, corbi hulpavi și scârboși, / Dar maghiarul nu este încă un cadavru, / Nu, pe Dumnezeul meu, nu ! / Și își va zugrăvi pe cer / Aurora zorilor cu sângele vostru. / Să nu fie pace până când din inimile voastre ticăloase / Nu va curge ultima picătură de sânge...* (Petofi Șandor)

Da, această poezie este testamentul poetului revoluționar Petofi Sandor, care a vazut în Revoluția de la 1848 o oportunitate de a impune hegemonia Ungariei asupra vecinilor din Europa Centrală și de Est, inclusiv asupra Transilvaniei locuită majoritar de populație românească, teritoriu aparținând din străbuni Regatului geto-dac.

Prăbușirea Imperiului Austro-Ungar la încheierea Primului Război Mondial și semnarea Tratatului de la Trianon (4 iunie 1920), este un moment istoric care a trasat noile frontiere în interiorul Europei, frontiere care, cu unele modificări dăinuie și azi, asigurând echilibrul și stabilitatea continentului.

Tratatul de la Trianon nu a fost înțeles de Ungaria și de unguri ca o palmă binemeritată a istoriei pentru a-i trezi la realitate, ci ca pe un prilej de a se alia cu Sovietele bolșevice în speranța că vor obține sprijin pentru realizarea visului milenar al Ungariei Mari. Drept urmare, comuniștii și socialiștii unguri s-au unit pentru a proclama Republica Sovietică Ungară, răsturnând guvernul condus de contele Mihaly Karolyi. Primul președinte al Republicii Sovietice Ungare a fost desemnat Sandor Garbai, de profesie zidar, însă puterea reală se afla în mâinile ministrului de externe, Bela Kun. De menționat că Republica Sovietică Ungară a fost prima republică bolșevică din EUROPA, instalată la 21 martie 1919, care însă a rezistat până la 6 august 1919, când a fost înăbușită de armata română.

Să ne aplecăm asupra cronologiei evenimentelor care au precedat semnarea Tratatului de la Trianon, care sunt trecute sub tăcere de istoricii și politicienii unguri, din motive lesne de înțeles.

În noaptea de 15/16 aprilie 1919, armata Republicii Sovietice Ungare ataca trupele române pe valea Crișului, repurtând unele victorii neînsemnate, însă armata română înaintează prudent spre Ungaria.

La 6 mai 1919, la Arad, se constituie guvernul contrarevoluționar ungar sub conducerea lui Gyula Karoly, în care amiralul Miklos Horthy ocupa funcția de ministru de război.

La 24 iunie 1919 a fost organizată o lovitură de stat eșuată, care a dus la formarea guvernului condus de Antal Dovcsak care declanșează „teroarea roșie" împotriva complotiștilor.

La 20 iulie 1919, armata ungară atacă din nou trupele române, care de această dată lansează o contraofensivă puternică, ocupând la 4 august Budapesta, unde, în aplauzele populației ungare, trupele române organizează o defilare. Armata română staționată pe teritoriul Ungariei a primit ordin regal de a se abține de la abuzuri și jafuri, dar să ajute populația civilă cu alimente și să restabilească ordinea legală (populația era îngrozită de abuzurile, jafurile și violurile practicate de proprii ostași în timpul terorii roșii).

Odată încheiată misiunea de lichidare în față a bolșevismului în Ungaria, armata română a primit ordin de retragere la 4 octombrie 1919, acțiune care se încheie la 30 martie 1920.

La 1 martie 1920, sub protecția armatei regale române, amiralul Miklos Horthy este desemnat de către Adunarea Națională drept regent, restabilindu-se Regatul Ungariei. Din această poziție s-a semnat Tratatul de la Trianon.

Exact peste două decenii, regentul Horthy, în urma Dictatului de la Viena și cu sprijinul trupelor hitleriste a ocupat nordul Transilvaniei, declanșând planul de exterminare a evreilor și românilor cu o cruzime pe care o regăsim în poezia lui Petofi Șandor, dovedindu-se cel mai sângeros criminal de război. De numele său și al hoardelor sale se leagă atrocitățile comise în Trăsnea, Ip și alte localități din nordul Transilvaniei care au fost trecute prin foc și sânge.

Un proverb românesc plin de înțelepciune ne atenționează că „pe cine nu lași să moară, nu te lasă să trăiești".

Interesant că lui Horthy i s-au ridicat statui, fiind considerat de unguri erou național, iar mareșalului Ion Antonescu i s-a pus eticheta de criminal de război care a asasinat 400.000 evrei, punându-i-se în cârcă și asasinatele comise în Transilvania de către horthyști. Ironia face că un vechi bolșevic ajuns președintele României democrate post decembriste, Ion Iliescu, să-și asume în numele poporului român pe care nu l-a consultat, responsabilitatea holocaustului evreilor în România. Aceasta demonstrează că poporul român, în imensa sa bunătate și omenie, este bântuit și azi de moroii Bela Kun și Horthy, care de dincolo de mormânt sunt călăuzele guvernelor ce s-au perindat la cârma Ungariei, indiferent de regimul politic.

În lucrarea sa, *Transilvania – Invincibile argumentum*, Ed. Atheneum, 1990, Ion Coja, referitor la Tratatul de la Trianon ține să precizeze că: „Între statele europene, România este îndreptățită să ducă o politică revizionistă. Dacă însă România, deși îndreptățită, se abține totuși de la o politică revizionistă, atât de riscantă pentru pacea Europei, devine de-a dreptul absurd ca România să ajungă ea ținta unor pretenții teritoriale revizioniste. Absurditatea și-o împart în mod egal între ei cei ce formulează asemenea pretenții și cei care îi iau în serios." (Nota Bene !)

Pentru a înțelege mai bine legăturile de filiație ale Ungariei cu URSS și în prezent cu Federația Rusă, ar trebui să evocăm câteva momente ce aduc în actualitate ocupația sovietică în nordul Transilvaniei în perioada noiembrie 1944 – martie 1945, la care face referire într-o manieră obiectivă și bine documentată d-na cercetător științific Marcela Sălăjan de la Centrul de Studii din Transilvania, Cluj-Napoca.

„Administrația sovietică în nordul Transilvaniei este caracterizată de abuzuri și epurarea românilor, favorizând accesul la nivelul administrației a funcționarilor maghiari din timpul horthyștilor, care în loc să fie condamnați pentru crime de război și genocidul evreilor, au fost convertiți la comunism și puși în poziții cheie în Justiție, jandarmerie, prefecturi."

În ciuda faptului că în primii ani după război politica marilor puteri reprezentate în Comisia Aliată față de problematica Transilvaniei s-a aflat în mod constant pe agenda de lucru, soluțiile pentru a neutraliza germenii acestei surse de tensiune au întârziat să apară, lăsând cale liberă abuzurilor de tot felul din partea ocupantului sovietic. Tergiversarea de către Moscova a semnării Convenției de Armistițiu, încurajată și de atitudinea Londrei care a întârziat, pentru a obține acordul dominioanelor, a permis Armatei Roșii să-și asigure controlul militar asupra întregului teritoriu al României și să excludă din textul Convenției prevederile care stipulau instituirea unei zone libere de prezența sovietică. Dar oficialii sovietici membrii ai Comisiei Aliate nu s-au mulțumit cu atâta, ci au acționat pe lângă reprezentanții britanici și americani să accepte introducerea în Convenție a unor obligații pentru partea română, de a participa cu ostași la războiul antihitlerist în afara granițelor României, renunțarea la Basarabia și Bucovina de Nord și aducerea la putere a unui guvern agreat de Moscova.

În spatele acestor poziții politico-diplomatice agresive a sovieticilor, se aflau acțiunile din umbră ale agenților de influență și de informații ai KGB, implantați în poziții cheie în Departamentul de Stat American, la Foreign Office și serviciului de spionaj britanic (rețeaua de la Cambrige condusă de Kim Philby), care puneau la dispoziția negociatorilor sovietici informații confidențiale privind limitele mandatului reprezentanților din Convenție.

De altfel, la începutul lunii noiembrie 1944, odată cu încheierea operațiunilor militare, s-a trecut la o nouă împărțire administrativ-teritorială a unor județe din Transilvania, revenindu-se la situația anterioară ocupației horthyste, înlocuindu-se întreaga administrație cu funcționari români. Aceste măsuri au atras riposta mareșalului Malinovsky, care a făcut tot posibilul să blocheze instalarea autorităților române în Transilvania de Nord.

În *Jurnalul* său, generalul Constantin Sănătescu, care a devenit șeful guvernului după arestarea mareșalului Ion Antonescu, consemna cu amărăciune: „....am fost nevoit să-l trimit pe Lucrețiu Pătrășcanu ca șef al delegației la Moscova pentru a semna Convenția de Armistițiu, pentru că se lăuda cu relațiile sale cu personalitățile politice sovietice. După tergiversări bine gândite din partea sovietică, la 12 septembrie 1944 s-a semnat armistițiul, dar asta nu însemna că sovieticii îl vor respecta."

Într-adevăr, după instalarea administrației române în Transilvania, la presiunile ungurilor și cu sprijinul mareșalului Malinovsky, partea sovietică adresează un ultimatum guvernului de la București pentru retragerea administrației române sub amenințarea că la Conferința de pace Transilvania va fi cedată în întregime Ungariei. În aceste condiții s-a trecut la retragerea administrației române, instalată de mai puțin de o lună, sovieticii trecând la înlocuirea ei cu funcționari ai vechii administrații horthyste, cu infractori eliberați din pușcării, cu vagabonzi care au acceptat să se înscrie în PCR, astfel că sovietizarea României a plecat din Transilvania și a cuprins întregul regat al României. Funcționarii români, judecători, jandarmi, prefecți, polițiști au fost transferați în județele limitrofe sau trecuți în rezervă.

Încheind această paranteză dureroasă a istoriei, trebuie amintit momentul 13 martie 1945, când, pentru a marca gestul de „bunăvoință" a URSS față de problema Transilvaniei, s-au organizat la Cluj festivități entuziaste prilejuite de instalarea administrației române în Transilvania, festivități la care au participat Regele Mihai I, patriarhul Nicodim și A. Vîșinsky.

Premierul dorit de Moscova, Petru Groza, a organizat o conferință cu prefecții din Ardeal, cărora le-a cerut: „excluderea șovinismului, afirmând că o bună înțelegere între români și maghiari ar grăbi integrarea Transilvaniei în statul român." (30 martie 1945)

Ulterior, tot la presiunea ungurilor sprijiniți de autoritățile sovietice, s-a înființat Regiunea Autonomă Maghiară (1952-1960) al cărei președinte al Sfatului a fost ales, Gere Mihaly, cu sediul la Tg. Mureș. În 1960, prin noua lege de organizare a administrației teritoriului, s-a înființat regiunea Mureș Autonomă Maghiară, care a fost desființată în 1968, odată cu renunțarea la regiuni și înființarea județelor.

Analizând resorturile pozițiilor extrem de dure ale conducerii URSS la adresa României și favorabile Ungariei, vom înțelege că ele au rădăcini adânci în umilința istorică suferită de Kremlin ca urmare a intervenției armatei române pentru alungarea regimului bolșevic instalat la Budapesta (care se dorea a fi avanpostul pătrunderii comunismului în Europa), culminând cu ordinul mareșalului Ion Antonescu ca armata română să treacă Prutul pentru a elibera Basarabia și Bucovina de sub ocupația sovietică.

Contenciosul ungaro-român a fost abil exploatat de sovietici și mai este și astăzi ținut la „cald" în interesul Moscovei, pentru a-și menține controlul și influența politico-economică în Balcanii de sud-est, cu atât mai mult cu cât cele două țări sunt membre NATO și UE.

Cum penetrează Rusia partidele naționaliste europene folosindu-se de Tratatul de la Trianon ?

Analizând cu atenție evoluțiile politico-economice în ultimul secol de la Trianon, vom observa că Rusia, sub diverse forme și cu abilitatea sa diplomatică (având în spate serviciile de informații), a ținut sub control și observație atentă relațiile dintre țările europene, intervenind punctual pentru a crea suspiciune și tensiuni, exploatând unele probleme de natură etnică, teritorială sau religioasă care au apărut în urma celor două războaie mondiale, slăbind coeziunea și coerența deciziilor la nivel comunitar.

Este interesant că analiștii politici și istoricii europeni trec cu vederea când evaluează relațiile cu Moscova că, indiferent de regimurile politice ce s-au perindat în ultimele trei secole la cârma Kremlinului, ele urmează cu stoicism prevederile Testament ale Țarului și apoi Împăratului Petru I, care își îndemna urmașii să supravegheze cu atenție mișcările marilor puteri europene și să folosească toate mijloacele pentru a băga zâzanie și zavistie, slăbindu-le coeziunea și amplificând tensiunile. Se uită că, prin intermediul Cominternului, iar apoi a Cominformului, serviciile de informații moscovite au finanțat și controlat mișcarea socialistă și comunistă la nivel european și internațional, plasându-și în poziții cheie politico-guvernamentale și la nivelul societății civile agenții de influență care promovau inițiative menite să servească interesele geo-strategice și geo-economice ale Moscovei.

Serviciile de informații sovietice și rusești, de-a lungul anilor au reușit să preia prin agenții lor organizații pacifiste, ecologiste, să încurajeze și să stimuleze partidele extremiste de dreapta și de stânga europene, fiind prezente astăzi în politica continentului prin partide și mișcări naționaliste-extremiste, agitând spiritele, folosindu-se de frustrările și nemulțumirile unora generate de consecințele aplicării Tratatului de la Trianon.

De aceea, cred că atât oficialii români, cât și cei europeni, trebuie să privească cu atenție acțiunile de boicotare a manifestărilor ce vor fi organizate de România pentru aniversarea centenarului Marii Uniri de către guvernul ungar și maghiarii din România și de pretutindeni, pentru că aceste acțiuni sunt premergătoare amplei campanii ce se va duce până în 2020 pentru contestarea și anularea Tratatului de la Trianon, fapt de natură a arunca în aer întreaga arhitectură politico-economică și militară a Europei.

Să nu uităm că, în vâltoarea evenimentelor sângeroase din decembrie 1989, serviciile de informații ungare și sovietice au avut misiunea de a instiga și provoca populația maghiară din așa zisul Ținut secuiesc, pentru a declanșa asasinate pline de cruzime asupra reprezentanților administrației locale, poliției și securității și a membrilor de familie, procedând nestingheriți la epurări pe criterii etnice incercând astfel să realizeze o mișcare de masă care să rupă Transilvania din trupul României. Nu s-a reușit atunci, însă la 15 martie 1990 s-a trecut la măsuri mai ofensive, exploatând slăbiciunea autorităților post-decembriste care ezitau să intervină în forță pentru restabilirea ordinei. Victima acestui conflict interetnic a căzut un român, Cofariu, dar prin manipulare și diversiune a fost prezentat ca find maghiar „maltratat" de români ! De atunci și până în prezent, acțiunile provocatoare și de denigrare a României în presă și la cancelariile occidentale din partea guvernului, parlamentului și partidelor extremiste și șovine de la Budapesta, au cunoscut forme de manifestare tot mai diverse, în ciuda faptului că, atât Ungaria cât și România sunt membre NATO și UE, tratatele de aderare la cele două organisme euroatlantice interzicând acțiuni neprietenești între membri.

Vina o poartă clasa politică românească care a acceptat o serie de concesii și drepturi nelegitime comunității maghiare din țara noastră care, în loc să-și arate loialitatea și recunoștința pentru situația ei privilegiată, denigrează țara și poporul român, continuând și în prezent să practice epurarea pe criterii etnice sub ochii îngăduitori ai autorităților centrale românești. De aceea, sentimentul că sunt străini în propria țară în rândul românilor din Transilvania și abandonați de către autoritățile statului chemate să le apere drepturile și libertățile, este pe cât de dureros, dar și extrem de periculos.

Sunt informații că tot mai mulți români din Ardeal solicită cetățenia ungară, fiind atrași de unele avantaje oferite de guvernul de la Budapesta: obținerea de locuri de muncă bine plătite în țările membre spațiului Schengen, primesc pensii suplimentare care se adaugă la cele românești, li se înlesnesc afaceri, locuri de muncă, cât și asistență medicală în Ungaria.

În aceste condiții, în 2020, când Ungaria plănuiește contestarea Tratatului de la Trianon, efectuându-se un recensământ al populației din Transilvania putem să ne trezim în fața unei mari surprize ce ar putea schimba în mod dramatic pentru noi datele problemei.

Din păcate, conducătorii politici și guvernamentali români au alte priorități, în nici un caz nu sunt apăsați de răspunderea demnităților publice care le solicită în primul rând, prin jurământul de credință, să apere suveranitatea, integritatea teritorială, democrația și drepturile și libertățile cetățenilor români de amenințările externe și interne.

De altfel, nu avem reacții oficiale față de inițiativa TRIANON 100, lansată de guvernul ungar, în a cărei strategie se circumscriu acțiunile tot mai deschise șovine și xenofobe ale partidului extremist „JOBBIK", cunoscut ca vârf de lance al serviciilor de informații ungare și rusești, care la alegerile din 2010 a obținut 16,7% din locurile din Adunarea Națională, partid pe care își sprijină acțiunile iredentiste premierul Victor Orban. Responsabilul cu politica externă a „JOBBIK", Bella Kovac, afirma in februarie 2010 că: „Moștenirea noastră geografică și culturală leagă țara noastră de Europa și mai important de Rusia, alături de care noi trebuie să trăim în viitor. Rusia reprezintă un partener favorabil și simpantizant al cauzei noastre într-o alianță strategică menită să apere drepturile minorității ungare în țările vecine !"

Parcurgând și în fugă CV-ul acestui personaj, vom observa că a studiat la Moscova, a lucrat la firma soacrei sale, de cetățenie rusă, Naura în Japonia. Sper că serviciile noastre de informații în parteneriat cu cele occidentale monitorizează atent acțiunile și contactele acestui individ, știind că este inițiatorul înființării „Alianței Europene a Mișcărilor Naționale", care are drept misiune „să constituie un front transnațional de deputați în Parlamentul European, care să acționeze coerent pentru încurajarea acțiunilor de secesiune la nivel European". Din 2008, la această alianță au aderat: British National Party, Frontul Național (Franța), partidele naționaliste extremiste din Spania, Portugalia, Ucraina, Letonia și Slovacia. Prin aceste acțiuni s-au stimulat mișcările euroscepticilor și se încurajează ieșirea din zona euro și din UE și a altor state. Aceste acțiuni se suprapun pe nemulțumirile cetățenilor europeni față de modul de funcționare a instituțiilor supranaționale ale UE și față de clasa politică europeană considerată coruptă și străină de problemele contribuabilului european.

Victoria la prezidențialele din Franța a lui Macron, liderul unei mișcări a „indignaților" și creșterea în sondaje a Frontului Național și a liderului acestei formațiuni politice, Marine Le Pen, ridică serioase probleme privind viitorul și stabilitatea actualei arhitecturi europene.

Așa cum am putut observa parcurgând acest material, influența și intervenția Rusiei în treburile europene va crește prin folosirea acestui mijloc de presiune politică prin intermediul partidelor naționaliste și extremiste europene, iar influența economică va fi asigurată prin strategia energetică coordonată de președintele Putin, prin cadrele de informații infiltrate la conducerea marilor companii energetice rusești și a imperiilor financiare care stau în spatele lor.

În încheiere, doresc să adresez factorilor politici, guvernamentali și parlamentari, cât și serviciilor de informații și administrației centrale și locale, îndemnul de a veghea cu responsabilitate la provocările și pericolele ce se constituie drept riscuri la adresa securității naționale și să intervină prompt și ferm în aplicarea legilor, pentru a se preveni evenimente și situații de criză ce ar putea pune sub semnul întrebării, existența ca stat unitar și suveran a României, acționând cu pricepere și diplomație în cadrul UE si NATO.

Anihilarea planului ungar TRIANON 100, trebuie să aibă la bază o viziune și un mod de acțiune coerent și eficace, a tuturor instituțiilor statului, organizațiilor civice, mass-media și Bisericii Ortodoxe Române, Academiei Române, mediului universitar, armatei și organismelor de siguranța națională.

Centrul de Etică și Strategii se va implica în organizarea unor acțiuni cu caracter cultural, educațional și civic, alături de ceilalți parteneri menționați.

Să sperăm că vom trece cu bine și peste această încercare a destinului cu credința că nu vom fi singuri, ci protejați de Acoperământul Maicii Domnului, care ne-a păzit și ocrotit ca o mamă iubitoare.

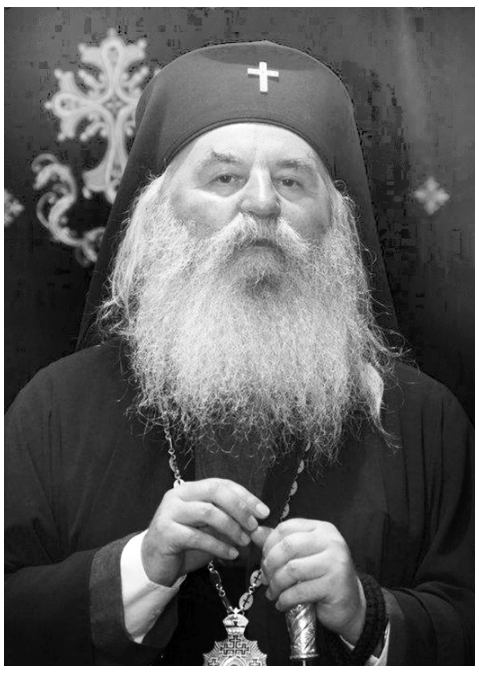
(*Va urma*)

Convorbiri duhovniceşti cu †Ioan al Banatului (XIII)

„Orice păcat pe care-l facem este o ceartă cu Dumnezeu.”

„**Luminița Cornea:** Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, vă rog să vorbim despre sfânta Evanghelie ce glăsuiește despre slăbănogul din Capernaum (Marcu 2, 1-12). De la început vă întreb: acest om era **slăbănog** pentru că era bolnav trupește ?

Î.P.S. Ioan: Vom vedea, până la sfârșit, dacă slăbănogul adus de patru bărbați pe o rogojină la Hristos era bolnav. Cele relatate de Sfântul Apostol Marcu se petrec în orașul Capernaum. Prin urmare, dacă sunteți de acord și pregătiți, haideți să... tragem o fugă până la Capernaum, să mergem după Hristos și să-L găsim în această cetate.

Capernaumul este un oraș din Galileea, pe malul Lacului Ghenizaret, cam la patru km de locul unde râul Iordan intră în așa-zisul lac sau Marea Galileii. Dacă atâtea cetăți prin care a trecut Mântuitorul le găsim pomenite în *Vechiul Testament*, cetatea Capernaum nu este pomenită deloc în *Vechiul Testament*. Totuși este un oraș care a existat în acel spațiu cu multe secole înainte de venirea în trup a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, aici pe pământ. Prin cercetările făcute până astăzi, avea în vremea Mântuitorului o lungime de aproximativ un km și o lățime de vreo 300 metri. Era o cetate de frontieră pentru Țara lui Israel, așezată pe un drum comercial foarte important care lega nordul Africii de Orientul Îndepărtat și nu numai. Pe acolo treceau mereu caravane cu negustori care duceau mărfuri dintr-o parte în alta a lumii.

L.C.: Dar vă rog, Înaltpreasfințite Părinte, de unde anume a venit Hristos în Capernaum ? Și care este momentul ?

Î.P.S. Ioan: Este vorba de momentul când Hristos citește din *Vechiul Testament*, cartea *Isaia*, chiar versetul în care profetul vorbește despre El și atunci cei din Nazaret îl scot afară din sat, vor să-L arunce pe sprânceana muntelui. Atunci, Hristos vine în Capernaum.

Oare s-au supărat Dumnezeu, Duhul Sfânt și Hristos pe cei din Nazaret că L-au scos pe Hristos din Nazaret ? Eu nu cred că s-au supărat, pentru că alungarea lui Hristos din Nazaret a fost într-un fel o împlinire a voii lui Dumnezeu. Nazaretul, în vremea Mântuitorului, era un sat în care trăiau între 30-40 de familii, un sat foarte izolat și iată că ei L-au alungat din satul lor într-o cetate pe unde treceau zilnic caravane dintr-o parte în alta și negustorii acestora poposeau două-trei zile în această cetate și așa au aflat acești negustori despre Hristos, Fiul lui Dumnezeu care vindeca, învăța, învia din morți. Gândiți-vă dumneavoastră că acei negustori au auzit în scurta lor trecere prin Capernaum că Iisus a înviat pe fata lui Iair și au dus vestea aceasta până departe spre estul Africii, spre Gibraltar sau până departe în Orientul Îndepărtat.

Iată cum Dumnezeu și-a ales cetate acolo pe unde treceau cei mai mulți oameni în vremea aceea, ca să se împărtășească din cuvântul Evangheliei lui Hristos ! Substantivul Capernaum este compus din două cuvinte aramaice: capar, ce înseamnă sat, și Naum, adică înțelegem satul lui Naum. În această cetate se afla o importantă sinagogă despre care se vorbește în Sfânta Evanghelie când este vorba de sutașul – ofițer roman ce avea în subordine, cum îi spune și numele, o sută de ostași – care a avut o slugă bolnavă și s-a dus la Hristos și L-a rugat să-i vindece sluga. Iudeii vin la Hristos, rugându-L și spunându-I: vindecă-I sluga că multe a făcut pentru noi chiar la zidirea sinagogii.

În acea sinagogă din Capernaum, după săpături arheologice făcute acolo, s-a găsit o coloană pe care scrie în aramaică: „Halhum, fiul lui Iohana a făcut această coloană. Fie binecuvântat !” S-a păstrat această inscripție de la această sinagogă din Capernaum. Numele de Halhum îl găsim tot la Marcu și sub numele tradus pe partea noastră românească alt fel, adică tatăl lui Levi, tatăl evanghelistului Matei. Fiind cetate de frontieră, de acolo, l-a chemat Mântuitorul nostru Iisus Hristos pe Matei și l-a făcut apostol. Astăzi și frățiile voastre ați fost chemați de Hristos să fiți martori și plinitori ai Evangheliei Sale aici, pe pământ, creștini. Matei a devenit evanghelist, iar noi, prin chemare, creștini, ucenici ai lui Hristos.

L.C.: *Desigur, Înaltpreasfinția Voastră cunoaște multe amănunte despre Țara Sfântă, despre cercetările arheologice realizate în străvechile cetăți.*

Î.P.S. Ioan: Peste aproape 300 de ani, mai găsim în documentele romane încă un lucru important despre cetatea Capernaumului. În timpul Sfântului Împărat Constantin cel Mare din acea vreme s-a găsit o inscripție prin care îl împuternicește pe un iudeo-creștin cu numele Iosif să facă o biserică în Capernaum. Nu vă mai relatez date despre această cetate; vom mai avea altă ocazie.

Acum să încercăm, încet, să ne facem loc, în liniște și în taină să intrăm în casa unde se afla Mântuitorul, în Capernaum. Era lume multă. Haideți să-i rugăm pe cei din casă să ne lase și pe noi să ascultăm o clipă cuvintele lui Hristos. Deodată, în această liniște, vine ca un trăsnet peste casă un fapt deosebit. Vin patru bărbați și desfac acoperișul făcut din bârne, din lemne rotunde puse unele peste altele; nu erau bătute cu cuie; erau așezate unul lângă altul pe zidul de piatră. Au început să le desfacă; deja începuse să se vadă cerul. Ce credeți că I-au spus cei din casă lui Hristos ? Nu scrie evanghelistul. Dar dacă suntem atenți, auzim ce I-au spus cei din casă lui Hristos și celor patru bărbați: Oameni buni, ce faceți ? Stricați casa omului care și-a făcut-o cu atâta trudă ? ! Ce le va fi spus Hristos ? Lăsați-i să desfacă acoperișul casei. Hristos știa cu cine au venit cei patru bărbați, iar cei care erau în casă nu știau. Deci le-a spus: lăsați-i să desfacă acoperișul ! După ce l-au desfăcut, au lăsat rogojina cu slăbănogul în mijlocul casei unde era Hristos.

La vederea slăbănogului, Hristos îi spune: Fiule, iertate-ți-se ție păcatele tale ! Nimic altceva nu i-a spus. Și iată că a început cârtirea în casă, în inimile câtorva cărturari, precum că numai Dumnezeu poate să ierte. Hristos dă răspuns gândurilor acestora și spune, adresându-se din nou slăbănogului: Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă ! Dacă cei patru bărbați l-ar fi dus pe acel slăbănog la un spital, chiar foarte modern de astăzi, să-l fi dus cu rogojina la spital și l-ar fi pus medicii la cele mai performante aparate de diagnosticare, știți ce ar fi spus medicii celor patru bărbați, după ce i-ar fi făcut toate analizele: Luați-l și duceți-l acasă, că nu are nimic. Și ar fi spus bărbații: cum, domnule doctor, nu are nimic, că nu se poate nici ridica. Și, din nou, le-ar fi spus medicii: duceți-l acasă, că noi n-am găsit nimic, este sănătos.

Iată aparatele acestea, chiar ultramoderne din medicină, oricât ar fi de performante, ele văd afecțiunile și bolile noastre, dar niciunul dintre ele nu vede păcatul din noi. Această aparatură modernă nu detectează păcatul, ci doar bolile trupești.

L.C.: Prin urmare, Mântuitorul nu spune nimic despre o anumită boală, atunci acel om nu era slăbănog din cauza unei boli trupești.

Î.P.S. Ioan: Mântuitorul nu-i spune nimic despre o eventuală boală, îi spune doar: iertate-ți sunt păcatele. Deci nu era altă afecțiune decât urmările păcatelor pe care le făcuse el sau părinții lui. Există o întrebare existențială și ne-o punem de fiecare dată: de ce a venit Mântuitorul ? Și răspundem cu toții – a venit să ne mântuiască, așa ne învață biserica. Hristos a venit în lume să ne împace cu Tatăl. Orice păcat pe care-l facem este o ceartă cu Dumnezeu. Când păcătuim, atunci noi ne certăm cu Dumnezeu, de aceea a venit Hristos, ca să ne ierte păcatele, adică să ne împace cu Tatăl cel Ceresc.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, în predica pe care ați rostit-o după pericopa evanghelică despre *Vindecarea slăbănogului din Capernaum*, ați vorbit despre vecinătatea noastră cu Dumnezeu. Aș considera acest lucru ceva ciudat, însă Înaltpreasfinția Voastră ați prezentat totul într-o formă foarte accesibilă și plăcută pentru noi, credincioșii.

Î.P.S. Ioan: Dumnezeu și-a făcut casă lângă casa mea și lângă casa ta. Gardul casei mele și gardul casei tale se găsesc lângă casa lui Dumnezeu. Tu ești vecin cu Dumnezeu. De ce te certi cu vecinul tău cel mai bun, cu Dumnezeu ? Doamne, nu pleca de pe ulița mea ! Doamne, nu-ți muta casa ta de lângă noi ! Doamne, rămâi mai departe vecin cu mine !

Rămâneți, iubiți credincioși, vecini cu Dumnezeu ! Nu vă mutați nici frățiile voastre casa în altă parte ! Nu vă mutați casa pe altă uliță ! Rămâneți pe ulița pe care și-a făcut casă Dumnezeu ! Când plecați de acasă, spuneți-i celui mai bun vecin: Doamne vecine, ai grijă de casa mea și de familia mea, până mă voi întoarce din drumul meu !

Seara, înainte de a pune capul pe pernă, să te odihnești, mergi și-i spune vecinului tău: Doamne, eu sunt obosit, aș vrea să mă odihnesc. Știu că Tu priveghezi în veșnicie, ai grijă, păzește-mi casa și familia mea, că eu sunt obosit ! Mă duc să mă odihnesc. Iată ce vecin bun cu noi este Dumnezeu, de aceea nu vă certați niciodată cu acest vecin. Nu-L alungați de lângă casa dumneavoastră, că oricând este săritor să vă ajute la orice, în familiile și în casele dumneavoastră.

Dacă vă va întreba cineva, astăzi, mâine și pe unde veți merge în lumea aceasta, dacă o să vă întrebe cineva, cu cine ești vecin, ce o să-i spuneți ? Cu Dumnezeu. Rămâneți și în viața aceasta și în viața ce va să fie buni vecini ai lui Dumnezeu. Să spună îngerii și sfinții ce buni vecini ai lui Dumnezeu sunt pe plaiurile românești. Dumnezeu să ne ajute să rămânem buni vecini cu El. Nu vă certați, nu păcătuiți, nu vă certați cu Dumnezeu ! Cum să ne certăm cu cel mai bun vecin al nostru din univers ? !

L.C.: Vă sărut dreapta, Înaltpreasfințite Părinte ! Mă rog și eu, împreună cu cititorii, spunând: Doamne, nu pleca de pe ulița mea ! Doamne, fii vecin cu mine !

A consemnat Luminița Cornea

Tableta de culturã

Oameni de seamă giurgiuveni

EMIL GULIAN

Emil Talianu

A reconstitui drumul unei vieți din documente de arhivă și informații sumare înserate în unele referințe critice, este o muncă temerară, dar, adeseori, răsplătită cu inestimabile satisfacții, când necunoscutul capătă contur.

Pentru a fixa trecerea meteorică, numai 35 de ani, a poetului Emil Gulian prin Panteonul literaturii, este, cu atât mai mult, o mare trudă.

Fiind la primele cercetări, s-a putut concretiza doar un crochiu al valorosului poet, urmând ca pe măsură ce alte informații vor fi aduse la lumina cunoașterii, viața și activitatea literară a poetului Emil Gulian să capete măreția ce i se cuvine.

În Giurgiu, într-o casă de o arhitectură aparte, din strada Abundenței, la numărul 13, se năștea, la 13 mai 1907, Ionescu Emil Gulian, fiul magistratului Ionescu Iulian Gulian și al profesoarei Ionescu Elena Gulian, după cum atestă actul de naștere nr. 304 din 1907.

Despre copilăria și anii de școală, la Giurgiu, se cunoaște puțin, deocamdată.

Pe când făcea cursurile Liceului „Ion Maiorescu", din orașul natal, Emil Gulian a făcut parte din Societatea culturală a elevilor în a cărui revistă *Sufletul nostru* a publicat poezii și recenzii. O fotografie din fototeca de aur a Liceului „Ion Maiorescu" a absolvenților, promoția 1925-1026, are în centru, ca șef de promoție pe tânărul Emil Gulian. Alături profesori de excepție : Savin Popescu, Al. Cartojan, Dan Barbilian (Ion Barbu).

Anul 1934 rămâne moment de referință în activitatea literară, marcând debutul editorial. Institutul de arte grafice „Luceafărul", cu sediul în București, strada Numai Pompiliu, nr. 7-9, va edita volumul de versuri, deosebit de sugestiv intitulat *Duh de basm*, ilustrat de un grafician de excepție, Mac Constantinescu.

Volumul cuprinde câteva traduceri din lirica franceză a timpului său: Leon Paul Farague, Paul Claudel, Francois Mauriac și Georges Duhamel, și creații originale de factură ermetică, care cultivă cu predilecție „metaforele glaciațiunii, purității și maternității" (Ov. S. Crohmălniceanu). Nota originală a volumului e dată de ciclul „Basme", unde motivele fantastice tradiționale sunt investite cu sensuri abstracte.

„Temperamental", consemnează marele George Călinescu în *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, „poetul e un sentimental, cu înclinații spre feeric (baluri la cari femei fardate, în mantile prețioase sosesc în landouri întâmpinate de lachei înmănușați), nestăpân pe coloarea verbelor și care abia când prinde un amănunt prozaic, cu fotoliul ros, găsește acel echilibru între aerian și terestru, ce este condiția poeziei: *În țara sărutului de vis, încins, / Stă pomul în poartă / De toamnă aprins. // Moale betealã cade pe ramuri, / Frunze tânjesc la asprele geamuri, / Aurul rece pătează perdeaua, / Fotoliile toate și-au ros catifeaua*." Emil Gulian, după cum remarcă și George Călinescu este un „traducător lăudabil" din Edgar Alain Poe.

Vladimir Streinu în *Pagini de critică literară* apreciază că Emil Gulian traducând, primul în românește, *Poemele* lui Edgar Poe a realizat o operă fundamentală: „Traducerea lui Gulian, pe care în versuri o socotim cea mai reușită din câte cunoaștem", îl va determina pe acesta să-și exemplifice pledoaria pentru a nega ideea de intraductibilitate, în eseul *Poemele lui Edgar Poe în românește*, alături de comparative între original și traducere, menționând că: „traducerea lui Emil Gulian ne întărește astfel convingerea noastră despre traductibilitatea poeziei în toate elementele ei".

Iată doar câteva dintre considerentele care stârnesc interesul pentru opera poetului giurgiuvean, ce se cuvine a fi adusă la lumina cunoașterii, pentru a da strălucirea necesară celui care, aici, pe malul bătrânului fluviu, a pătruns pe deplin sensul sonorităților sferelor.

Din păcate, însă, în încleștarea celui de al Doilea Război Mondial, pe întinsul ținut rusesc, viața poetului Emil Gulian a fost frântă. Unicul său copil, fiica sa și a Hortansei, Anca Ioana Cristina Emilia Iuliana, se născuse în 1937 și avea numai 5 ani când și-a pierdut tatăl. Pentru soția sa, Hortance Maria Lucia (născută Dejoiu), cu care se căsătorește la 16 aprilie 1936, conform actului nr. 413 al Primăriei sectorului 1 București, dispariția soțului a fost teribilă. Trăind cu speranța unei întoarceri, abia peste 35 de ani, la 7 noiembrie 1977, Judecătoria Sectorului 2 București emite o hotărâre deliberativă de deces (nr. 3.742) prin care se consemnează ca dată a decesului lui Emil Gulian, pe baza unor documente militare și informații certe, 20 noiembrie 1942. Acest fapt va determina închiderea cercului vieții, tot la Giurgiu, prin eliberarea actului de deces nr. 35 din 28 ianuarie 1978. În ciuda faptului că s-a stins din viață pe frontul îndepărtat, poetul Emil Gulian, se va lega și prin actul de moarte, tot de orașul pe care l-a iubit, Giurgiu.

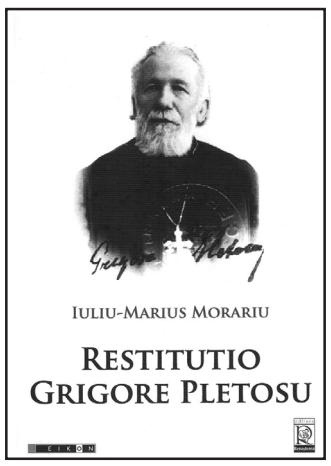
O carte despre un preot din ținutul Năsăudului

Luminita Corneá

Între numeroasele și importantele studii și volume publicate de tânărul preot Iuliu-Maxim Morariu, un loc aparte îl ocupă volumul *Restitutio Grigore Pletosu*[1]. De ce și de unde provine acest evident interes al autorului pentru un preot al Transilvaniei, din ținutul Năsăudului ? Cu certitudine de la faptul că profesorul și preotul Grigore Pletosu (1848-1934) se încadrează în două categorii deosebit de importante pentru cultura și spiritualitatea românească din Transilvania secolului al 19-lea, când dascălii și preoții au reprezentat elementele progresive ale societății românești din Transilvania, menținând viu sentimentul național și religios.

Autorul volumului mărturisește în *Introducere* că prezentarea portretului părintelui Grigore Pletosu a rămas, până în prezent, incompletă. Valoarea cercetărilor este îndoielnică, deoarece cei care au scris despre el au preluat informații fără a le verifica, fără a merge direct la surse. Cartea preotului Iuliu-Marius Morariu umple, cu acribie bibliografică și cu un nuanțat demers științific, această surprinzătoare carență.

Autorul, „un foarte profund și serios cercetător al istoriei și al spiritualității bisericești"[2], își structurează volumul în mai multe părți. De un interes deosebit pentru pledoaria noastră sunt cele două consistente capitole referitoare la „Profilul spiritual al protoiereului Grigore Pletosu reflectat în activitatea sa didactică" (46 de pagini) și „Profilul spiritual al protoiereului Grigore Pletosu reflectat în activitatea sa pastorală" (32 de pagini).

Din capitolul *Profilul biobibliografic al lui Grigore Pletosu* (20 p.), cititorul află date despre viața și opera preotului Grigore Pletosu, născut în localitatea Chintelnic, format intelectual la *Gimnaziul Grăniceresc* din Năsăud, apoi la *Seminarul Andreian* din Sibiu, finalizând studiile la prestigioasa Universitatea de la Leipzig și la Universitatea din Budapesta.

Bazându-se pe o vastă bibliografie și pe propria-i cercetare, autorul cărții insistă asupra activității preotului Grigore Pletosu desfășurată la Năsăud, ca profesor, apoi ca preot (a înființat prima biserică ortodoxă din oraș), ca protopop, ca important astrist, fiind președintele secțiunii școlare, în cadrul ASTREI, din perioada 1900-1911. Sunt evidențiate calitățile sale de mare patriot și român adevărat, calități ce se vor afirma și după pensionare, cu precădere în cadrul momentele istorice de la 1918.

Documentele cercetate atestă faptul că preotul Grigore Pletosu s-a aflat între membrii senatului național român din secția comitatului Bistrița-Năsăud, între semnatarii manifestului unirii, între membrii Sfatului național, precum și între delegații de drept ai Marii Adunări de la Alba-Iulia și între semnatarii „credenționalului unirii". Mai mult, Iuliu-Marius Morariu argumentează că după reînființarea, în 1921, a Eparhiei Ortodoxe Române din Cluj, preotul Grigore Pletosu va deveni asesor consistorial al acesteia și profesor la Institutul Teologic Ortodox înființat la Cluj.

În volum este evidențiat faptul că la 80 de ani, profesorul și preotul Grigore Pletosu a fost sărbătorit ca o personalitate a meleagurilor unde 30 de ani din viață i-a dedicat școlii, ca dascăl la Năsăud, și 20 de ani, ca protopop al tractului Bistriței. A fost sărbătorit și în plan național, inclusiv printr-un mesaj de felicitare din partea Casei Regale, a Patriarhiei Ortodoxe Române, a primului patriarh Miron Cristea etc.

Scopul cărții de a oferi o prezentare a principalelor trăsături ce caracterizează portretul spiritual al preotului Grigore Pletosu a fost intru totul realizat. Volumul constituie „un pios omagiu adus celui care a fost părintele Grigore Pletosu, om de cultură, de mare ținută și un formator de caractere" (p. 134).

În final, menționăm extraordinarul corpus bibliografic, 425 de titluri în 40 de pagini, plus bogatele note de subsol. În totalitatea lui, volumul este alcătuit după stricte standarde științifice. Toate dovedesc că autorul Iuliu-Marius Morariu este un harnic și destoinic truditor întru cercetarea științifică în general și în special a personalităților culturii românești.

[1] Volum apărut, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, la Editura Renașterea și la Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2014, 187 p.

[2] *Prefață* semnată de Înaltpreasfințitul Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, p. 7.

Mihai Hanganu, un hoinar printre cuvinte

Emilia Motoranu

Poetul și eseistul Mihai Hanganu (12 noiembrie 1946, Hânțești, Suceava) a debutat editorial în 2004 cu volumul de versuri *Nostalgii*. A publicat apoi volumele de versuri: *Bucoavnele Bucolicei Bucovine* (2005), *Apa Regală* (2006), *Fractalia* (2007), *Crai Nou* (2009), *Fleacuri* (2009), *Judecata de Apoi a Românului* (2010), *Desculț prin roua poemelor* (2012), *Taina șoaptelor* (2013), *Cutreierând prin amintiri* (2014) și volumele de proză: *Constelația Destinelor* (2008), *Bombe cu efect întârziat* (2008), *Sub Judecata Timpului* (2010), *Nemuritorii* (2010).

Ne vom opri însă atenția asupra volumului *Hoinar printre cuvinte*, publicat în 2012, la Editura Universitas XXI (Iași), carte de versuri, în care poetul se joacă patetic cu literele, obținând cuvinte, închegând idei și hoinărind într-o lume familiară cititorului, dar eterogenă, uneori nebună, nelalocul ei. Volumul are ca laitmotiv „cuvântul", element primordial, pentru că „La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul" (Sfânta Evanghelie după Ioan). „Înainte de alte cuvinte", facem cunoștință cu poetul care își prezintă obârșiile: „Eu cine sunt ?.../ De unde vin ?.../ Cine-mi sunt înaintașii ?.../ Ce gândesc ?...". Observăm elemente ale cadrului rural, descriind un univers bucolic, „loc divin", neuitat de poet: „Căsuței de la țară cu pridvor/ Loc unde mi-am trăit măiastra/ Pruncie, mai curată ca apa de izvor", totul este plasat într-un timp binecuvântat: „Când cimpoierul satului pe toți îi liniștea/ Cu nesfârșitul cântec al sfântului cimpoi". Poezia lui Mihai Hanganu impresionează printr-o simplitate venită din puritatea și modestia specifică oamenilor, care nu s-au „depărtat de glie". Pentru că Poezia este Testamentul strămbunilor, fiorul inspirației îl călăuzește pe poet: „Port în gând literatura/ Celui mai ilustru bard". Respectul pentru valorile lumii rurale, tradiționale se conturează și în poezia *Vreau*, în care palmele muncite miros a demnitate: „Dă-mi mâna ta, țărane, (...)/ Dă-mi mâna ta să ți-o sărut".

Cuvinte la vedere este o artă poetică, descriind truda și totodată emoția creatoare în fața colii albe de hârtie: „Când te uiți la coala albă/ Stai întâi și te întrebi,/ Cum să faci din ea o salbă". Mentori ai anilor de școală sunt evocați clasicii Ion Creangă, arhetipul învățătorului și Mihail Sadoveanu „românul sobru din Carpați" și care au lăsat acestui neam „comoara cuvintelor": „Stând temelie cărții, în viitoare veacuri/ Ce sigur vor mai naște o nouă sacră pană".

Poetul îndeamnă la cinstirea părinților, strămbunilor, eroilor, deoarece: „Nu vom uita în veci ale voastre fapte,/ Curajul, bărbăția și sufletul curat". În *Spre inima pământului*, este relevată natura efemeră a omului, „măcinat de disperare", preocupat doar de trup, mult prea grăbit pentru a se mai îngriji și de suflet: „Omul astăzi se grăbește/ Sufletul și-l poartă-n zdrențe/ Spiritul e măcinat de disperare./ Rar mai păstrează omul o părticică de bunătate". Trecerea ireversibilă a timpului „Fugit irreparabile tempus !" este sugerată cu tristețe: „Trec anii, trec și nu mai vrei să-i numeri,/ Povara lor, în timp, apasă ai tăi umeri". Astfel poetul Mihai Hanganu relevă ciclul continuu și firesc al existenței: „Tot singur îi vei duce spre ziua cu sorocul,/ Căci fâlfâie văpaia și arde încă focul/ Credinței că, din urmă, copiii îți iau locul/ În hora vieții sacre, așa cum este jocul". Drept resemnare pentru faptul că „zboară anii, nici nu știi", poetul ne îndeamnă „Carpe diem !": „Trăiește azi și nu lăsa nimic pe mâine !".

Ciclul *Cuvinte deloc întâmplătoare* este adresat conducătorilor nedemni, ce sunt ironizați pe rând: parlamentari, primari, prefecți, consilieri, candidați, funcționari, astfel este blamată întreaga clasă politică: „Că au intrat chiar roiuri de căpușe la Guvern/ (...) Cu siguranță vom scăpa de ele, dar prin vot". Tot în acest sens, *Speranță prin cuvinte* deplânge soarta poporului român, compromisă „de-o lege mișelească", făcându-l de ocară: „Pe cel ce vinde țara, scoțând-o la mezat". Trezirea națională ar fi unica soluție „că-i timpul să ieșim din adormire", conștientizând că menirea omului nu este să rămână doar „un trecător tăcut, nepăsător". Poezia lui Mihai Hanganu este ancorată în cotidian, în concret, actualitatea privită sarcastic dovedind caracterul modern. Pentru a înțelege lumea sa este suficient să deschidem ochii și să privim în jur: „În viața mea, de zi cu zi, nu merge totul șnur".

În versuri, limbajul comun este surprinzător prin ironie. Poetul-hoinar aspiră la cunoașterea lirică și este, desigur, „singur printre cuvinte" și se identifică în versurile: „Un bătrân cu gura spartă/ Și cu mintea de copil".

Dacă Omul, capodopera divină, înzestrată cu noos, este doar un hoinar pe acest pământ, atunci cu siguranță, Poetul este un „hoinar printre cuvinte", ce știe prin arta sa să mintă frumos realitatea. În acest context, scrisul va avea menirea eliberării de angoasa, plictisul și de „ceața prezentului".

ÎNDREPTĂRI ȘI ÎNTREGIRI LA BIOGRAFIA PROZATORULUI MARIA ARSENE

Nicolae Scurtu

Biografia prozatorului, publicistului și memorialistului Artur Maria Arsene (n. 18 octombrie 1907, București – m. 23 octombrie 1975, București) conține o sumă importantă de *erori* și *lacune*, ce se cuvin a fi corijate și completate cu informații exacte, chiar și la o sută zece ani de la nașterea sa.

În dicționarele și istoriile literare, unde este inclus sau menționat, fișa biografică și bibliografică este derutantă și, evident, irelevantă.

În lexiconul[1] lui Mihail Straje se afirmă eronat că numele la naștere al scriitorului era Anton Alexe, când acesta este, de fapt, un alt pseudonim al lui Arthur Leibovici.

De asemenea, tot aici întâlnim ca dată a nașterii, anul 1909 în loc de *1907*. Inexplicabil este faptul că lucrarea lui Mihail Straje apare în anul 1973, în București, la Editura Minerva, pe când Maria Arsene încă mai trăia.

Remarcabile, sub unele aspecte, sunt contribuțiile istoricilor și criticilor literari Marian Popa[2] și Dan Mănucă[3], care au cercetat, cu atenție, itinerarul fizic și creator al naratorului Maria Arsene.

E necesar să precizez că Dan Mănucă, de altfel singurul, menționează colaborarea acestuia la revista *România literară* condusă de Cezar Petrescu în perioada interbelică.

Artur Maria Arsene

Epistola scriitorului Maria Arsene, necunoscută până acum, este trimisă lui Cezar Petrescu și se constituie într-un document de istorie literară ce are menirea să clarifice unele aserțiuni.

Prozatorul Arthur Leibovici s-a căsătorit în orașul Giurgiu cu Maria Bâzărea de la care a preluat prenumele, iar în 1947 a adoptat oficial numele Arthur Arsene, iscălindu-se, apoi, în exclusivitate, *Maria Arsene*. Al. Mirodan în *Dicționar neconvențional al scriitorilor evrei de limbă română.* [*Volumul 1*] A.B.C. Tel Aviv, Minimum, 1986, p. 69-70, oferă unele informații în acest sens.

*

Giurgiu, 29 mai 1940
Str[ada] Urcului, nr. 45

Maestre,

Respectuoasă îmi permit a vă aduce următoarele la cunoștință. Am trimis o serie de schițe revistei *România literară*[4], din care mi s-au publicat: 1. *Burtă*, 2. *Răpire în mahalaua „Doamne-Ajută”*, 3. *În tren,* 4. *Domnul șef...*, 5. *Domnișoara doctor.*

Cum sunt complet lipsită de mijloace, având soțul concentrat, și un copil la școală, v-aș fi extrem de îndatorată, maestre, dacă ați binevoi să dispuneți să mi se trimită contravaloarea schițelor publicate.

N-aș fi îndrăznit să vă inoportunez, dar, cu toate că la 26 de ani stindardul curajului trebuie să mai fluture sus, faptul că mă zbat, luptându mă cu o cruntă sărăcie, și mai ales, nerezolvarea scrisorii trimisă în același scop d[omnu]lui redactor Șoimaru[5], rămasă de 3 luni fără răspuns, m-a forțat să mă adresez d[umnea]v[oa]s[tră].

Vă rog să primiți, maestre, asigurarea osebitului meu respect,
Maria Arsene

Originalul acestei epistole, inedite, se află la Biblioteca Academiei române. Cota 22/DCCXCII.

[1] Mihail Straje, *Dicționar de pseudonime, alonime, anagrame, asteronime, criptonime ale scriitorilor și publiciștilor români.* București, Editura Minerva, 1973, p. 33.
[2] Marian Popa, *Dicționar de literatură română contemporană. Ediția a doua revizuită și adăugită.* [București], Editura Albatros, [1977], p. 37, col. 1-2 și *Istoria literaturii române de azi pe mâine. Volumul 2. 23 august 1944 – 22 decembrie 1989. Versiune revizuită și augmentată,* București, Editura Semne, 2009, p. 167.
[3] Dan Mănucă, *Artur Maria Arsene – fișă de istorie literară* în *Dicționarul general al literaturii române. Ediția a doua revizuită, adăugită și adusă la zi.* București, Editura Muzeul Literaturii Române, 2016, p. 388–389.
[4] Maria Arsene a publicat în revista *România literară* următoarele proze: *Burtă. Nuvelă,* 1, nr. 41, 21 ianuarie 1940, p. 9 și 21; *Răpire în „Doamne-Ajută”*, 1, nr. 44, 11 februarie 1940, p. 9-10 și 17; *În tren. Nuvelă,* 1, nr. 46, 25 februarie 1940, p. 7-8; *Domnul șef...*, 1, nr. 48, 10 martie 1940, p. 15-16 și *Domnișoara doctor*, 2, nr. 53, 14 aprilie 1940, p. 11, 14 și 20.
[5] Tudor Șoimanu (1898–1967), prozator și dramaturg. A fost redactor la revista *România literară.*

Avangarda de la „A la Z”

Revista PROCELLARIA

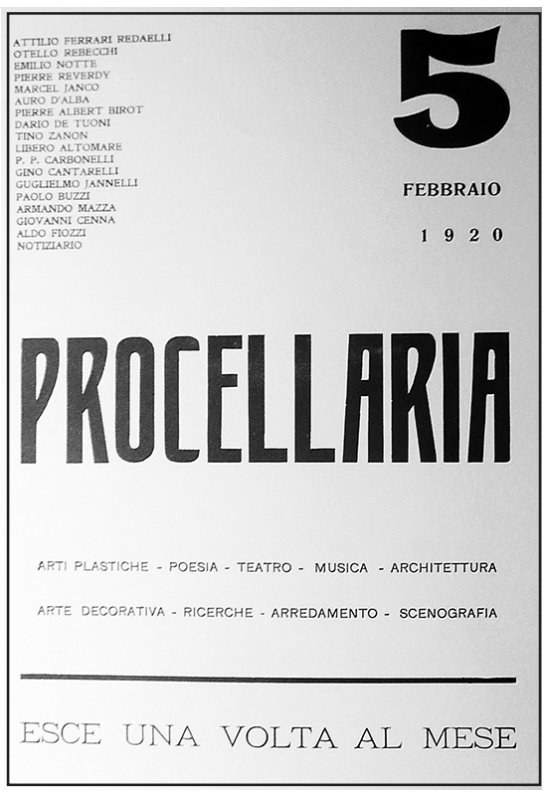
Florin COLONAȘ

Din noianul de reviste ale exploziei avangarde italiene se detașează, în mod cert, revista *Procellaria* editată în două serii la Mantova, între aprilie 1917 și iulie 1920. Precum majoritatea publicațiilor din epocă, tipărite de tineri ambițioși și care căutau să se impună cu orice preț, spiritul de frondă este prezent încă din titlu, tradus prin „Pasărea furtunii”, denumire pe cât de romantică pe atât de sugestivă, rezumând misiunea de a se impune în acerba luptă a ideilor avangardiste de început de secol douăzeci.

Fiind în primul rând o revistă de literatură, *Procellaria* cultivă prin spiritul animatorilor săi o gamă largă de subiecte, dovedindu-se o punte de legătură inter-artistică prin contribuția literară, deopotrivă susținută de elementele grafice ale publicației.

Să nu uităm că un rol de seamă l-au avut animatorii celor patru numere ale primei serii a revistei, apărută între aprilie-octombrie 1917, în frunte cu Gino Cantarelli și Aldo Fizzi, îndeaproape secondați de către Enrico Prampolini, Paolo Buzzi, Armando Marza, Mario Pozzati, ansamblu de frunte care a știut să asocieze în mod fericit, la un înalt nivel estetic, poezia, muzica, teatrul, desenul, la ideile de prim ordin, vibrante prin ineditul lor. De aceea, vom întâlni în paginile primului număr acele încercări de a explora creșterea cromatică pe care o încearcă Gino Cantarelli, dar și acel poem dedicat lui Russolo, semnat de Paolo Buzzi. La acestea se asociază reducția lirico-sintetică a preludiului *Sunete și parfum în aer de seară*, semnat de către Claude Debussy, aparținând lui G. Cantarelli, prin acel grafism al cuvintelor, susținut de același autor printr-un portativ cu compoziția *Încercări pentru o linie aritmică negativă*. La rândul său, Armando Mazza se ocupă de *Cercetarea creșterii cromatice* la Gino Cantarelli.

Tot în acest prim număr mai semnalăm articolul *Picasso. Unicul și ultimul campion al artei picturii* de Mario Pozzati și *Antitradiția*, sub semnătura lui Nino Somenzi.

Revista *Procellaria* nr. 5 din 1920 (colecția Michael Ilk)

În cel de-al doilea număr al *Procellariei* îl întâlnim pe fondatorul altei reviste italiene de avangardă, Francesco Meriano, cel care a însuflețit cele 16 numere ale avangardistei *La Brigata* cu „materialul liric” intitulat *Wagons-Lits*.

Pe aceeași pagină un desen de Aldo Fizzi, *Centrii de forță într-un unghi pirotehnic*. În cuprinsul numărului descoperim semnătura lui Pierre Albert-Birot pe *Poems des poche* sau așa numitele „Poeme in liberta”, semnate de Gino Cantarelli cu *Esotica* și A. de Mazzo cu *Paesaggio umano*.

În al treilea număr ne întâlnim cu o ilustrație datorată lui Aldo Fizzi. În paginile publicației există și o gravură în lemn semnată de Channa Orlov, intitulată *Eva*, ca și acea *Atmosfera ieratica* aparținând aceluiași neobosit Gino Cantarelli.

Se evidențiază, de asemenea, poemul *Il vulcano di Fiamma*, semnat de Silvestro Lega.

Cel de-al patrulea număr cuprinde, în afara celor trei proze semnate de futurista italiană Fanny Dini (*Ubricatore*; *Vagabondaggio*; *Danzatrice*), compoziții din *Les Mamelles de Tiresias*, de Apollinaire, operă a unei muziciene cubiste franceze, Germaine Albert-Birot.

Ca și în multe alte publicații de avangardă întâlnim și pe avangardiștii noștri, participanți activi ai Dada-ului de la Zürich. Așa se întâmplă și în acest număr, unde recomandat ca poet abstracționist român îl găsim pe Tristan Tzara cu două poeme: *Amer alle soir* și *Pelamide*.

Mai semnalăm o gravură aparținând lui Piero Negro.

Printre marile nenorociri pe care le-a adus cu sine Prima Conflagrație Mondială au fost și dezastrele din lumea culturii și artei. Se pierd opere de artă, clădiri emblematice ale culturii (vezi Catedrala din Strasbourg, care și astăzi are doar un turn), dispar mari creatori pe câmpul de luptă (Guillaume Apollinaire, rănit la cap, va fi răpus de o infecție), ard tipografii și biblioteci, multe dintre revistele culturale ale vremii își încetează temporar sau definitiv apariția. Așa s-a întâmplat și cu *Procellaria* în octombrie 1917.

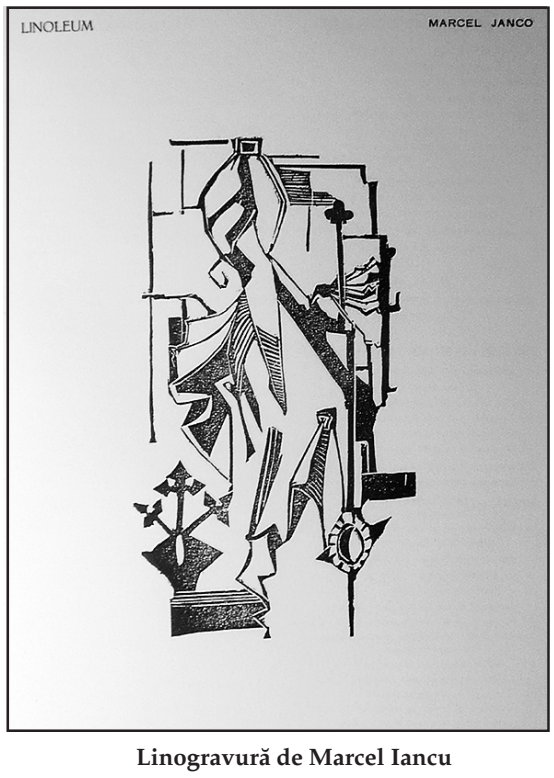
Când fumul războiului se va mai rări, *Procellaria* va renaște din „propria cenușă” în februarie 1920, apoi continuând în mai și apoi iulie a aceluiași an, când va fi definitiv închis proiectul din cauza unui alt dezastru: criza economică mondială... Linia înaltă estetică care reunea artele se va menține însă și în această a doua serie. Un bun exemplu este muzica modernă, novatoare, creată pe un fond emoțional în raport cu sensibilitatea populară, semnată de Attilio Farres Radaelli și partitura *Bambole al solo* de Tino Zanon după Paolo Buzs, *Cântec popular*.

Cu o mare satisfacție întâlnim în paginile acestui al cincilea număr o linogravură, fără titlu, publicată pe o pagină întreagă, semnată de Marcel Iancu, făcând parte din celebra mapă cu opt gravuri executată la Zürich în 1916, care va apărea mai apoi în *Contimporanul*, revistă pe care arhitectul român o va conduce de-a lungul a 102 numere și care va deveni o publicație de primă referință prin îmbinarea artelor în mișcarea avangardei mondiale.

În mai ’20 apare un alt număr cu coperta desenată de Vindizio N.P. și intitulat *L’ostesse* (hangița).

Articolul despre baletele rusești aparține lui Gino Cantarelli. Attilio Ferrari Raddaeli prezintă o compoziție pentru pian, fiind reprodus facsimilat portativul lucrării. Tot aici mai întâlnim un *Studiu pentru Salomeea* de Mario Lomin și un tablou având ca subiect *Rio Mantova*, iscălit de Somensari.

În ultimul număr, compoziția muzicală *Chat perché*, datorată Germainei Albert-Birot, ca și un articol despre opera futuristului italian Umberto Boccioni, se remarcă prin acuitatea lor.

Linogravură de Marcel Iancu

Farmecul discret al conciziei

Victoria Milescu

Poetul și criticul literar Octavian Mihalcea, născut la 3 septembrie 1976, în București, este licențiat în Filosofie, cu un masterat în Teoria Literaturii și Literatură Comparată. Publică în aproape toate revistele de cultură din țară: poezie, cronică literară și critică de artă. După debutul din revista „Renașterea Culturală", în 2003, îi apar volumele: *Bărbatul artei sângerează fluturi* (2004), *Flagel* (2008), *Epicriza* (20011), *Poezii* (2012); este prezent în antologia *Sentiment latin. Sentimento latino* (poeți români, poeți napoletani), (2004, 2009), în *Enciclopedia Artiștilor Români Contemporani* (2012) etc. Octavian Mihalcea face parte din categoria scriitorilor care nu se grăbesc să dea la tipar azi ce au scris ieri, considerând că important nu e numărul cărților, ci calitatea lor. Își evaluează fără grabă resursele, opțiunile, modalitățile expresive, șlefuindu-și textele până la esență, uneori până la un ermetism debusolant.

Cel puțin aceasta a fost prima impresie citind cartea sa, *Bestii și basme/ Brutes et contes bleus* (Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2014), al cărei titlu m-a dus cu gândul la *Frumoasa și Bestia*, un basm care a traversat vârste și epoci, vorbind despre puterea de transformare pe care o pot avea iubirea, bunătatea, blândețea asupra ființei umane. Însă, în cartea de față nu e vorba de așa ceva. Bestiile sunt umbrele din străfundul nostru întunecat, sunt spaimele, îndoielile, angoasele noastre nedeslușite, nedefinite, pe care nu le verbalizăm, pe care încercăm să le ignorăm considerându-le „basme" în accepțiunea derizorie a termenului. Dar basmele există, și ele au fost odată adevărate, altfel nu s-ar povesti, nu și-ar perpetua magia milenară; fie că s-au născut în păduri, în castele, ori s-au ivit din valurile fără odihnă ale mării. În întregul ei, cartea respiră o atmosferă acvatică, în ideea că apa se află la baza tuturor elementelor vieții, pretutindeni, fascinantă, persistentă dar și nestatornică. Sub titlurile din orizontul paginii, sunând ca niște atenționări înfrigurate ori ca verdicte definitive: „Visele se fabrică", „Cele mai frumoase naufragii", „Trebuia să te înec", „Numai o pânză ruptă", „Salvamar", „Se va apropia încet", versurile curg uneori cu o liniște suspectă, alteori contondent, uneori de o concizie aproape eliptică, mizând pe sugestia percutantă, alteori conturând din laserele fulgerelor un cadru oarecum straniu, presimțind în fundal o încleștare mută a văzutelor și nevăzutelor. Deși scurte, poeziile nu se lecturează lejer, solicitând reluarea, spre a dezghioca sensuri și trimiteri, a umple cu propria fantezie spațiile dintre versurile în trepte, ce configurează un tablou auster și crud: „marea mult așteptată/ fără țărmuri/ a venit prea târziu// singurătate retezând capete". O voce impersonală, neutră rostește indistinct, fracturat, sensul adecvat coagulându-se dincolo de uzanța cuvintelor. Încordat, poetul transcrie frânturi de mesaje, sentințe, care se ordonează după o anume logică, cu finaluri conclusive: „Acest poem s-a născut să uite binele"; „pe malul ud se fabrică vise"; „bogăția nu mai ajută pe nimeni" etc., ce vin cu o altă perspectivă de interpretare, uneori distorsionând expozitivismul anterior. Cititorul e provocat să refacă în spirit pretinse arderi intermediare, etapele traversate, e stimulat să-și activeze creativitatea, să meargă mai departe cu gândul și cu vântul din pânzele imaginației pe o mare incendiată de singurătate și rostiri oracular-implacabile. Un exemplu de concizie „parolată": „loviturile filtrează poezia/ înainte și după/ incendiul vertical/ mereu cenușa vorbelor frumoase". Intuiția dar și experiența literară îl feresc pe poet de riscul explicitării. El taie cu forță și convingere în cuarțul invizibil al cuvântului acea formă mentală lirică, pură, iar eventualele așchii sar între interstiții luminând discret, difuz. Poezia sa racordată la trendul actual nu are extravaganțe, elucubrații șocante, fiind mai degrabă sobră, cu propuneri spre reflecție asupra lucrurilor fundamentale, dar și asupra unor aspecte ce par fără interes, ori lipsite de sens. Volumul se prezintă în ediție bilingvă, română-franceză, versiunea străină fiind semnată de poeta și traducătoarea Ioana Trică. Coperta întâi și desenele din interior aparținând lui Alex Ivanov contribuie indiscutabil la unitatea și omogenitatea acestei cărți, de referință în bibliografia autorului.

Sentiment de noiembrie

Gabriel DRAGNEA

Am citit și recitit de mai multe ori poemele acestei cărți și de fiecare dată mi se arătau în fața ochilor alte și alte imagini. Cu fiecare lectură, parcă descopeream ceva nou, deși pășeam cu atenție peste aceleași urme. Poetul Vali Nițu este un îndrăgostit incurabil. Am tot citit poeziile cărții *Sentiment de noiembrie* încercând să-i schițez autorului un portret cât mai fidel și concluzia este aceasta: bolnav de dragoste – („toamna deschide spre mâine/ puterea de a merge mai departe/ cu pașii siguri într-o liniște din vers/ o iubire dintr-un timp cu nume de poet" (*ecoul unei tăceri*, p. 6). Nu-i știu toate versurile din cele peste 15 volume tipărite, dar tind să cred – chiar și analizând doar titlurile acestora – că rezultatul ar fi același. Vali Nițu este gazda unor sentimente puternice care nu se mulțumesc doar să existe într-un suflet cuminte și retras în armonia intimă a familiei. Ele simt nevoia să fie cunoscute și, nu oricum, ci prin vers: „plouă în hohote/ când rescriu ce mi-a fost scris/ în pereții cuvântului// trăgând înapoi o noapte/ spre alte și alte frumoase dimineți/ înțeleg ciclul eului/ ca rodul unei mari iubiri/ în tăcerea unui anotimp din șoapte (*iubiri – titluri de carte*, p. 20).

Vă spuneam la începutul acestui articol că am recitit de mai multe ori versurile acestei cărți, cu scopul de a face o radiografie cât mai exactă cu putință a exteriorizării poetului. Acest exercițiu analitic l-am mai aplicat și cu alte ocazii și rezultatul este interesant. Spre exemplu, am luat ca mostre de lucru primele 27 de pagini din cuprinsul cărții. Am remarcat că anumite cuvinte au rol principal în transmiterea ideii de bază a poeziei. Astfel că am selectat 17 cuvinte dintre acelea pe care le-am considerat relevante datorită prezențelor dese în textele poetice. În top se află „timpul", pe care îl putem regăsi în 15 poeme: „deschid copca unei seri de vară/ ce vine-n carul tău de timp/ cu roți mari și albastre" (*m-am îmbrăcat în vise*, p. 24) sau: „în visul prins de mâna timpului/ te voi întâlni și-mi voi așeza privirea/ după reverul luminii unei lumânări" (*două cuvinte*, p. 7) sau în poemul *zodia apei*: „exist și eu dragostea mea/ poate timpul tău viu/ dintr-o zodie de apă".

Pe locul al doilea în topul cuvintelor cu cele mai dese apariții avem „alb"-ul prezent în 11 poezii, dintre care amintesc *amăgire nudă*, *val din tăceri*, *la o adică...* și *jilțul serilor*.

„Cuvânt"-ul îl putem găsi în 10 poezii, ocupând astfel locul al treilea în acest simplu experiment: „cuvintele se înalță cu păsările călătoare/ spre o destinație necunoscută unei iubiri/ cu chipul din culorile toamnei" (*nuanță de alb*, p. 5) sau: „descifrez cuvinte din adânc de călimară/ într-o lumină a unui miez de noapte" (*jilțul serilor*, p. 22). Din tot acest joc statistic cuvintele amintite mai sus, aranjate într-o orchestrație modernă, fac parte din colecția de motive și elemente romantice și scot în evidență sensibilitatea poetului Vali Nițu, dependența lui de cuvânt și sentiment, de anotimpuri, în trei cuvinte: dependent de viață. În plus, subliniez cele spuse ajutându-mă de primele versuri din poezia *Anotimpul viorilor*: „am căzut pentru a mă ridica/ la înălțimea iubirii tale femeie/ ce mi-ai dat chipul lumina și curajul/ de a alerga spre floarea de colț/ merg la braț cu tine într-o poezie" (p. 84).

Deși studiile poetului Vali Nițu nu ne trimit către o activitate literară – fiind absolvent al Facultății de Drept din cadrul Universității Tehnice din Cluj-Napoca, având și un masterat în Administrația Publică Europeană, acest fapt ne demonstrează încă o dată că în toate meseriile, indiferent de școlile absolvite liantul în relațiile inter-umane este cuvântul. Iar acela care îl îmbracă în simbol și emoție trezind astfel din vechi și întunecate cotloane sufletești vechi trăiri și, totodată înăbușind tensiuni este poetul.

Vali Nițu, prin toate volumele sale de poezie de până acum a demonstrat că are ceva frumos de spus, asigurându-ne că va continua să rămână printre poeții care folosesc metafora și dorul ca simboluri ale unei treceri frumoase prin viață.

(Vali Nițu, *Sentiment de noiembrie*, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2013)

Jocul de-a nemurirea, de Ioan Dan Bălan sau despre dezmărginirea poeziei

Petru-Ilie BIRĂU

Scriitorul Ioan Dan Bălan aduce în literatură o importantă și vastă creație literară, proză, eseu, cercetare etnografică, epigramă, critică literară, poezie, toate marcate de talentul său literar și de amplitudinea unor studii aprofundate în domeniu. Dacă în latura epică abordează genuri diverse, de la povestiri fantastice, la chestionarea etnografică riguroasă, în poezie, chiar dacă se raportează la situații și trăiri diverse, poetul gravitează în jurul unei singure teme majore și anume raportul viață-moarte, observat din cunoscuta perspectivă hamletiană de „a fi sau a nu fi". De-a lungul vieții poetul Ioan Dan Bălan uneori s-a jucat pe această temă, alteori a plâns cu amar, iar de cele mai multe ori a căutat să-i afle tainele, marginile, înălțimile și abisurile, așa cum face și în recentul volum *Jocul de-a nemurirea*, publicat în anul 2016 la Editura Confluențe din Petrila.

Citind poeziile din această carte, ca și în cazul celorlalte volume de versuri scrise de Ioan Dan Bălăn, am senzația că autorul și poezia lui se reinventează de fiecare dată și nu este vorba aici despre perpetuarea unei viziuni ludice a mirării, care induce impresia de prospețime, întâlnită în versurile poeților ingenui, ci despre o reconsiderare a amurgului, a unui amurg de pe care s-a stins orice strălucire a soarelui. Dincolo de acest amurg caută poetul viața, lumina, poate dragostea: „Trece dincolo și dincoace de timp/ căutătorul de lumină, temerarul momentului/ îndârjitul de credință și poezie/ pornitul din toate ale cerului/ ajunsul la toate ale pământului/ găsitorul undelor de vibrație/ de filtrare a armoniei care lucrează/ prin toate porțile și ferestrele/ până în izvorul cântecului propriu/ (flash: izbucul libertății)/ la una dintre pietrele jocului de-a nemurirea: Cuvântul !// Cine să măsoare datoria care se adună/ după fiecare zi care vine și trece ?" (*De-a Nemurirea II*, p. 15)

Spiritualitatea poetului scrutează mărginirile și nemărginirile poeziei precum cineva aflat pe o creastă sub care de o parte și de alta (dincoace și dincolo) se deschid prăpastii enorme, dincoace o viață, dincolo altă viață, din una a urcat pe creastă, în cealaltă va coborî, dar acum privește cu ochi ianusian la amândouă. Creasta („Kogayonul fiecăruia e propria memorie", p. 92) este singurul loc de unde se văd ambele părți, un tărâm al poeziei înalte, dar și al dificultății unei ascensiuni și gravității abisului, a imensității necunoscutului pe care se proiectează doar umbrele amurgului stins, de unde citează poetul: „Cel de Sus e prietenul în mirare celestă/ are pornirea de a trage soarta către locul ei/ dincolo de norii unde fierbe cazanul iluziilor/ cheamă câteodată mugurii către imaginea florii/ când încă fără trup planta așteaptă deschiderea/ căutând parfumul dintre viață și moarte." (*Arhipoem: Avatar*, p. 122)

Uneori creasta este străjuită de omul de piatră, singurul tovarăș al poetului, căruia îi adresează un monolog liric atemporal, în care inflexiunile introspecției luminează formele acute ale Cuvântului ca unic balsam pentru durerea lumii: „...Omul de Piatră caută pe culme ritualul celest/ prin care ochii Melculuiuniversal/ pun tighel buzelor sângerânde în durerea lumii.// El și poetul au același blestem la oblânc:/ să caute, lege, depene, coasă, să înalțe viață !" (*De-a Nemurirea I*, p. 14)

Pe această înălțime balanța spiritului poetic este menținută de maturitatea cugetului, câștigată de autor atât din experiența vieții, cât și din ascensiunea pe versanții cei mai abrupți ai poeziei (de unde unii se prăbușesc în teluric ori materialism, sau rămân atârnați de firul unei singure expresii artistice dobândită ori revelată, pe care timpul îl va rupe sau nu). Aici poetul Ioan Dan Bălan, precum un acrobat versat, face exerciții de echilibristică pe sinuozitatea granițelor liricii, unul dintre reperele sale importante fiind sacrificiul, întruchipat și de eroismul bunicului său, cel care și-a pierdut mâinile într-o explozie la Oituz în primul război mondial, apărând pământul țării și al său, pe care urmașii i l-au confiscat apoi în alt mod: „...cu câtă îndrăzneală și mândrie apare în zori, cu trimitere la bunicul meu Dumitru Bălan, care și-a îngropat mâinile retezate de explozia unui obuz la Oituz în anul 1917, în loturile de pământ ca împroprietărire după război, în stânga și în dreapta Jijiei, la confluența cu Sitna... și cu câtă nostalgie și lașitate se pierde în amurgul roșu, când pământul și mâinile de erou au fost confiscate și date la *colectiv*." (*Prefață, altfel*, p. 5)

Ioan Dan Bălan, poetul aflat la deplina maturitate a conștiinței, contemplă umanitatea de pe creștetul luciditățiși vede cum omul lovește cuvântul, cum înlătură idealul, cum sapă la temeliile spiritului, hotărât să le surpe. Nici Omul de Piatră, cel considerat de poet ca fiind de neatins nu scapă de inconștiența lumească, demolatoare de suflet: „Au tăiat din Omul de Piatră lespezi/ în toate formele geometrice cunoscute/ au găsit rădăcinile vieții de piatră/ întinse prin torenți, peste zăgazuri/ au stârnit izvoarele muntelui rebel/ care a năvălit fără opreliști/ aruncându-i către nisipul muritorilor. (...) Cine să îndrepte toiagul, pedepsind/ nelegiuirea celor păstrători ai blestemului/ înmormântării Omului de Piatră în ciment ?" (*Sus !*, p. 17, 18) Înțelegând drama pământescului, ignoranța, osânda de care omenirea nu poate scăpa, are curajul să-și asume dezmărginirea cugetului, invocând credința, unica monedă de schimb cu Nemărginirea și arborând steagul cunoașterii, poetul proclamă: „...despre convingerea pe care o au unii dintre consângeni, că a trăi murind nu se poate; se poate a nu muri vreodată, de așa ceva vă veți convinge mai târziu, poate în târziul târziului; Cel de Sus este nemuritor, așa-i ? !" (*Glose...*, p. 147)

Poet al vieții și al morții, cugetător al reveriilor înalte, dar și denunțător al hăurilor indolenței săpate de om, Ioan Dan Bălan este un remarcabil cărturar, căutător al esențialului din perenitatea cuvântului ce transpune convulsiile spiritului întru devenirea ființei.

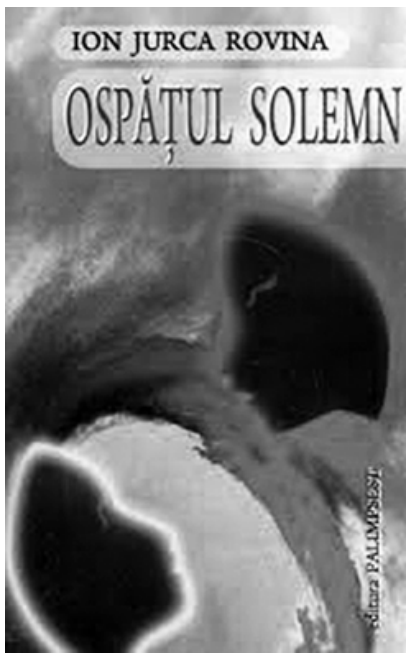
Elisabeta Bogățan

Anotimpurile sentimentului

O carte de o remarcabilă și nobilă distincție în peisajul liricii erotice actuale ne dăruiește Ion Jurca Rovina prin *Ospățul solemn* (Editura Palimpsest, București, 2016, ediție revăzută și adăugită, ediția princeps fiind apărută la Editura Eubeea, Timișoara, 1998, colecția „Orient Latin").

Mici bijuterii, cu tentă de perfecțiune asiatică a construcției, reconfirmă modelele clasice ale poeziei de iubire, radiografiind minuțios sentimentul. Tonul volumului este când solemn, („Câtă dorință, atâta taină- / Stupii din noi / îndulcesc mierea cu spaimă"), oracular („Din păcate, îngerii nu ne salvează, / ci doar rămân lângă noi cuminți și albi / de pază, / până când ne facem scrum"), când șăgalnic („Cea mai de preț bijuterie ? / rând și între sâni / îți las medalion un înger singur / citindu-ți o lungă, / nesfârșită rugăciune").

Poezia oficiată solemn este de asemenea o notă clasicizantă, subliniind implicit măreția actului poetic, măreție dată de credința antică, (dar prelungită, mărturisit sau tainic, mult în timp, în secolele următoare), că poezia este dăruită de zei.

Urmărind canoanele clasice, poetul așează iubirea sub zodia eternității, înscriind-o, firesc, în marile cicluri ale vieții: primăvara, cu simbolurile ei, cireșii înfloriți, caisul, florile de salcâm, („Printre cireșii acestei primăveri / unul spre altul alergăm / și nu ne întâlnim... / E prea multă floare, / și veșnicia care ni se scutură / în sânge oarbă"), toamna, având ca simbol fructul, („sfântul fruct"), strugurii („Ce toamnă păgână ! / hei, blând îngere, dă-ne un semn" / (...) O întoarcere prin via culeasă / ne aduce aminte: / și noi vom bea din cupa cu vin - / otrava duhului divin / din noi sfințită") sau iarna („Ninge, ninge, / noiembrie nesuferit ... / Prea devreme la ferestre / mirajul tău - / călătoresc spre tine / singur între fulgi / și cu albul lor mă mint").

Anotimpurile iubirii își au însă propria logică: „Ci și acum în decembrie / sunt vinovat de primăvară- / pășești pe covor de zăpadă / țesut din flori de cireș / culese de mâinile mele / să-ți sărute moi tălpile". Valențele contradictorii ale iubirii sunt prinse cu măiestrie în nestematele fin cizelate ale versului. „Neliniștea începe / când se stinge îndepărtat mirajul / și nisipul ne mușcă de tălpi / și ne mai vedem în oglinzi de deșert / oaze – albastru sângerânde" sau „Ne-am hrănit unul din celălalt, / neiertat / până la devastare,- / ne-au mai rămas peste an / starea de instalare a cărnii / și oasele fericite, / înviinde."

Un clasicizant retorism ajută poetul să treacă deasupra trecătoarelor vârtejuri ale iubirii cu o olimpiană seninătate: „Dezleagă-mă: când iubim, de ce ne întrebăm câtă dumnezeire / e în noi, cât / suntem noi în el, Dumnezeu, / când în brațele lui sfâșiați / ne strigăm ?"

Nota definitorie a volumului o constituie această permanentă punere în lumină a esenței divine a iubirii, un nivel superior de valorizare a iubirii, deasupra orizontului teluric („cerul și-a dat sărutul / pământului din noi", „Te văd cum vii / aducându-mi în privire / în lungă zi / o lumină / ce nu s-ar mai sfârși... / vezi, / câtă risipă divină !"), pudoarea și gingășia sentimentelor ocrotite de divinitate : („Azi am dejunat în desfătare / din fructul de tine întins / sub cuvertura de raze / și pleoapa lui Dumnezeu / întredeschisă").

De altfel, în poezia lui Ion Jurca Rovina, aceste două orizonturi, cel teluric și cel spiritual, divin, sunt mereu vizibile, participative la ființa poetului, la nașterea iubirii, a poeziei de iubire.

Iarna iubirii se arată prielnică meditației, care duce la înțelegerea că iubirea se supune legii efemerității celor pământești, („Am căzut în genunchi / într-un ochi de rouă / și m-am ridicat / ținând în palmă / firul din părul tău / prefăcut în iarbă."), implacabilului „vanitas vanitatum" („Laocoonic, în timp / și statuile mor / și altarele-n noi").

Singura care sfidează trecerea, reașezând iubirea sub zodia eternității, este poezia. „Când vii, sfidezi poezia, / dar împacă-te cu această vie ființă neîntrupată / care te aduce-n mine din orice depărtare". Poetul nu ostenește să-și afirme încrederea în puterile artei, ale poeziei : („Ce singur ne pleacă anul : / primește poemul acesta / scris pe genunchi, retras în univers, / cu roua-i de pe sânge / de nefericitul nostru poet").

Modern și clasic, surprinzător și răspunzând în același timp unui orizont de așteptare, volumul *Ospățul solemn* reușește să fie ceea ce se dorește, un regal / ospăț poetic, o sărbătoare a poeziei de iubire.

În fiecare suflet, poezia este la ea acasă

Gabriel DRAGNEA

„Poezia nu mai este la modă ! Cine mai citește poezie ! ?" Sunt întrebări la care am tot răspuns în ultimii ani, bucurându-mă că pot contrazice afirmațiile unora care plasează poezia într-un con de umbră și pe iubitorii ei în perioade de timp tot mai îndepărtate, prăfuite. Îmi permit să afirm argumentat că toate aceste teorii nu pot sta în picioare, ținând cont că site-uri întregi și grupuri diverse de pe rețelele de socializare promovează poezie de toate genurile, pentru toate gusturile, promovate sau scrise de persoane de toate vârstele. Nu vorbim de valoarea textelor ci, pur și simplu de aplecarea multora deasupra foii de hârtie sau în fața calculatorului spovedindu-se liric cu o sinceritate și naturalețe uneori dezarmante. Bineînțeles că multe dintre aceste creații sunt și vor rămâne mereu la stadiul de descărcari sufletești, rezultatul încercărilor de regăsire a echilibrului, a liniștii interioare prin intermediul versului smuls în grabă din brațele muzelor prinse într-un moment de neatenție.

Diana Hristisean

Dar, mai sunt și poezii care se nasc la fel de natural, dintr-o sete aprigă de sondare a propriului eu liric. Sunt încercări, repetate cu o conștinciozitate extraordinară cu scopul de a-și descoperi propria personalitate poetică. În această situație o regăsim și pe tânăra de 22 de ani, Diana Hristisean, studentă la Facultatea de Drept, dar și la Facultatea Artelor Frumoase, ambele în cadrul Universității de Stat din Republica Moldova. Asemenea majorității tinerilor de vârsta ei încearcă să-și descifreze importanța ca actor pe scena vieții, alături de oamenii din jur care o inspiră și o provoacă să-și joace rolul frumos, altruist și sincer: „Arătătorul își va pierde ținta/ Și pumnul te va strânge de mijloc/ Nu fii a suferințelor oglindă/ Zâmbește umbrelor ce vor să pierzi.../ În joc.../ Ai ochii verzi.../ Și, încă te mai rog/ Ca tu să râzi !" (din poemul „Aproape zeu").

Citindu-i și texte mai vechi, comparându-le cu cele scrise în ultimul an am putut observa noi cadențe, imagini tot mai proaspete ca niște mici bijuterii cusute pe simple broderii de suflet: „Și-albastrul, copt de liniște, din poezia „Sunt doar..." sau „În ochii tăi se-neacă multe măști" („Fenomen"). Aceeași sclipire poetică o regăsim și în poemul „Frământare": „Sau nu, mai bine să mă plimb pe-afară/ La Valea Morilor să beau înc-o cafea.../ Că parcă e o toamnă-n primăvară (...)". Toate aceste secvențe se remarcă în structura poeziilor prin prospețimea ideii care vine ca o briză într-o nopate toridă.

Dacă mulți dintre tinerii poeți încearcă să șocheze prin modernismul excesiv al construcției poetice, unde greu mai găsești emoții în versul lor alb, Diana Hristisean reușește cu succes – atât cât îi permite puțina experiență acumulată în urma studiului, a lecturii – să se exprime natural și blând, chiar și în versul clasic: „Afară ninge, parcă prima oară/ Aceeași iarnă s-a ascuns în noi/ Aruncă fulgii ei în voie, zboară/ Nu se grăbesc să moară-n palme moi// (...) Iar de prin albul ploilor de gheață/ Excentrică tresare viața mea/ Polisemantică lumină peste ceață/ Mai plânge iar, cum a mai plâns cândva" (din poemul „Lumină peste ceață").

Dovadă a talentului ei evidențiat de versul curat, melodic, care nu lasă loc de interpretări ascunse, vers aflat în permanentă dezvoltare, Diana Hristisean a obținut în 2016 „Marele Premiu" la Concursul Internațional „Grigore Vieru", ediția a VIII-a, pentru debut în poezie cu volumul *Citație pentru Iubire*.

Observându-i parcursul liric de până acum, nu pot să nu mă gândesc la numele ei care, în timp, va produce – sper – un ecou puternic în spațiul literar și în sufletele celor care o vor citi și de acum înainte. Câtă vreme există dorința de a trăi și gândi frumos, în sufletul nostru, al tuturora, poezia este la ea acasă.

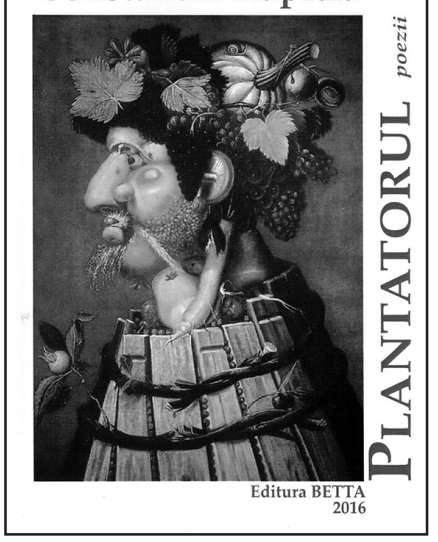
Plantatorul de iluzii

Ana Dobre

Pentru Constantin Kapitza, autorul volumului *Plantatorul*, poezia este un tărâm fabulos, dincolo de cuantele realului, unde totul este posibil în iluzie și în vis. Parabola biblică a semănătorului se suprapune perfect acestei viziuni lirice prin care se individualizează în contextul poeziei contemporane. Poetul este un *semănător* care își fixează *unghiul* din care alege *să-și planteze* semințele visului pentru a urmări cum vor răsări plantele și florile – poeziile sale. El este un plantator de iluzii, de visuri, animat de cunoaștere, țintind spre absolut și transcendere. Purtându-le permanent cu el („Semințele le-am luat cu mine"), poetul, așezat în durata așteptării – „timpul ce așteaptă", își seamănă semințele-aspirație sperând ca „iubirea să răsară îngerește" , „în ploi și vânt și-n cel mai mare soare", pentru a putea contempla esențele, „minunea lumii cum răsare".

Din acest *unghi al semănătorului*, răsare o întreagă lume cu „albe hotare" într-o imensă proiecție demiurgică în care se insinuează ideea lumii ca vis: „Cineva pune stăpânire/ peste orașe, țară, continente,/ în pântecele lor ca de mărgean/ creșteau oamenii noi,/ așteptând să evadeze, să umple/ noul pământ, alte hotare/ văzute în Visul cel Mare/ al Universului". *Respirarea* poetului ține totul în ființă prin puterea de creație a cuvântului: „Totul fugise din mine (...)/ numai poezia știa/ pe unde umblase/ atâția ani..." Ca *plantator* de cuvine, de idei și de imagini, pe care le *crește* „din sâmburi", el le așteaptă *creșterea*, evoluția, așadar, instalarea în durată. Trecerea le marchează evoluția în balansul etern dintre viață și moarte, în imagerie expresionistă, răsfrângând ideea morții insinuate clipă de clipă în viață, așa cum palmierul udat, pentru a crește, cu lacrimile-i îl anunța că „niciodată ramurile lui/ nu-i vor fi toiag"...

Creația umple permanent lumea „cu lucruri noi", „cu fapte, mișcări de noapte și de ziuă", în aceeași eternă pendulare între viață și moarte, însă, doar „tristețile noastre" rămân înscrise în „stâlpii stelelor". Prin urmare, trăirile, faptele se pot eterniza prin transfer în imaginarul creației, într-un permanent *schimb* ce ne marchează trecerea prin timp. În *altă imagine* ce vizualizează „imagini noi peste grămezi vechi", „gunoaiele omenirii strânse cu trudă", omul este „un tub fluorescent" ce străbate cuantele în aspirația spre lumina izbăvitoare.

În geneza mitică a lumii, Constantin Kapitza imaginează propria geneză, *facerea* sa fiind o reflexie a acesteia. În *Olarul și umbra*, miracolul lutului („Din lutul alb, un om,/ Din lutul galben, alt om,/ Din lutul negru, iar un om...") explică amprenta divină asupra creației dintâi și unitatea în diversitatea umană. După acest moment întemeietor, creația devine permanentă: *olarul* este urmat de *zidar* și de *tâmplar*, arhitectura universului fiind sacralizată prin gestul sacrificial al ultimului: „Apoi, un tâmplar și-a făcut propria cruce,/ dar noi l-am răsturnat pe ea,/ iar crucile au crescut pe cer, pe ziduri/ și s-au împrăștiat prin lume". De aceea, viața este o *supraviețuire*, un „joc viu", o „baladă", o trăire între limite, într-o „altă geometrie", unde „timpul nu se oprește,/ noi ne oprim", iar limitele, mai mult sau mai puțin vizibile, păstrează „secretul vieții noastre" care „se ascunde/ între un triunghi și un pătrat", oamenii fiind imprevizibili.

Condiția umană, tragică, presupune categoriile apriorice de spațiu și de timp, fragilitatea fiind exprimată în metafora „ață", aceasta fiind firul pe care-l *toarce* în „spațiul-fus", simbol al spiralei eterne: „Mă torceam, ața o dusem/ Drept în sufletul răpus".

Pesimismul, explicabil prin tristețea marii treceri și prin sentimentul zădărniciei, e depășit prin imagini ascensionale care presupun transcenderea, șansa omului de a-și depăși fragilitatea condiției prin dezmărginire și creație. *Zborul* traduce această imagine, reprezentând „totul pentru mine..." Simbolic, păsările – pescărușul, vulturul, porumbelul alb – sunt ipostaze ale gândului înaripat, iar „copacul transparent", „sângele împietrit", „cântul călătorind", „lanțul legat de piciorul unei zâne" sunt semnele terestrității, ale materialității grele care îl țin ca pe un „Icar legat, zburând". Deși drumul fiecăruia este unic, principiul integrator îi readuce pe oameni la același numitor. „Toți avem același izvor stelar", meditează poetul, oglindire a ideii unității totului și a egalității tuturor în fața destinului și a morții: „Toți vom pleca, încet, pe rând,/ cu siguranță..."

Constantin Kapitza scrie o poezie de reflecție asupra marilor probleme existențiale ale omului, fiind preocupat de amara condiție umană tragică, de raportul defectuos cu timpul, de durată, de trecere și de marea trecere, de viață și de moarte. *Cântecul* poetului, ca o simfonie, are muzicalitatea ritmurilor vieții, cu sincope și nerealizări, cu urcușuri și coborâșuri, cu izbucniri uriașe și acorduri line. Dincolo de imperfecțiuni, palpită, însă, sufletul generos al poetului care cuprinde în imagini lumea așa cum o vede, cum o înțelege și cum o transcrie în metaforă și simbol el însuși.

(Constantin Kapitza, *Plantatorul*, Editura Betta, București, 2016)

Pamfil Șeicaru la Ciorogârla

Niculae STOICA

În urmă cu 72 de ani, mai precis la 22 mai 1945, începea la București „Procesul ziariștilor naționaliști", incriminați drept „criminali de război vinovați de dezastrul țării", fiind inculpați 14 dintre cei mai prestigioși gazetari ai timpului, respectiv: Stelian Popescu (*Universul*), Pamfil Șeicaru (*Curentul*), Nichifor Crainic (*Gândirea*), dr. Ilie Rădulescu (*Porunca Vremii*), poetul Radu Demetrescu-Gyr, Romulus Dianu, Alexandru Hodoș, Ion Dumitrescu, Aurel Cosma, Gabriel Bălănescu, Romulus Seișanu, Ilie Popesu-Prundeni, Justin Ilieșu și Nicolae Iliescu. Ei au fost considerați antisemiți, antisovietici, antidemocrați și filogermani, pentru faptul că ar fi efectuat propagandă legionară, fascistă și hitleristă și că prin scrierile lor au susținut un regim autoritar, acțiuni ce ar fi avut drept consecință antrenarea României într-un război ce a dus la prăbușirea politică și militară a țării. Dintre ziariștii menționați, Pamfil Șeicaru a fost singurul judecat în contumacie, condamnat la moarte, degradare civică și confiscarea totală a averii. În ceea ce privește *Palatul Curentului* și tipografiile sale, au fost ocupate și folosite de trupele sovietice pentru editarea *Buletinului Armatei Roșii*. Pentru o vreme, tot aici a fost tipărit și oficiosul *Scânteia* al Partidului Comunist, mai târziu clădirea devenind sediu al securității statului. Imobilul există și astăzi pe strada Eforiei din București și adăpostește Agenția Națională a Funcționarilor Publici.

Dar cine a fost Pamfil Șeicaru și ce legătură a avut el cu localitatea Ciorogârla ? Pamfil Șeicaru, este considerat cel mai mare ziarist român din perioada interbelică, un adevărat geniu în ale gazetăriei. Referindu-se la talentul său, Rene Al. de Flers, un apropiat al ziaristului în ultimii ani ai exilului, în lucrarea *Pamfil Șeicaru – așa cum a fost* subliniază: „Cultura lui istorică și politică în gazetărie nu putea fi întrecută de nimeni. Diversitatea subiectelor abordate dovedeau imensa lui cultură generală, iar memoria excepțională de care dădea dovadă și capacitatea lui de apreciere a lucrurilor în adevărata lor valoare, uluiau." Din punct de vedere fizic, același autor ni-l descrie așa cum l-a cunoscut în primăvara anului 1944: „Intrând în biroul său, am văzut o persoană bine făcută, cu cap impozant, oacheș la față, păr negru ondulat și rebel, o mustață destul de voluminoasă și o privire asimetrică."

Patriot înflăcărat, subtil și realist observator politic, Pamfil Șeicaru, pe numele său adevărat Pamfil Popescu, s-a născut la 18 aprilie 1894 în comuna buzoiană Beceni și a murit în exil la Dachau, în Germania, la 21 octombrie 1980. A fost căsătorit cu Constanța, având o fiică, pe nume Viorica. Familia Șeicaru, își avea obârșia în comuna Șeica Mare din județul Sibiu, de unde bunicul patern a trecut munții și s-a stabilit în zona Buzăului. Probabil numele de publicist *Șeicaru*, se trage de la denumirea acestei comune. Tatăl său, pe nume Haralambie, funcționar C.F.R., a fost căsătorit cu Ana Popescu, casnică și împreună au avut patru copii: Pamfil, Virginia, Constantin și Maria. Studiile gimnaziale le efectuează la Tecuci, iar pe cele liceale la Bârlad, la Liceul „Gh. Roșca Codreanu". Aici îl cunoaște pe poetul Gheorghe Tutoveanu, directorul revistei literare *Freamătu*, care dându-și seama de calitățile intelectuale ale tânărului licean, îi pune la dispoziție cărțile din biblioteca sa, îi îndrumă studiul și îi recomandă drumul pe care să-l urmeze.

În anul 1914 se înscrie la cursurile Facultății de Drept a Universității din București, dar din cauza războiului mondial își întrerupe studiile și pleacă voluntar pe front. Ca militar, îl întâlnim cu gradul de sublocotenent în cadrul regimentului 17 Infanterie Mehedinți, unde participă la toate bătăliile purtate de armata română, de la Orșova până la Mărășești și Oituz, în Moldova. În anul 1916, în timpul unei lupte, aflându-se în tranșee pe *Dealul Moșului* de lângă Orșova, împreună cu al său camarad de arme, sublocotenentul Petre Găvănescu, au fost îngropați de vii de explozia unui obuz, dar au scăpat nevătămați. Atunci, pentru că a rămas în viață, a făcut legământ în fața lui Dumnezeu că în acel loc va ridica o mânăstire, promisiune pe care și-o va respecta, astfel că în perioada 1936-1939 construiește lăcașul căruia îi stabilește hramul Adormirea Sfintei Ana, după numele mamei sale. În legătură cu această ctitorie a sa, Pamfil Șeicaru, în anii amari ai exilului, povestea că: „pe locurile acelea se află o mânăstire ridicată de mine, pe a mea cheltuială, fără să cer nici o contribuție de la stat și nici prin subscripție publică. A fost ridicată întru pomenirea camarazilor mei morți în anii războiului pentru realizarea Daciei Traiane, care a fascinat generațiile ce au precedat anul crucial." (Rene Al. de Flers, *Pamfil Șeicaru așa cum a fost*)

Pentru faptele de vitejie dovedite în luptele de la Oituz, regele Ferdinand l-a decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul" în rang de Cavaler. De asemenea, primește din partea generalului francez Berthelot, șeful misiunii militare franceze, decorația „La Croix de Guerre". În ordinul semnat de regele Ferdinand se spunea: „Acord Ordinul Mihai Viteazul pentru vitejia și îndârjirea cu care a comandat compania de mitraliere în luptele de la cota 771 Cireșoaia, la 27, 28 și 29 august 1917". Totodată, ca purtător al Ordinului „Mihai Viteazul" în rang de cavaler, va fi împroprietărit cu 25 ha de teren arabil și 500 m teren pentru casă la Ciorogârla, în județul Ilfov, unde își va construi un mic conac și își va amenaja o „fermă model" cum îi plăcea să spună și care va deveni locul său de suflet.

După război, Pamfil Șeicaru își definitivează studiile juridice, obținând licența în Drept și își începe cu adevărat cariera de ziarist, colaborând cu mai multe dintre publicațiile vremii, la unele îndeplininind și funcția de director, cum au fost *Ora* și *Cuvântul*. În anul 1927, părăsește *Cuvântul* și își înființează propriul ziar denumit *Curentul*, cu orientare de dreapta, considerat a fi cel mai acid și combativ cotidian din perioada interbelică, primul număr apărând la data de 11 ianuarie 1928.

Flerul său politic deosebit a făcut ca marele ziarist să anticipeze multe dintre evenimentele ce s-au derulat pe scena politică a vremii. Astfel, în anul 1939, a fost singurul ziarist român care a prezis că mult promisele garanții militare oferite de Anglia și Franța referitoare la integritatea frontierelor României nu valorau nimic. În acest sens el arăta că: „Anglia trebuie să se pregătească

Conacul Pamfil Șeicaru din Ciorogârla (2016)

pentru propria apărare și abia după aceasta să garanteze și frontierele altor țări". De asemenea, a intuit inevitabila sacrificare a țărilor mici și mijlocii din Europa acelor ani, preziceri care aveau să se confirme în totalitate.

Când nu se ocupa de politică, marele maestru al condeiului își punea în valoare talentul său de pamfletar. Unul dintre cele mai usturătoare pamflete fiind cel publicat în exil, în anul 1954, adresat lui Mihai Sadoveanu, poreclit „contele de Ciorogârla" pentru faptul că între anii 1945-1949, în calitate de redactor la oficiosul comunist *Scânteia*, se instalase în conacul lui Pamfil Șeicaru de la Ciorogârla. Aciditatea pamfletului este distrugătoare și ea exprimă indignarea autorului față de cel care cândva se bucurase de prietenia și ospitalitatea sa, împroșcându-l cu cele mai înjositoare aprecieri: „Dimensiunile talentului dumitale, tovarășe, nu pot acoperi găleata cu lături a marxismului de ocazie pe care o porți cu atâta zel. Comuniștii îți folosesc prezența ca pe un argument menit să le justifice acțiunea de tâlhărire a sufletului românesc. Este trist tovarășe Sadoveanu, și o știi mai bine decât mine că faci parte din Comitetul de administrație a coloniei care până la 23 August 1944 a fost un stat suveran. M-am gândit mai ales la dumneata, la rolul sinistru pe care îl joci în această crucificare a neamului românesc. Și cu atât mai mult ne doare, cu cât mânjești ca un netrebnic tot ce ne-a încântat tinerețea noastră de prețuitori ai literaturii." (Victor Frunză, *Destinul unui condamnat la moarte*)

Articolele și pamfletele sale i-au atras mulți dușmani, fiind acuzat de șantaj, făcându-se afirmația că fiecare etaj al clădirii Palatului Curentul a fost construit în urma unui mare șantaj, în acest sens devenind proverbial sloganul *șantajul și etajul*, despre care marele ziarist a povestit ulterior că a fost lansat de Nichifor Crainic. Ca un răspuns la acuzele adversarilor, Pamfil Șeicaru, afirma în mod ironic că „Cei mai mulți bani i-am câștigat nu pe ce am publicat, ci pe ce nu am publicat".

Pe Pamfil Șeicaru îl regăsim și pe eșichierul politic al vremii, în anii 1928, 1931 și 1933, fiind ales deputat ca „independent". În această calitate el declara că „nici un parlament nu va face bine unui popor pe termen lung, ci doar va duce la decizii pripite și interesate care nu vor sluji oamenilor", afirmație care poate fi interpretată ca o opțiune pentru o conducere autoritară, așa cum a fost cea exercitată ulterior de mareșalul Antonescu, care a guvernat după principiul „statul sunt eu". Relevante în această direcție sunt și afirmațiile „nu dau doi bani pe opinia publică" sau ,"prostia omenească se manifestă prin opinia publică".

Ca urmare a pătrunderii trupelor sovietice pe teritoriul României, la data de 10 august 1944, Pamfil Șeicaru părăsește țara cu direcția Madrid, unde nu va ajunge decât în anul 1945, fiind transportat cu un avion de faimosul ofițer german de origine austriacă, Otto Skorzeny. Înainte de plecare, la 9 august își dă demisia din funcția de director al ziarului *Curentul*. Scrisoarea de demisie a fost citită în redacție, a doua zi fiind publicată și în ziar. Iată ce spunea în această scrisoare: „Lupta mea încetează. Nu mai am nimic de retractat, nimic de repetat dintr-o lume străbătută de dogoarea unei convingeri. Dacă lupta a fost pierdută, nu înseamnă că a fost nedreaptă cauza. Aș vrea ca evenimentele să-mi dovedească netemeinicia temerilor mele și fericit aș fi, chiar cu prețul unei existențe pribege pentru restul vieții, să nu fi avut dreptate și o colaborare cu Rusia sovietică să fie posibilă, România păstrându-și întreaga ei suveranitate. Lupta mea încetând, nu mai am nici un rost de a conduce mai departe Curentul." În Spania se stabilește la Palma de Mallorca, apoi la Madrid, iar începând cu anul 1974, îl găsim în Germania unde își află sfârșitul după alți șase ani. În cei 35 de ani de exil, deși în permanență este ponegrit și marginalizat de ceilalți membri de vază ai exilului românesc, el scrie necontenit și publică multe lucrări valoroase despre istoria României și unele dintre personalitățile sale, unele dintre acestea fiind editate după 1989 și în țara noastră.

În urma netezirii relațiilor cu regimul de la București, la data de 19 decembrie 1966, printr-un Decret al Consiliului de Stat este grațiat de pedeapsa suferită în anul 1945, iar în luna august 1976, Pamfil Șeicaru este adus în țară pe cheltuiala Statului Român, urmând să fie primit de președintele Ceaușescu, lucru care nu s-a mai realizat însă, fiind primit doar de generalul Nicolae Doicaru. Cu această ocazie „Conu' Pamfil", cum a pretins însoțitorilor săi să i se adreseze, a petrecut opt zile în România, reușind să-și viziteze conacul de la Ciorogârla și proprietatea viticolă de la Mangalia. (Florian Bichir, *Pamfil Șeicaru. Un condei de geniu, strivit între două date: 23 august 1944 – 23 august 1976*)

La 21 octombrie 1980, inima acestui titan al presei românești a încetat să mai bată, fiind înhumat la Dachau, în Germania. Ulterior, rămășițele sale pământești au fost aduse în țară și reînhumate alături de părinții săi în Cimitirul Sfânta Vineri din București, pentru ca la 20 octombrie 2005, ele să fie duse și înmormântate în pridvorul ctitoriei de pe Dealul Moșului de la Orșova, Mănăstirea Sfânta Ana, unde astăzi își doarme pentru totdeauna somnul cel de veci și unde a fost înființat un muzeu „Pamfil Șeicaru".

Despre Pamfil Șeicaru și locuirea sa la Ciorogârla sunt multe lucruri de spus. Conacul său este situat în imediata vecinătate a pădurii Ciorogârla (Cotroceanca), pe vechea șosea a Piteștiului. Aici, în clipele de răgaz, se plimba și își limpezea gândurile, bucurându-se de aerul curat și mireasma florilor de pădure. La conacul de la Ciorogârla, a cărei imagine actuală o vedem în fotografia alăturată, Pamfil Șeicaru și-a amenajat o fermă model de care era foarte mândru și din care, după război, avea să se înfrupte fără rușine metamorfozatul scriitor Mihai Sadoveanu. În acest sens, un episod prezentat de Eugen Frunză (*Destinul unui condamnat la moarte – Pamfil Șeicaru*), este edificator: „Prin toamna lui 1945 [...] doi redactori de la *Scânteia* făceau naveta între sediul fostei gazete Curentul, din buricul capitalei, unde se tipărea acum *organul* pe-ce-re-ului și frumusețea de fermă de la Ciorogârla, care fusese și ea a marelui gazetar. Numai că acolo locuia acum Mihai Sadoveanu. Ziariștii care veniră la Ciorogârla pentru a lua în primire noul articol de pagina întâi a *Scânteii* și de a primi *bunul de tipar* la cel anterior, nu mai trebuiră să facă anticameră. Maestrul se plimba țanțoș prin grădina fermei. Niște curcani ca niște viței, își umflau penele și se înfoiau hohotind. Execuția lor urma să aibă loc eșalonat, în timpul și după sărbătorile Crăciunului, în favoarea reprezentantului noii puteri, căruia i se dăduse dreptul de a se folosi de tot ce abandonase *fascistul* de Șeicaru. Cum ziariștii rămâneseră muți de uimire la vederea namilelor de păsări, maestrul le reteză elanul fără drept de replică, zicând: *Ce ați rămas așa mirați ? Iaca și aistea-s niște biete pasarele, că altfel cum sî li zâșim ?*"

Și cum așchia nu sare departe de trunchi, iată că după anul 1991, la Primăria comunei Ciorogârla s-a prezentat o anume H. Smaranda din Iași, urmașă a scriitorului, care a solicitat retrocedarea conacului și a celor 25 ha de teren pe care le deținuse Pamfil Șeicaru. Motivul invocat era acela că în anul 1948, în timp ce Mihai Sadoveanu locuia la Ciorogârla, cu ocazia întocmirii Buletinului proprietarilor și al proprietăților deținute, acesta se declarase drept proprietar al averii lui Pamfil Șeicaru. Numai că, edilii comunei nu s-au lăsat păcăliți, cazul ajungând în justiție, unde cererea de retrocedare menționată a fost respinsă.

În ceea ce privește conacul, acesta, după 1989, s-a aflat în posesia nou înființatei S.C. Cilezo SA, succesoarea IAS Ciorogârla care își avusese sediul în acea clădire. După câțiva ani societatea în cauză a dat faliment, iar bunurile i-au fost scoase la licitație și vândute, inclusiv conacul.

Astăzi, în satul Ciorogârla mai există o persoană care l-a cunoscut pe Pamfil Șeicaru. Este vorba de finul ziaristului, profesorul octogenar Pamfil Tudor, fiul învățătorului Ion M. Tudor. Acesta ne-a relatat că marele ziarist a fost implicat activ în viața comunității ciorogârlene contribuind prin autoritatea sa, ori pe plan material, la realizarea multor obiective de interes social, printre care amintesc: electrificarea comunei în anul 1937, pavarea șoselei cu piatră cubică de granit, construcția sediului primăriei, a unei băi populare sau ajutând cantina școlară cu produse alimentare din ferma proprie. De asemenea, la serbările organizate la sfârșit de an la școala satului ori cu alte prilejuri, a fost prezent împreună cu familia, oferind premii cărți sau dăruind îmbrăcăminte și încălțăminte elevilor proveniți din familii nevoiașe. Dintr-un proces verbal identificat în arhive, rezultă că la 18 aprilie 1937, alături de personalități din administrația centrală și locală (dr. C. Angelescu, ministrul Educației Naționale, prof. dr. Șt. Șoimescu, comandantul Falangei străjerilor, Ion Dongorozi, director O.E.T.R., colonel Solacolu, prefectul județului Ilfov, bolintineanca Elena N. Dinu, revizor școlar al jud. Ilfov, preoții Gheorghe Angelescu și Anghel Tudor) participa împreună cu familia, la festivitățile prilejuite de reînființării „organizației străjerilor" din școală, a sfințirii și înălțării pe catarg a pavilionului național. (ANIC, Fond *Ministerul Culturii Naționale, Direcția Învățământ Primar*, dosar 319/1941)

În semn de omagiu pentru marele ziarist, după decembrie 1989, liceului din Ciorogârla i s-a dat denumirea de „Pamfil Șeicaru".

Geto-dacii în izvoare antice

Constantin Bărbuță

Motto: *Geții și dacii vorbesc aceeași limbă*. (Strabon)

Comemorarea, în acest an de grație, a 2000 de ani de la trecerea în veșnicie a celui ce a fost „întâiul cântăreț al pământului românesc”, poetul latin Publius Ovidius Nasso (43 î.Hr. – 17 d.Hr.), exilat la Tomis în anul 8 al erei creștine de împăratul Augustus, merită, în opinia noastră, readucerea în atenție a unor momente unice ale istoriei și civilizației strămoșești, despre care, autori antici recunoscuti au scris elogios și în acordul adevărului istoric.

Aria de răspândire și locuire getică a fost menționată de timpuriu (sec. V î.Hr.) de către Tucidide, istoric grec și de contemporanul său, Herodot (484-425 î. Hr.), supranumit „părintele istoriei”, primul afirmând că după ce se trece de muntele Haemus (Balcani) îi întâlnești pe geții ce fac parte din neamul tracilor, iar al doilea, relatând în lucrarea sa *Istorii* despre campania regelui persan împotriva sciților (514 î.Hr.), menționează Istrul, fluviu ce se varsă în mare prin trei brațe, unde trăiesc geții care se cred nemuritori, când de fapt ei sunt „cei mai viteji și cinstiți dintre traci”.

Despre geții și fluviul cel mare, Istru, amintește și istoricul-filosof Arrian (sec. II î.Hr.) atunci când povestește evenimentele ocazionate de campania regelui Alexandru Macedon împotriva lui Dromihete, șeful unei uniuni de triburi getice, confruntare în care vestitul cuceritor și falanga sa nu au putut obține victoria, deși trecuseră Istrul.

Autor al unei lucrări monumentale în 44 de cărți, istoricul Trogus Pompeius (I î.Hr.) este primul care îi menționează pe daci ca fiind „o mlădiță a getilor”, afirmatie pe care Strabon (63 î.Hr. – 19 d.Hr.) în lucrarea sa, *Geografia*, o întărește convingător susținând prin multiple argumente că „dacii și geții au aceeași limbă”.

În sfârșit, relativ la spațiul de răspândire și locuire getică, definit în timp carpato-dunăreano-pontic, stau mărturie numeroasele triburi geto-dace pe care Ptolemeu (II d.Hr.), geograf și astronom grec originar din Egipt, le localizează cu precizie în Banat și Oltenia – albocenzii, Transilvania – Apulii, Moldova – carpii, Bucovina – costobocii sau crobizii în zona Pontului Euxin, cu râurile Alutus, Marisus, Crisis, Samus, Piretus, între munții Carpatos și râul Tyras (Nistru).

La începutul erei creștine, plasată cronologic în al 31-lea an de domnie, în pace și prosperitate a împăratului Augustus, societatea geto-dacă atinsese acel stadiu de organizare socio-politică și economică, devenind, după aproape un secol, țintă a expansiunii romane. Izvoarele istorice consemnează bogăția și calitatea produselor agricole originare din Pont, îndeosebi grâu, vite și oi, miere, ceară, vin etc., care predomină în piețele marilor orașe balcanice și mai departe.

Cunoscutul orator și om politic Demonstene (IV î.Hr.), contemporan cu Aristotel, semnala în discursurile sale dependența cetăților grecești de importul de grâu din Sciția, fapt confirmat și de Arrian atunci când descrie holdele bogate prin care falanga macedoneană înainta cu greu în urmărirea celor zece mii de geți în campania de pedepsire din anul 335 î.Hr.

Născut în Pont în anul 63 î.Hr., geograful Strabon relatează despre încercarea lui Burebista (82-44 î.Hr.) de a-i înduplleca pe geți sa renunțe la vin, el reușind formarea unei mari împărății, recunoscută de locuitorii din Dyonnisopolis, iar poetul Virgiliu menționează ogoarele nesfârșite și fără arbori ale geților, în timp ce Ovidiu amintește turmele de oi cu lâna aspră și mulțimea cailor supuși la curse lungi.

Interesante și demne de luat în seamă sunt relatările autorilor antici, istorici, filosofi, geografi, scriitori etc., despre obiceiurile și trăsăturile de caracter ale geto-dacilor, a căror cunoastere pot constitui repere de autenticitate vizavi de realități și analogii în timp.

Opera lui Ovidiu, poetul „răpus de al sau talent”, trăitor aproape un deceniu în mijlocul geților, pe țărmul dobrogean, reprezinta și o sursă istorică veritabilă prin imaginea dură, dar veridică asupra vieții de zi cu zi în urmă cu două milenii: geții, neam salbatic, cruzi, aspri, nesupuși, cu părul și barba niciodată tunse, folosesc piei de animale spre a se apăra de gerurile năpraznice, nu se despart de cal și cuțit și beau vinul înghețat sfărâmându-l în bucăți, a căror limbă poetul a învățat-o deaorece „barbarii nu cunosc limba latină”.

Menandru – dramaturg grec vorbește despre viața „necumpătată” și obiceiul bărbaților geți de a-și face semne pe trup, iar Pomponius Mela (I î.Hr.), geograf roman, știe că la geți nici unul nu ia o singură femeie, „fetele de măritat sunt cumpărate, cele cinstite și frumoase au un preț mai bun”, informații pe care le aflăm și la Plinius cel Bătrân (I d.Hr.) sau Strabon.

Stratificarea socială în societatea geto-dacică, o spun majoritatea autorilor antici, romani îndeosebi, era evidentă încă din secolele premergătoare erei creștine; tarabostes-pileati, reprezentând nobilimea recunoscută după căciula din pâslă sau lână, comati constituiau categoria oamneilor liberi, cea mai numeroasă.

O primă organizare politică sub forma uniunii de triburi datează din sec. IV-III î.Hr., relatată de Strabon și Arrian, care descrie conflictul dintre Dromihete și regele macedonean Lisimah (291 î.Hr.), urmat de Burebista (I î.Hr), primul rege al unul stat dac centralizat, care începe sa îngrijoreze Roma, prefigurând războaiele secolului următor cu consecințele cunoscute.

Vorbind despre epoca lui Burebista, istoricul got romanizat Iordanes (VI d.Hr.), în lucrarea sa *Getica*, prezintă rolul lui Deceneu, sfătuitorul și îndrumătorul său cel mai apropiat în civilizarea geților, pe care i-a instruit în științele fizicii, filosofiei, logica și etica, astronomia și științele naturii sau elemente de medicină despre care, un secol mai târziu, în lucrarea *Despre materia medicală* a lui Dioscoride, medic militar al împăratului Claudius (54-42 î.Hr.), unde sunt menționate peste 40 de plante, unele în limba getică, la care apelau strâmoșii noștri, între care izmă, mușețel, urzică, măghiran, cimbru, soc, limba boului, talpa gâștii ș.a.

O probă elocventă despre evoluția ascendentă a civilizatiei geto-dace în primul secol al erei creștine este prezentată de istoricul Dio Cassius (sec. II d.Hr.) în impresionanta sa lucrare *Istoria romană* în 80 de cărți, care, între altele, reprezintă cel mai valoros izvor literar pentru istoria Daciei. Aici el expune momentul premergător luptei de la Tapae dintre Traian și Decebal, în care, pe o ciupercă mare era scris cu litere latine expresia simbolică *Decebalus per Scorilo*, ce atestă, în opinia cercetătorilor două adevăruri istorice, anume, dacii cunoșteau scrierea, pe de o parte și la șapte decenii după Ovidiu aveau cunoștințe de limba latină.

Izvoarele istorice despre trecutul milenar al poporului nostru sunt generoase, iar cunoașterea lor, în orice etapă a vieții, constituie o îndatorire patriotică, cetățenească.

Simpozionul „Mediul ambiant și dezvoltarea durabilă”

Prof. mentor Romica MARIN
Director Școala Cartojani

Motto: *Natura nu ne cere să fim geniali, ajunge să fim raționali*. (Mariana Fulger)

În fiecare an pe 22 aprilie se sărbătorește Ziua Pământului, ziua când s-a născut mișcarea pentru protejarea mediului înconjurător. Evenimentul s-a petrecut în SUA, într-o perioadă când s-au întâmplat mai multe evenimente deosebite, printre care înăbușirea, prin folosirea armelor de foc, a revoltei unor studenți împotriva războiului din Cambodgia („Masacrul din 4 mai”), apariția fibrelor optice, succesul melodiei „Bridge over Troubled Water”, ultimul album al formației Beatles, moartea lui Jimmy Hendrix, un accident nuclear în Carolina de Sud la centrala nucleară din Savannah River din apropierea orașului Aiken (nerecunoscut timp de 18 ani), poluarea foarte mare cu gaze și fum, considerată „semn al prosperității”. Despre mediul înconjurător a început să se vorbească din ce în ce mai des și în anul 1970 a fost fondată Ziua Pământului ce a fost celebrată în primul an de circa 20 milioane de cetățeni americani, în marea lor majoritate tineri și foarte tineri. După două decenii, în anul 1990, peste 200 milioane de oameni din 141 de țări au transformat Ziua Pământului într-o manifestare de amploare în istoria omenirii, prin alăturarea lor în dorința de a milita pentru un viitor mai bun al planetei noastre. În anul 2009, Organizația Națiunilor Unite (ONU) a declarat ziua de 22 aprilie ca sărbătoare oficială a planetei Pământ și expresie comună a dorinței tuturor de a construi o societate stabilă, pentru un viitor mai curat și mai verde.

Cu acest prilej, anul acesta s-a desfășurat cea de a IV-a ediție a Simpozionului „Mediul ambiant și dezvoltarea durabilă” la Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu”, având drept motto „Să gândim global și să acționăm local !”. Simpozionul se desfășoară în cadrul Proiectului Educațional Interjudețean „Mai mult verde pentru sănătatea ta”, proiect cuprins în caledarul CAER, poziția 986 și derulat în cadrul Liceului pe o perioadă de 4 ani, coordonat de profesorii Mihaela Enache, Romica Marin, Vasilica Dae și Mădălina Dionysatos.

În cadrul proiectului, în anul anul acesta s-au realizat o serie de lucruri frumoase: plantarea de flori și pomi, construirea unor etajere pentru flori și diferite suporturi, reamenajarea grădinilor liceului.

Membrii echipei sunt cadre didactice din liceul nostru, dar și reprezentanti ai ISJ Giurgiu: prof. Oprișan Gigi – Inspector Școlar General, ISJ Giurgiu; prof. Rența Virginia – Inspector Școlar General Adjunct; prof. Nichita Adrian, Inspector școlar de specialitate; prof. Matei Georgeta, prof. ing. Enache Silvia,

prof. Stănescu Georgeta – Inspector Școlar; prof. Adriana-Lelia Trofin – Inspector Școlar; prof. Andrasi Ildiko – Inspector Școlar; prof. ing. Beldiman Iuliana – dir. adjunct; prof. Tudose Cătălin, informatician; prof. Enache Onisei, prof. Dobrin Vasile; prof. Grigore Andreea Narcise; prof. Militaru Adriana; prof. Badea Ramona; prof. Sima Georgeta; prof. Bordieru Emilia; prof. Ioniță Ecaterina; Popescu Silvia – bibliotecar; prof. Chiva Aurica; sponsor principal – Sindicatul Învățământului Preuniversitar Giurgiu, Afiliat Spiru Haret.

Simpozionul „Mediul ambiant și dezvoltarea durabilă” urmărește să promoveze dezvoltarea durabilă și promovarea exemplelor de bună practică din comunitățile urbane și rurale, dar și valorificarea unor soluții viabile, găsite sau propuse de participanții la simpozion și să dea posibilitate cadrelor didactice din zona de nord a județului să participe direct la cele trei secțiuni individual sau cu elevi.

Simpozionul a avut trei secțiuni: A – Să gândim global și să acționăm local / abordări interdisciplinare în scopul educației pentru dezvolare durabilă; B – expoziție cu lucrări practice, desene, colaje, postere și fotografii reprezentând mediul înconjurător; C – proiecte, activități extrașcolare și exemple de bună practică derulate în școli.

Anul acesta, la simpozion s-au înscris 105 lucrări, prezentate de elevi și profesori pe cele trei secțiuni. Au fost încheiate mai multe parteneriate între liceu și școlile și liceele participante, din mai multe județe, s-au purtat discuții pe margina lucrărilor prezentate, iar lucrările susținute în plen au avut un impact pozitiv asupra cadrelor didactice prezente, care reprezentau ciclul primar, gimnazial și liceal. Au fost abordate teme diferite privind protecția mediului înconjurător, exemple de bune practici din comunitățile natale, dar și lucrări practice, expuse, din materiale reciclabile, refolosite, ce au demonstrat creativitate și implicare.

Au fost prezenți la eveniment, reprezentanți ai ISJ Giurgiu (dl inspector Nichita Adrian), Sindicatul Învățământului preuniversitar Giurgiu (dl. președinte Florescu Mircea), directorul și directorul adjunct din Liceului Tehnologic „D. Bolintineanu” (doamnele Enache Mihaela și Mădălina Dionysatos), directori ai unităților școlare din comunele Roata, Mârșa, Cosoba; cadre didactice din Liceul Tehnologic „D. Bolintineanu”, Școlile Gimnaziale Bolintin Vale, Bolintin Deal, Malu Spart, Cosoba, Florești-Stoenești, Tântava, Grădinari, Cartojani, Adunații Copăceni, Mihăilești, Liceul Tehnologic Ciorogîrla s.a, elevi din liceu și școlile gimnaziale participante.

Simpozionul s-a desfășurat în parteneriat cu ISJ Giurgiu, CCD Giurgiu și Agenția de protecție a Mediului Giurgiu și a fost sponsorizat de Sindicatul Învățământului Preuniversitar Girgiu, afiliat „Spiru Haret” și de coordonatorii proiectului.

În deschidere, un grup de elevi din Școala Gimnazială Bolintin Vale, coordonați de înv. Dobrin Maria, au interpretat cîntece populare despre natură. S-a continuat cu alocuțiunile partenerilor, coordonatorilor și sponsorilor, apoi s-au prezentat lucrările pe secțiuni și în final s-au tras concluzii.

Echipa de organizare a asigurat buna desfășurare a simpozionului, sarcinile au fost împărțite și fiecare a avut o anumită responsabilitate în proiect sau simpozion. Pe această cale mulțumesc atât echipei de organizare, cât și cadrelor didactice și elevilor din liceu, care au sprijinit buna desfășurare, cadrelor didactice și elevilor participanți la acest eveniment cu lucrări.

Acest eveniment a oferit posibilitatea elevilor și cadrelor didactic să prezinte diferite rezultate ale muncii lor, să promoveze exemple de bună practică, să cunoască modul de acțiune din alte unități școlare cu privire la proiecte ce privesc protejarea și conservarea mediului înconjurător în vederea unei dezvoltări durabile.

Clubul de istorie

Ciprian NECȘUȚU

Ziua în care a avut loc ședința Clubului de Istorie din 13 mai a marcat și triumful, îndelung așteptat, al primăverii asupra ultimelor mofturi ale iernii. Prin urmare, participanții au sosit în număr mare, cu chef de vorbă și dezbateri aprinse. Cum câțiva

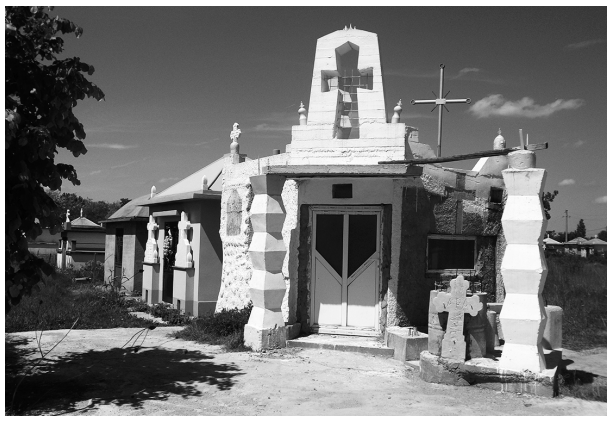
dintre aceștia (Alexandra Firiță, Alexandru Cazacu, Gabriel Dragnea...), proveau din lumea literelor, am convenit să alocăm un spațiu generos literaturii.

După cum vă amintiți de la precedenta ediție, tema Clubului a fost *Arta Monumentelor Funerare*, una accesibilă, ce a avut parte de expuneri pe măsură. După un prim moment, în care s-au prezentat cele mai noi „achiziții" legate de trecutul zonei bolintinene (fotografii, piese ceramice, ba chiar și un fragment dintr-un presupus „meteorit"), dl Vasile Grigore a invitat asistența la o primă „tranșă" de literatură. Au recitat, mai întâi, trei tinere și talentate eleve de la școala din Florești, membre ale Clubului nostru: Florentina Grigore, Ana-Maria Saijari și Ana Paraschiv, care au venit însoțite de prof. Silvia Stancu. Le-au urmat patru „condeie" deja consacrate (Alexandra Firiță, Gabriel Dragnea, Alexandru Cazacu și Florică Dan), care au prezentat rânduri sensibile, ce au stârnit emoții sincere publicului asistent.

Intrându-se în tema propriu-zisă a întâlnirii, dl Vasile Grigore a făcut o scurtă expunere asupra valorilor artistice prezente în cimitirele și bisericile din zona noastră și a atras atenția asupra stării lor de conservare și a extrem de deficitarei valorificări în folosul educației, patrimoniului și turismului. De asemenea, a salutat prezența pentru prima dată la lucrările clubului a unor persoane deosebite, precum prof. Pamfil Tudor (fost președinte al Consiliului Județean Ilfov) sau scriitorul Alexandru Cazacu. De asemenea, a vorbit și despre prea puțin cunoscutele „fire" ce leagă oamenii și satele din jurul Bolintinului, pornind de la monumentele funerare ale familiei boierești Băleanu de la Bolintinul din Deal (opere ale sculptorilor Storck), pomenind-o pe Emanuela Robert de Roma, mare proprietară la Bolintin Vale, pe Marina Știrbey și cumnatul ei Gh. M. Cantacuzino, proprietara și arhitectul restaurator al conacului de la Drugănești/ Stoenești, pe generalul Ioan Em. Florescu, creatorul armatei române moderne, a cărui familie deținuse satul Florești și căruia i s-a rupt o roată la „bicicletă", într-o primă cursă ciclistă, tocmai la Bolintin... A încheiat arătând câteva exemple savuroase de kitch funerar contemporan, care au făcut o dată mai mult necesară afirmația că „mare-i grădina lui Dumnezeu !".

Următorea alocuțiune a fost susținută de d-na Constantina Chiva, care, în urma unei vizite de documentare efectuată în Cimitirul Bellu a adus informații și imagini bogate și ilustative în privința calității artistice a monumentelor funerare bucureștene.

Despre unele ceva mai speciale, a vorbit următorul locutor, dl Niculae Stoica, care s-a referit la Monumentele Eroilor din comuna Ciorogârla, aducând date inedite, completate de consăteanul dumnealui, prof. Pamfil Tudor.

Brâncuși "recuperat" la Malu Spart

Extrem de bogat în imagini și informații a fost momentul susținut de prof. Corneliu State și elevii dumnealui, dintre care relevăm descoperirea resturilor unei vechi pietre de hotar, precum și unele detalii pitorești, care apropie cimitirul de la Florești de cel supranumit „vesel" de la Săpânța.

Pr. Vasile Valeriu Dumitrescu și-a purtat pașii în satul Bucșani, atrăgându-ne atenția asupra unui foarte interesent monument dedicat eroilor, precum și despre câteva piese de artă funerară aparținând „boierilor" de demult ai locului, pe nume Cociu, Stoicovici, Cangea...

A urmat dl Ștefan Crudu, un neobosit scrutător al vestigiilor trecutului, care de această dată ne-a vorbit despre pățaniile, mai întotdeauna nefericite, a unor modeste „morminte fără trup", a cenotafurilor eroilor din cel de-al Doilea Război Mondial, bolintinenii Mișu Barbu și Sile Tănescu, cărora posteritatea ar fi avut datoria să le fie recunoscătoare. Starea deplorabilă a monumentului dedicat lui Mișu Barbu, căzut eroic în august 1941 în asaltul pentru cucerirea Odesei, a stârnit o mâhnire profundă participanților la Club, care și-au propus să îndrepte situația. Astfel, în zilele premergătoare sărbătorii de Înălțarea Domnului (Ziua Eroilor) prin implicarea financiară a membrilor Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu, s-a reușit degajarea mormântului de mizeriile adunate în atâția ani de abandon și nepăsare, acțiunea urmând să continue până la aducerea acestuia cât mai aproape de starea inițială.

După un al doilea moment literar, discuțiile au fost urmate de d-na prof. Gianina Mehedințu, care ne-a arătat și vorbit despre câteva foarte prețioase morminte și monumente funerare aflate în cimitirul vechii biserici a Drugăneștilor. Am aflat astfel despre epopeea ultimilor reprezentanți ai unui vechi neam de boieri, căpitanul Alexandru Drugănescu și cele trei fete ale sale. De asemenea, ne-a vorbit și despre un alt neam, Serachitopolu, mai puțin cunoscut însă cu multe implicații în zona noastră.

Doamnei profesoare i-a urmat d-na Mioara Mănescu, care a atras atenția asupra valorii inestimabile a monumentelor funerare aflate la mănăstirea și cimitirul de la Ciorogârla, expunând auditoriului impresiile iscate de mormintele unora precum Samurcaș, Mărăcineanu, Heliade Rădulescu, Frosa Sarandi, Bolintineanu, Beldiman, Serachitopolu etc.

Prin urmare, o ediție extrem de bogată a Clubului de Istorie, din care am spicuit numai câteva din multele și instructivele intervenții și discuții ce au avut loc cu participarea și implicarea următorilor: Marian Grigore, Pamfil I. Tudor, Niculae Stoica, Ciprian Necșuțu, Constantin Vasile, Constantina Chiva, Corneliu State, Mioara Mănescu, Ani Cîrciumaru, Raul Cîrciumaru, Ana-Maria Saijari, Ana-Maria Paraschiv, Florentina Grigore, pr. Vasile Valeriu Dumitrescu, Silvia Stancu, Ștefan Crudu, Ștefania Costache, Valerian Crețu-Taulescu, Nicolae Ciubuc, Alexandra Man, Gianina Mehedințu, Florică Dan, Alexandru Cazacu, Alexandra Firiță, Mugur Firiță, Victoria Dobrișan, Gabriel Dragnea, Alexandra Maluspărteanu, Maria-Alexandra-Denisa Mache, Adriana Păduraru și Vasile Grigore.

Pentru ediția următoare, din plină vară, la mijloc de iulie, pe 15, s-a propus o temă legată de cifra 7, adică 1877, 1917... Vă așteptăm !

Imagine pe o cruce din "Cimitirul Vesel" (Florești)

Florentina GRIGORE

În orașul

În orașul ăsta-n care
Pomii cresc la întâmplare,
Statui într-un tablou poetic
Coborâte prin spatele șalului
Aflate într-un mod haotic
Din recea poveste a Bolintinului.

În orașul ăsta-n care
Oamenii își joacă rolul
Pe o scenă de ciment
Cu trotuare egale, jalonate-n șoapte
De felinare imaginare,
Ce-și scutură fotonii
Palizi, lenți și obosiți.

Ei așteaptă gongul perfect,
Într-o scenetă făr' de defect
Însă doar un anticlopot bate
În ding-dang-uri necuminți.

Și chiar în orașul ăsta mic
Unde oameni-mi par case
Ce se plimbă prin nimic
Zâmbind prin ferestrele-ntoarse.

În orașul ăsta mic
Cu mansarde-n admirație
Și cu străzi într-o eternă reparație
Cu colțuri învăluite în fuioare gri de fum
N-ai loc de ceața de pe drum
Cu parfum de mici și pastramă
Eșuezi încercând aerului să-i dai vamă.

În orașul ăsta
Stau bolândă-ntr-o mansardă
Care nu îmi aparține
Căutând spre disperare
Scara către nicăieri.

În orașul ăsta-n care
Mi-ascund sufletul prin ziare
Cu povești întortocheate
Și cu știri ce m-anunță
Cum mi-a fost alaltăieri
Dar chiar aici... în orașul ăsta,
Fiecare mâine-i ieri.

Ana-Maria SAIJARI

Bolintin

Într-un loc unde doar beatul poate merge drept,
În locul în care și câinii au un drept,
Unde ploaia-ți pică-n cap sub cortina din palat,
Din palat placat cu aur, făcut cu bani de la stat.

Ai putea frumos să-ți iei papuci din florărie,
Să mănânci covrigi „în față la Judecătorie",
Sau să te împiedici pe trotuar, de vreo bordură;
Te ferești de toți, cine știe ce îți fură !

Dar, vezi cum faci și ce faci, să nu ajungi la spital !
Că vii cu mâna ruptă și pleci de la vale, tot la deal !
Însă, peste gropi și noroaie există și părți bune:
Magazine, piețe... cât o lume !

Principalul în Bolintin stă doar în existență.
Nu contează cine ești, tre' să fii tare de esență.
Și, poate eu sunt bipolară, poate nici nu știu ce zic,
Dar, ține minte: există multe părți dubioase,
În acest oraș mic !

Ana PARASCHIV

Un ultim drum

Cui crezi că-i mai pasă după ce-ai murit ?
Oare vei părăsi grandios raiul vrăjit ?
Toți te vor uita ușor, tu chiar te-ai prăpădit ?
Ai plecat, nu te întorci, oare ai trăit ?

Toți în jurul tău te plâng cu lacrimi creionate
Care, după un timp, vor dispărea cu toate.
Te pun într-o cutie, așa numit sicriu
Dintr-un mesteacăn negru, fumuriu.

Nu te-ai gândit că te-ar putea înjunghia în spate.
Te-au dus pe-un ultim drum, pietruit cu smaralde.
O piatră funerară te-nlănțuie în amintirea lor,
Fantasmă ștearsă în un al minții pridvor.

La mormântul tău va zace o cruce mică, albă,
De marmură lucioasă, cioplită și-ncrustată
Cu al tău nume gravat pentru eternitate-n piatră
Și-o poză mică, într-o ovală ramă.

(Florentina Grigore, Ana-Maria Saijari și Ana Paraschiv sunt eleve în clasa a VI-a la Școala Gimnazială nr. 1 Florești; profesori coordonatori Silvia Georgiana Stancu și Maria Ciocîrlan)

Mersul târgului

Ștefan CRUDU

30.04.2017: *Forme de adaptare – tabără otomană*

Meteorologii ne spun că vom fi nevoiți în viitorul apropiat să ne adaptăm la condițiile climatice în schimbare, vizibile prin fenomenele extreme ale vremii. În săptămâna aceasta am trecut de la brumă și chiar îngheț (luni și marți dimineața) la temperaturi de vară de cca 27^0 C iar în noaptea de sâmbătă spre duminică o ploaie torențială cu primele fulgere și tunete din acest an a perturbat buna desfășurare a târgului, deoarece a rărit cumpărătorii (cei nemotorizați). Cu toate acestea s-au vândut foarte multe răsaduri, fiind vremea plantării în câmp deschis. Cele în alveole sau la cub destul de scumpe: 1-2 lei/buc. Dar se cumpără pentru că lumea s-a convins de calitatea celor cultivate în grădină, așa zise „bio". Cu toate că semințele sunt de import peste 70%. Cele mai ieftine, mai firave și nematurate au avut și ele cumpărătorii lor. Intrând în târg pe porțile de la răsărit observi foarte multe corturi albe țuguiate ca cele otomane, știute nu din cărțile de istorie ci din serialele turcești. Iar sub ele găsești chiar mărfuri din bazarele turcești (sau chinezești din „Europa"). Pentru că nu există amenajări corespunzătoare, vânzătorii s-au adaptat și au investit în astfel de corturi pentru a-și proteja mărfurile. Cele două rânduri de tarabe pentru legume acoperă doar marfa expusă, nu și pe vânzători sau cumpărători. Așadar, un târg înmuiat, la propriu și la figurat.

7.05.2017: *Eminescu este boss ! ! !*

Așa mi-a spus tânărul spoitor care vindea diverse scule gospodărești alese din fierul vechi colectat în timpul săptămânii. În fiecare zi de târg trec pe la acești vânzători unde se pot găsi lucruri deosebite la un preț modic. La marginea zonei cu fiare împrăștiate se afla un mic raft cu cărți diverse, iar deasupra una despre Eminescu (*Dialectica stilului* de Th. Codreanu). L-am rugat să-mi permită să-l fotografiez pentru interesantul aranjament, cu Eminescu deasupra. Răspunsul lui a fost că a procedat așa pentru că „Eminescu e boss" ! Fără comentarii. Am cumpărat două dăltițe excelente cu doar 2 lei bucata. I-am dat 5 lei pe ambele pentru că, lângă mine, un polițist local și-a făcut cadou una inscripționată „Stürmer". Asta ca să nu fie vânzătorul în pierdere după cadoul făcut fără voie, dar cu înjurătură în gând.

Astăzi, cele mai multe mărfuri s-au vândut în întregime, în primul rând răsadurile de orice fel, la cub sau de pe brazdă. Merele, la final de sezon, erau de dimensiuni mici. Un mărar autentic – care aduce numai mere – a spus că acestea se vând doar în lunile cu „r". În mai, mijlocul primăverii, apar căpșunile autohtone și cireșele, primele fructe proaspete. Târgul este plin

Eminescu printre "fiare"

și de diverse legume și fructe exotice, însă din import. Chiar și cartofii noi (azi cu 2,5-4 lei/kg) nu sunt românești cum spun vânzătorii. Cei autohtoni abia au fost cuibăriți (cei timpurii de Lunguleț) sau nici n-au răsărit în Covasna.

Mulți pui, păsări și ouă având ca vânzători spoitorii noștri. Unii aveau ouă identice (de curcă ziceau, dar erau de gâscă). Controlul în târg nu a lipsit, dar au fost țintiți țiganii cu ciorapi de vânzare. Carnea și brânza s-au vândut bine. Ar fi multe de spus, azi târgul a atras mulți cumpărători care au golit tarabele. În sfârșit, târg de nota 10. A ținut și vremea cu noi. Cald și senin, lumea mulțumită de ploaia de vineri noaptea. Semne bune pentru grădinari. Cât despre prietenii noștri, Aritică, venit prea târziu, a tras direct la mici și bere ca să-și înece amarul, Didina, după mica agoniseală de la biserică și cimitir, se ospăta la fel, iar Aurel bântuia și el. De, trăiesc și ei pe lângă noi.

14.05.2017: *Pe cai mari... albi !*

O zi frumoasă care te îmbie măcar să vezi târgul dacă nu ai o listă de cumpărături. Dar ai putea cumva să rezişti tentațiilor ? Desigur că nu. Ofertă extrem de diversă de orice produse. Și azi, pe primul loc s-au aflat răsadurile. Cele la „cub" (alveole) au rămas la fel de scumpe: 0,8-1 lei/buc aproape orice specie. Vor rămâne cu ele nevândute și trecute de faza de plantare pentru că producătorii tradiționali au apărut cu răsaduri de pe brazdă cu 0,2 lei/fir. Era de așteptat și sunt binevenite ca să scadă prețul. Au apărut și primele roșii românești (nu multe) cu 9 lei/kg. Cartofii noi (4 lei/kg) nu atrag mulți cumpărători pentru că cei vechi sunt încă buni și ieftini (1,2 lei/kg). Varza nouă: 2,5 lei/kg, îmi pare convenabilă pentru salată. Evident că am văzut (la intermediari) și fructe noi de import, respectiv cireșe (25 lei/kg), nectarine și caise (15 lei/kg). Sigur că nu-s pentru toate buzunarele. Încă avem mere autohtone bune cu 3 kg pentru 5 lei. Dar, deja s-au copt căpșunile noastre în grădină și solarii (10 lei/kg) iar peste o săptămână și cireșele timpurii.

Mulți pui de găină, rațe și bibilici. E timpul lor. Ca și al iepurilor de casă din prima fătare (cam mici). Era să mă păcălesc dacă aș fi cumpărat o coasă mai ieftină (30 lei) contrafăcută în China, dar inscripționată la fel ca cele rusești. Feriți-vă așadar de capcana prețurilor mici.

Instantaneul zilei a fost prezența în târg a câtorva căruțe cu cai frumoși, cei mai mulți albi. Animale superbe, pe care le vedem tot mai rar prin zonă, mari și bine întreținute.

Ceva mârțoage mai sunt la spoitorii noștri dar ți-e milă să le privești cât de neîngrijite se prezintă. Veniți așadar la târg la Bolintin și veți pleca cu sacul plin !

Constanța CRUDU

25 mai 2017, mare sărbătoare ortodoxă – Înălțarea Domnului – și laică – Ziua Eroilor, o zi întomnată cu ploaie încăpățânată și lăptoasă este aceea în care traversez un frumos cartier bucureștean, lăsând în urmă Piața Crângași, Podul Grant, Institutul

Agronomic, într-o călătorie cu tramvaiul, traversând pe alocuri niște șine pe unde încearcă să supraviețuiască maci pricăjiți și albăstrele pipernicite de sezon, pentru a ajunge la Piața Presei Libere. Aici se desfășoară, în perioada 24-28 mai, a XII-a ediție a Salonului internațional de carte Bookfest de la ROMEXPO. În câteva pavilioane C, lume destul de multă: de la copilărimea interesată de prezentări interactive desfășurate la etajul I, până la „senectutea" aflată într-o aripă distinctă, din inițiativa unor oameni de bine, separați de un stand unde se vând veioze din sare de Himalaya, toți ceilalți sunt avizi după noutățile oferite de zecile de edituri, a căror „importanță" e redată și prin suprafața afectată fiecăreia. Menționez că la această ediție invitat de onoare este Suedia, iar una dintre activitățile specifice, o dezbatere despre literatura contemporană din Suedia și România, oaspete scriitorul suedez Aris Fioretos ce lansează romanul în traducere românească *Mary*. Intrarea centrală spre pavilion este mascată de un enorm „perete" cartonat ce face reclamă editurii Humanitas, iar citatul „Ai atâtea vieți câte cărți ai citit" invită la conștientizare și... cumpărat. La această editură cât și la Polirom, Nemira, Aramis, Paralela 45, Higgy, Vremea, Școala ardeleană, Muzeul Literaturii Române, Universitățile românești de prestigiu, vor avea loc lansări de carte și sesiuni de autografe. Dacă acestea încep timid joi, ele devin tot mai numeroase, culminând cu zilele de sâmbătă și duminică. Nu vor lipsi nume sonore precum Liiceanu, Pleșu, Cărtărescu (cu *Peisaj după isterie*), dar m-au interesat noile apariții în seria de autor Matei Călinescu, editate și la Humanitas. Editura Paralela 45 ce administrează de la începutul acestui an și aproape centenara „Cartea Românească", propune ca noutăți editoriale la secțiunea Ficțiune (Proză) seria Mircea Nedelciu, „vârf de lance" al primului „val" de proză românească postmodernă, cu primele nouă volume de Opere, printre care *Zmeură de câmpie*, Cartea pentru copii și cea pentru elevi, cu nemuritoare titluri.

Să nu uităm editurile mai mici cu nume mari, ca de pildă seria de autor Vintilă Horia, colecția „Planeta București" la editura Vremea etc.

Aș încheia cu un citat al unui posesor al Premiului Nobel, scriitorul Mario Vargas Llosa: „Am fi mai răi decât suntem fără cărțile bune pe care le citim, am fi mai conformiști, mai puțin neliniștiți și răzvrătiți... Căutând în ficțiune ceea ce ne lipsește, afirmăm că viața, așa cum e ea, n-are cum să ne astâmpere setea de absolut, esență a condiției umane".

Reviste primite la redacție

Litere, anul XVIII, nr. 5 (206), mai 2017, revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni. Director Tudor Cristea; Redactor șef Mihai Stan.

Actualitatea literară, anul VIII, nr. 71, mai 2017, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de Societatea Culturală Lugojpress. Director Nicolae Silade; Redactor șef Remus V. Giorgioni.

Mozaicul, anul XX, nr. 2 (220), 2017, revistă de cultură editată de AIUS Printed. Director Nicolae Marinescu; Redactor șef Petrișor Militaru.

Mărturii culturale, anul I, nr. 4, octombrie-decembrie 2016, revistă trimestrială de cultură, Satu Mare. Director fondator Aurel Pop; Redactor șef Viorel Câmpean.

Memoria Oltului și Romanaților, anul VI, nr. 4 (62), aprilie 2017, revistă de istorie și cultură editată de Asociația Culturală „Memoria Oltului". Director Ion D. Tîlvănoiu.

Periscop, anul X, nr. 1 (37), ianuarie-martie 2017, publicație editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din Serviciul de Informații Externe. Redactor șef I. Popa.

Bogdania, anul V, nr. 33-34, martie-aprilie 2017, revistă de creație și cultură editată de Asociația cultural-umanitară Bogdania din Focșani. Redactor șef Ionel N. Marin.

Pro Saeculum, anul XV, nr. 1-2 (117-118), 15 ianuarie – 1 martie 2017, revistă de cultură, literatură și artă. Director executiv Nina Deșliu; Redactor șef Rodica Lăzărescu.

Dilema veche, anul XIV, nr. 690, 11-17 mai 2017. Redactor șef Sever Voinescu; Redactor șef adjunct Andrei Manolescu.

Luceafărul de dimineață, nr. 4 (1082), 2017, revistă editată de Asociația Luceafărul de dimineață. Director Dan Cristea; Redactor șef Alex Ștefănescu.

Bucureștiul literar și artistic, anul VII, nr. 5(68), mai 2017. Fondator Coman Șova și Redactor șef Florentin Popescu.

Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la Librăria Traian Chiva și de la sediul redacției.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

Revista "SUD" recomandă autorilor sudiști și din alte părți de țară Editura - RAWEX COMS, București, pentru publicarea unor volume de poezie, proză, teatru, eseu etc.

Indiferent de tiraj, pentru debutanți se oferă o reducere de 10%; pentru autorii publicați reducerea este de 5%.

Editor: Raluca Tudor
Telefon editură: 0720 773209
Consilier editorial: Vasile Grigorescu
Telefon revista "SUD": 0786 455702

A. L. Zissu – M. H. Maxy: o prietenie care a funcționat

(urmare din pagina 9)

Diametral opusă modestiei soțului, doamna Zissu va apela la Paris la serviciile lui Toirez, singurul croitor care lucra în Metropolă după corp. Marele maestru îi va confecționa nu mai puțin de 85 de rochii și 40 de mantouri. Elocvent, nu !

Dacă am văzut cine era omul de afaceri Zissu, să vedem acum cine era „întreprinzătorul" din lumea literelor.

Debutează editorial cu piesa în patru acte *David Brandeis* (1916), după care mai are câteva încercări în dramaturgie, apoi abandonează genul. Scrie apoi *Spovedania unui candelabru* (1926) și *Ereticul de la Mănăstirea Neamțu* (1932). Urmează romanele *Marcu sin Marcu* (1934), *Calea calvarului* (1935) și *Samson și noul Dagon* (1939). În paralel colaborează la un mare număr de gazete, angrenându-se în polemici, cum ar fi aceea cu Nae Ionescu.

Interesantă rămâne colaborarea cu pictorul Maxy, care-i face portretul-frontispiciu al cărții sale. Trebuie amintit sprijinul acordat lui Maxy, care editează cele 15 numere ale revistei avangardiste *Integral* (1925-1928), publicație de mare prestigiu prin text și imagine.

Omul de afaceri, ca și omul de litere care era Zissu, cultiva prietenia cu scriitorii Eugen Relgis, Iosif Ludo, Gala Galaction, Ion Călugăru, Beniamin Fundoianu, Tudor Arghezi (care-l va publica, dealtfel, în celebrele *Bilete de papagal*).

Deosebit este și „amănuntul" deloc lipsit de importanță al puternicei legături sentimentale dintre bardul de la Mărțișor și Constanța Zissu, una dintre surorile lui A. L. Zissu, care astfel devin, în mod neoficial, cumnați. Profesoara Constanța Zissu rămânând însărcinată, pleacă la Paris unde va da naștere unui băiat pe nume Eli (vezi varianta ulterioară din celebra piesă a lui Tudor Mușatescu, *Titanic Vals*, cu fata lui Spiridon Necșulescu care face „rocada" din Muscelul natal la Paris). Micul Eli Lotar, născut în 1905, va fi adus în România unde va face și instrucția școlară. După terminarea studiilor, revenind definitiv la Paris, în 1924, unde doi ani mai târziu va căpăta cetățenia franceză. Preocupat de mirajul fotografiei, i se va dedica, devenind un important artist în domeniu. Chiar, în această primavară, la celebrul muzeu „Jeu de Paume" desfășurându-se o mare expoziție retrospectivă ce-i este dedicată.

Ar fi de amintit și faptul că Lotar a fost în ultima parte a vieții sculptorului elvețian Alberto Giacometti, modelul său preferat. Există trei sculpturi în care Lotar a pozat ca model. Ultima a fost terminată de fratele lui Giacometti (și el sculptor, ca și unchiul lor) și a fost amplasată pe mormântul lui Alberto după ce a fost turnată în bronz dar, culmea, a fost furată din cimitir, așa cum s-a întâmplat cu *Rugăciunea* lui Brâncuși...

După naționalizarea principalelor mijloace de producție, care a survenit la 11 iunie 1948, prin care statul condus de comuniști strangulează orice activitate particulară de mare sau mică amploare, Zissu se retrage în Capitală, unde se va dedica în exclusivitate scrisului. Toate acțiunile sale prin care deținea procentele din patentul de a produce zahăr din lemn, după un brevet german, cele cincizeci de procente din Compania Română de Petrol, optsprezece la sută din acțiunile fabricii de ulei „Omega", precum și numeroase altele devin simple hârtii fără nicio valoare. Totul se duce pe apa... Sâmbetei.

Zissu împărtășește soarta industriașilor și a oamenilor de cultură nealiniați partidului celor ce muncesc (P.M.R.), ca să nu mai vorbim despre foștii oameni politici. Nu va părăsi țara, deși avea posibilitatea s-o facă. Industriașii Malaxa, Auschnitt și mulți alții lasă totul și se stabilesc în occident, ca de altfel mulți ambasadori, diplomați și studenți bursieri în afara țării.

Cu toate că încă din tinerețe (1914) lucrând la bancă, ca și tatăl său, a fost liderul grevei de la banca „Mondiala" din Iași și în răstimpul de trei decenii a manifestat o atitudine profund democrată față de parteneri și salariați, în 1950, în epoca de glorie a delațiunii și a arestărilor pentru cele mai năstrușnice învinuiri, va fi încarcerat și chinuit prin interogatorii interminabile și torturi fizice și psihice cu rezonanțe de ev mediu, timp de șase ani.

Rezistă tuturor caznelor prin care trece la ordinele mai marilor securității, capii nou createi structuri fiindu-i coreligionari, care însă nu se dau în lături de a-i înscena un proces din care să rezulte că este un criminal, drept care nou înființatul Tribunal al Poporului îl condamnă la închisoare pe viață.

Revenind la memoriile lui Zilber, avem o descriere a modului eficient în care funcționa „turnătoria", sau elegant spus, delațiunea și cât de bucuroși, cu conștiința împăcată putea fi cel ce-și denunța colegul, prietenul, părinții sau soțul. Comuniștii, pentru a urca cât mai sus, se „turnau" între ei. Oamenii fuseseră pe vremuri în aceeași „celulă" de partid, iar acum, pentru a urca în funcție, își

Villa Zissu din Berlin

puteau trimite tovarășul de luptă pe mult timp într-o celulă adevărată. Chiar și soția lui Zilber, comunistă înfocată, l-a trădat, invocând „verzi și uscate" în fața anchetatorilor, luând și ea până la urmă..., din prea mare conștiință de partid, trei luni de închisoare. Oare nu este aceasta o ilustrare magnifică a clasicului marxism-leninismului care spunea că „familia este celula societății" ?

Cu toate că Zissu părăsise proprietatea berlineză încă din 1933, odata cu momentul în care Hitler ajunsese la conducerea Partidului Național Socialist, unii dintre apropiații săi știau câte ceva despre proprietate. Culmea este că Securitatea nu avea date despre clădire și nici nu a aflat niciodată. Cu toate întrebările puse zi și noapte de către anchetatori-fiară, cu toată foamea și frigul îndurate în regimul carceral, cu toata lipsa de speranță a unui om aflat într-o izolare totală, rupt de lumea din afară, deținutul Zissu a omis să se destăinuie în legătură cu subiectul, care fără discuție ar fi fost interesant pentru cei ce-i hotărau soarta și ar fi adus, poate, încă o stea pe epoletul zbirului care-l ancheta.

M. H. Maxy, care știa foarte bine despre ce este vorba, nu a suflat o vorbă. În casa aceea se aflau tablouri de-ale sale. Era doar cel ce fusese sprijinit și la studii și în ceea ce întreprindea.

În lumea artelor Maxy era foarte „bine văzut" de către organele de partid și de stat. Era Directorul Muzeului de Artă al României, profesor la Institutul de Artă Plastică „N. Grigorescu". I se vor conferi decorații și titlul de Maestru Emerit al Artei. Va fi membru în toate comisiile de achiziții de lucrări, unde erau doar persoane cu o bună pregătire ideologică. Va fi exigent în privința liniei partidului, fapt pentru care și astăzi este acuzat.

Membru marcant al P.M.R., cu înalte sarcini de partid, vechi membru din ilegalitate al partidului comunist, socotit a fi un „tovarăș de nădejde", pictorul consideră că îl leagă o prea fidelă prietenie față de fostul „exploatator al clasei muncitoare". Așa cum am mai scris, „Maxy a fost un soldat disciplinat al partidului comunist".

În iulie 1956, în urma intervențiilor comunității, A. L. Zissu este eliberat și imediat „cumpărat" de statul Israel, dar va muri după numai trei luni, ca urmare a „tratamentului umanitar" la care a fost supus în detenție.

Maxy va muri în 1971, ducând cu el secretul unei proprietăți care acum este redescoperită. Proprietatea este astăzi în posesia unui proprietar german, persoană cu o bună situație. Fiul lui Zissu a vândut-o în urmă cu decenii, astăzi fiind și el dispărut.

Între Zissu și Maxy a existat o relație specială. Să vedem câteva aspecte ale acestei strânse legături de prietenie.

Avram Leiba Zissu își cunoaște viitoarea consoartă, pe Rachele, prin intermediul lui M. H. Maxy, ceea ce în cadrul unor relații inter-umane reprezintă o cale ce conduce la o strânsă prietenie. Același Avram L. finanțează revista de mare calibru a avangardei românești, recunoscută pe plan mondial *Integral*, pe care Maxy o conducea. Tot el va sprijini și publicarea celor cinci titluri, editate la Paris în cadrul colecției *Integral*, adevărate rarități bibliofile. Omul de afaceri îi cumpăra tablouri lui Maxy, care se găseau în locuința sa din țară, ca și în cea de la Berlin, lucrări despre care nu mai știm nimic. Erau și piese decorative lucrate cu meșteșug la Academia de Arte Decorative din strada Câmpineanu, instituție condusă de către Maxy începând din 1926 (obiecte din lemn sau din metal, lustre, farfurii decorative din ceramică, mic mobilier, țesături etc.).

Să nu uităm călătoria de studii în Berlinul anilor 1922-23, în care a fost cu soția sa, Mela și unde s-a născut fiica lor, Liana.

Acel loc pentru schițe după natură nu este unul ales la întâmplare. Părerea unui prieten artist, „ochiul" pictorului conta pentru cel ce dorea să-și ridice o locuință în acel cartier de la marginea unui mare centru european.

Prin Academia de Arte Decorative, care avea și un atelier de legătorie artistică de carte (o meserie care astăzi, la noi este aproape dispărută !) i-a legat lui Zissu, în piele, cartea sa *Spovedania unui candelabru* și *Paradisul statistic* semnată de I. Călugăru. S-ar putea să existe și alte volume, pentru că respectivul atelier de legătorie a făurit exemplare artistice.

În 1925, Maxy îi face lui Zissu portretul în tuș, care va fi reprodus în *Spovedania unui candelabru*.

Prin vărul lui Maxy, Ernst Stern, care lucra la compania teatrală unde era marele regizor german Max Reinhardt, unul dintre revoluționarii regiei moderne, Rachele, soția lui Zissu, care cocheta cu scenografia, a reușit câteva proiecte de decor și costume la piese puse în scenă de marele creator de școală în domeniul regiei de teatru.

Să nu uităm colaborarea ca scenograf a lui Maxy cu Teatrul din Vilna, aflat la București câțiva ani. Există, probabil și un rol financiar al lui Zissu.

Datorită lui Maxy s-a format o legătură strânsă cu grupul modernist din care făceau parte Brauner sau Fundoianu.

Destule motive deci, ca între cei doi să existe o prietenie sinceră și de durată.

Plin de noblețe sufletească dar și de caracter a fost gestul lui Maxy, care trebuie să vă mărturisesc era un tip elegant nu numai în vestimentație, dar și în comportamentul cotidian, care nu și-a trădat prietenul, deși riscul de a fi fost descoperit era dintre cele mai mari, iar pedeapsa de-a fi tăinuit partidului averea unui exploatator ar fi fost pe măsură.

Max Herman Maxy, un pictor cu un palmares artistic impresionant în prima parte a vieții sale artistice, contestat astăzi pentru activitatea din perioada comunistă.

Avram Leiba Zissu, un lider nu numai în lumea întreprinzătorilor, ci și în cea politică, luptând pentru comunitatea din care făcea parte, un generos sprijinitor al culturii și un personaj de o mare demnitate umană.

Două caractere umane pentru care frumosul și prietenia au fost situate pe cel mai înalt prag sentimental.

Sud

Director fondator: Constantin Carbarău
Redactor șef: Vasile Grigore. **Senior editor:** Florentin Popescu (tel.: 0246.270.633; 0720350555, revistasud@yahoo.com)
Colectiv de redacție: Ștefan Crudu (secretar general de redacție), Constantin Bărbuță, Constanța Crudu, Marian Grigore, Corneliu State, Gabriel Dragnea, Ciprian Necșuțu, Geanina Mehedințu
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, județul Giurgiu

ISSN 1224-7367
PREȚ 5 lei

Concepție grafică: Raluca Tudor
RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Oscar Print

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea. Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.